STRIPSCHRIFT

PAULUS DE BOSKABOUTER
OLIVIER TADUC

NUMMER 404 • €6,90

DE RODE RIDDER

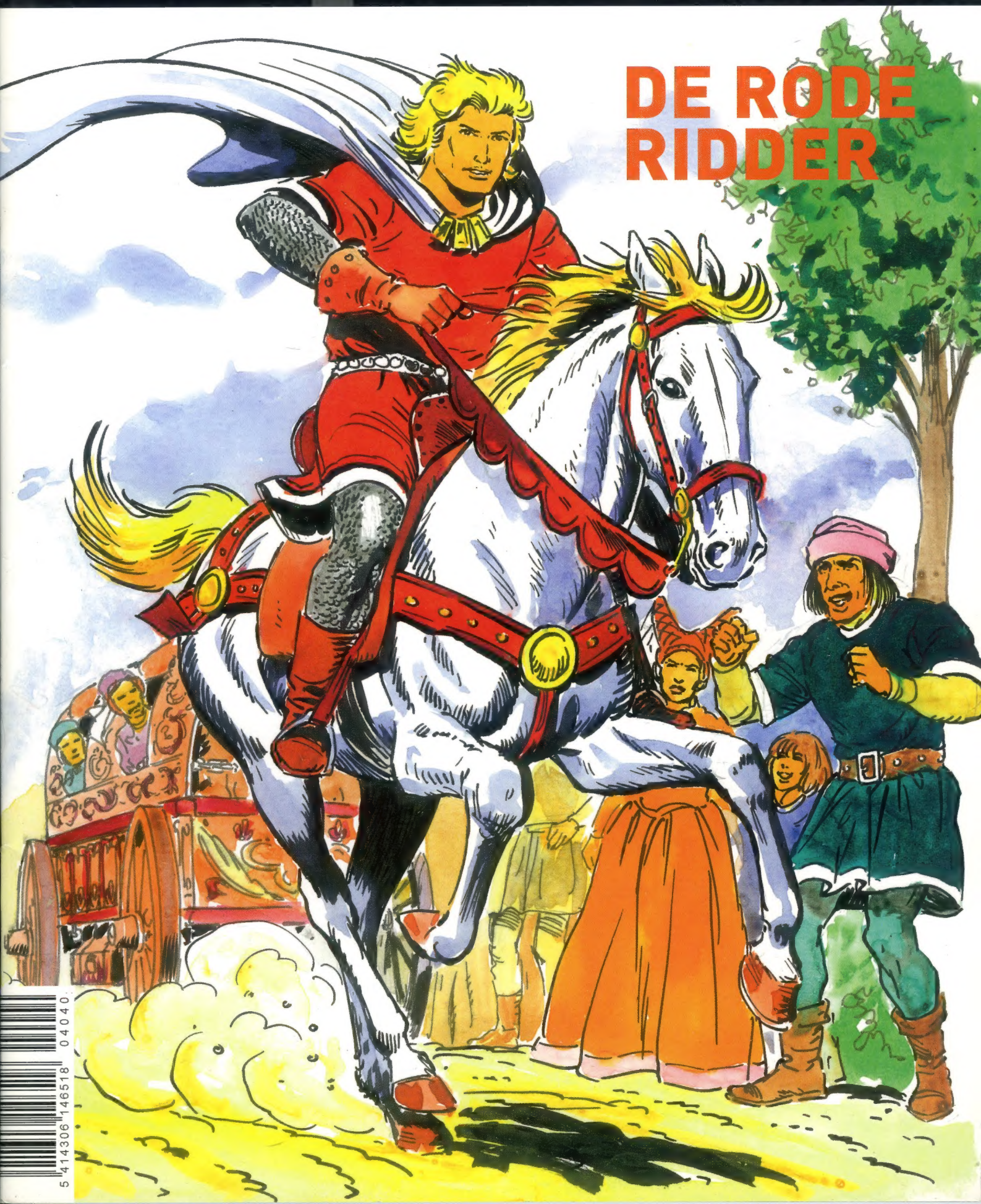

5 414306 146518 04040

→ REDACTIO

Strips blijken te kunnen uitgroeien tot media-happenings. Zie het gouden jubileum van Asterix en Obelix afgelopen 29 oktober. Wereldwijd werd volop aandacht geschonken aan dit heuglijke feit. Het stripduo haalde het zelfs tot Google-logo op de homepagina van de internet-zoekmachine! Een dissonant was het (zoveelste) belabberde nieuwe stripalbum *De verjaardag van Asterix en Obelix – Het guldenboek* van Uderzo. Het klinkt wrang, maar hopelijk neemt de tekenaar het wijze besluit om al voor zijn dood het stokje over te dragen aan een nieuw, fris team van stripmakers.

Een andere mediagebeurtenis was de wereldwijde uitgave van de 'stripbijbel' van Robert Crumb. *Het boek Genesis* werd overal besproken. In tegenstelling tot *Asterix* ging het hier echt om de strip en kreeg de maker overwegend lof voor zijn bewerking.

Een volgende mijlpaal is de eerste uitreiking van de Marten Toonderprijs à €25.000 in voorjaar 2010. Geheid dat hier de gehele landelijke pers opduikt. Verontrustend is echter de samenstelling van de jury: Henk Kraima, directeur van de boekenpromotiestichting CPNB, tekenaar Peter van Straaten en Meta Knol, directeur van museum de Lakenhal in Leiden, onder leiding van Lex ter Braak, directeur van het Fonds BKVB. Kraima heeft in al die jaren dat hij bij de CPNB zat en de Boekenweek organiseerde de stripwereld nooit een blik waardig gegund. 'Good old' Peter van Straaten heeft veel meer op met politieke cartoons dan met strips. En van Meta Knol en Lex ter Braak heeft echt niemand in de stripwereld gehoord. Waar zijn de stripexperts gebleven die al die jaren hun steentjes hebben bijgedragen aan het uitdragen van het culturele belang van de Nederlandse strip?

Geen mijlpaal, maar de schàndpaal voor deze handelwijze!

→ INHOUD

2 **ACTUA**

11 **DE STRIPDAGEN 2009**
Mars Gremmen

12 **STARS & STRIPS**
Olav Beemer

14 **CLAUS SCHOLZ**
Geert van Gheluwe

20 **DULIEU DOSSIER 10**
Annette Wouters

25 **BITS & PIECES**
Ben Bits

26 **OLIVIER TADUC**
Michel van Merriënboer

32 **RED RAT**
Han van Buuren

34 **DE BOVENTOON**

44 **HEINZ SERVICE SPREAD**

→ OMSLAG

Claus Scholz maakte de tekening op het omslag voor het affiche van de tweedaagse striphappening *Het paard in de strip* die begin oktober in het Belgische Sint-Eloois-Winkel plaatsvond. Hij kreeg daar ook de gelijknamige onderscheiding 'Hèt paard in de strip', voor tekenaars die uitblinken in het tekenen van deze edele viervoeters.

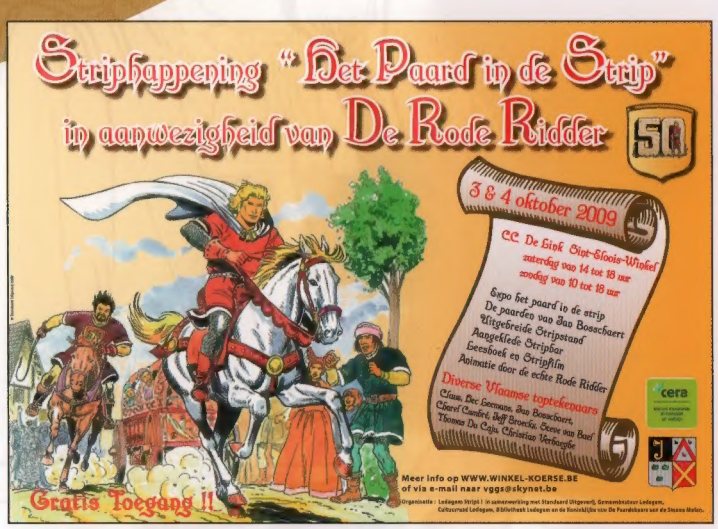
Striphappening "Het Paard in de Strip"
in aanwezigheid van De Rode Ridder
50
3 & 4 oktober 2009
CC De Lijsterbes Sint-Eloois-Winkel
zaterdag van 14 tot 18 uur
zondag van 10 tot 18 uur
Expo Het paard in de strip
De paarden van Jan Bosschaert
Uitgebreide Stripstand
Aangekleede Stripbar
Leeshoek en Stripfilm
Animatie door de echte Rode Ridder
Diverse Vlaamse toptekenaars
Claus, Dec Leemans, Jan Bosschaert,
Cherif Cambri, Jeff Broncke, Steve van Beek
Thomas De Cuju, Christian Verlengia
cera
Gratis Toegang !!
Meer info op WWW.WINKEL-KOERSE.BE
of via e-mail naar vggs@skynet.be

FOTO MARTIN HOFMAN

Martin Lodewijk verheugd met Rode Ridder-beelden

Recent zijn in België twee standbeelden onthuld die met *De Rode Ridder* te maken hebben: eentje van deze koene ridder zelf (in Sint-Pauwels) en de andere van zijn geestelijk vader, Karel Biddeloo (in Wuustwezel). Martin Lodewijk, die tegenwoordig de scenario's voor *De Rode Ridder* schrijft, was betrokken bij beide onthullingen van deze twee monumenten. Kende hij Biddeloo eigenlijk en wat vindt hij van de beelden? 'Karel en ik zagen elkaar vaak op stripbeurzen of andere signeersessies maar eigenlijk bleef het daar vaak ook bij', vertelt Lodewijk. 'De begroeting was immer hartelijk in het voorbijgaan of al doortekenend – wat vooral op Karel slaat – aan schone dames en harde heren in de albums die rijen lezers ons voorschoven. Karel had het eigenlijk altijd extreem druk. Hij werd gelezen, zoveel was duidelijk. Later, toen het te laat was en Karel ons voorgoed had verlaten, realiseerde ik me dat we toch wel veel interesses deelden. Zeker die dames en heren van daarnet, maar ook geschiedenis, sciencefiction, fantasy en weetjes over van alles en nog wat. Volgens velen was Karel een aimabel en humoristisch man en dat had kunnen en moeten leiden tot heel leuke gesprekken.'

FOTO'S MARTIN HOFMAN

Het standbeeld in Wuustwezel vindt Lodewijk een indrukwekkend eerbetoon aan een geboren ras(strip)verteller. Het beeld staat ook in de juiste plaats: de omgeving waar hij geboren en getogen werd en het grootste deel van zijn leven doorbracht. Het is ook een ode aan zijn weduwe Urslla Lundmark die hij op zijn bronzen bladzijde aan het vereeuwigen is, zegt Lodewijk. 'Weet je, bij de onthulling stond ik naast Erik de Rop, de man die jaren met Karel in en buiten de studio optrok, toen het doek van het beeld werd weggehaald. Ik hoorde hem naar adem happen en uit de grond van z'n hart zeggen: ''t IS 'm helemaal!' En zelfs ik zag dat het helemaal goed was.'

Het beeld in Sint-Pauwels van De Rode Ridder noemt de tekenaar/scenarist een stuk traditioneler, maar ook passen bij de locatie waar het is neergepoot. '*De Rode Ridder* is een strip die ik echt met veel plezier schrijf en waaraan ik een beetje meeteken en onderzoek voor doe. Er zitten figuren van mij in als de blauwharige jonge vrouw Indigo aan wie ik later in het bejaardentehuis met weemoed zal terugdenken. Net als aan het idee dat ik via deze strip uiteindelijk toch nog een beetje met Willy Vandersteen heb samengewerkt.' GvG

→ SUVAAL

NEE TOCH?! NIET WEER, HÈ?! ALLES IS NU TOCH WEL GEZEGD?!
MAAR DIT IS COMPLEET NIEUWE INFORMATIE!
HIER STAAN NAMELIJK ALLE BOEKEN IN DIE OVER KUIFJE EN HERGÉ GAAN...

DE STRIPWERELD LEEFT, EN HOE! OP DEZE PLAATS GEEFT STRIP-COLUMNIST ERWIN SUVAAL HIEROP ZIJN PERSOONLIJK COMMENTAAR.

ERWIN.SUVAAL@STRIPSCHRIFT.NL

Sapperdeflap! Pipo de Clown is terug!

In de jaren 1960 en 1970 verschenen in *Donald Duck* in totaal acht stripverhalen van *Pipo de Clown*. Wim Meuldijk, de bedenker van tv-held Pipo, schreef de scenario's die door Jan van der Voo getekend werden. Website/uitgever *Stripwinkel.nl* uit Groningen gaat deze strips in albumvorm uitgeven (met voorpublicaties op de website). Het eerste, net verschenen album is *Pipo en zijn verre vaderland* (ISBN 978-94-90353-01-8) uit 1973. In voorbereiding zijn in ieder geval *Pipo en de gouden clownslach* en *Pipo en het rimboegeheim*. Dit zijn overigens de drie verhalen die nog nooit in albumvorm zijn uitgebracht. De andere vijf zijn begin jaren 1970 bij de uitgeverijen De Geïllustreerde Pers en Skarabee (ongekleurd) verschenen. De originele tekeningen van de strips zijn ooit verloren gegaan, maar dankzij digitale technieken was het mogelijk om de zwarte lijntekeningen uit de gepubliceerde verhalen te halen en opnieuw in te kleuren, aldus de uitgever. Naast een album in slappe kaft (€6,95) is er via de site ook een harde-kaftuitgave (€13,95) te bestellen.

John Croezen van *Stripwinkel.nl* heeft verder het plan opgevat om een animatieserie van *Pipo de clown* te realiseren. Daarvoor is hij in gesprek met de erven Meuldijk. 'Ik heb op basis van een aantal tekeningen van Van der Voo een proeffilmpje gemaakt. Dat viel in goede aarde. Het animatieproject bevindt zich nog wel in een pril stadium, dus ik kan nog niet zeggen of het doorgaat.'

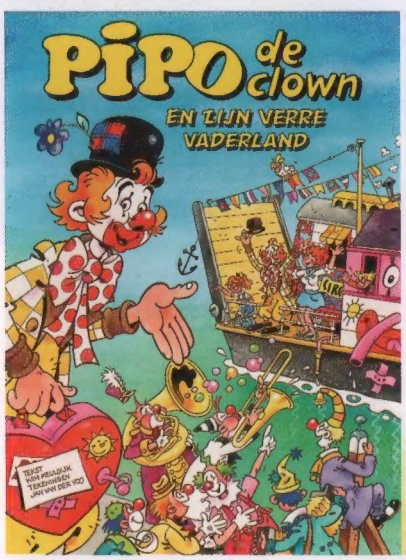

Met het *Pipode clown*-stripboek hoopt hij aan eind van het jaar mee te kunnen liften wanneer de nieuwe *Pipo*-film in de bioscoop draait. 'Wims dochter Belinda Meuldijk is bezig met een musical, dus wie weet ontstaat er nog een *Pipo*-revival.' Verder wil Croezen meer oud werk van tekenaars, zoals Van der Voo en Jan Kruis, uitbrengen. Bij voorbeeld strips uit het Shell-blad *Olidin* van eind jaren 1950, begin jaren 1960. 'Zo liggen nog veel meer oude kwaliteitsstrips en -illustraties op de plank waarvoor vandaag de dag zeker nog belangstelling is.' RS

Strip over pensioenen

Je pensioen is iets voor later. Iets waarover je ook pas gaat nadenken als je ouder bent. Tè oud, vond het Spoorwegpensioenfonds (SPF Beheer). Om mensen aan te sporen nu regelingen af te spreken waar je later profijt van hebt, heeft SPF Beheer een stripboek laten ontwikkelen dat daar serieus maar toch ook met een komische noot de aandacht op vestigt. De strip *Wessel Wachter* (ISBN 978-90-9024261-3, 96 pagina's, kleur, harde kaft) gaat over een financieel adviseur die aan het begin van het verhaal vooral bezig is om geld te verdienen. Moeiteloos smeert hij zijn klanten allerlei verzekeringen aan om daar zelf beter van te worden. Wanneer hij even bot met zijn vrouw als met zijn clientèle omgaat, wil zij van hem scheiden. Zodra haar advocaat hem op de rand van de financiële afgrond brengt, komt hij bij een psychiater terecht die hem onder hypnose brengt. Als een soort geest uit Dickens' *A Christmas Carol* ondergaat hij een heel andere manier van 'pensioenregelingen aan de man brengen'. Het brengt hem als een held over de wereld waarbij hij beroemdheden als Mandela en de paus ontmoet. De strip is door Alex Wesselink getekend op scenario van Pim Schregel. Achterin het boekwerkje worden nog even de belangrijkste pensioenbegrippen uitgelegd. De strip is te bestellen via de website *www.wesselwachter.nl* tegen betaling van de verzendkosten. De strip is daar ook te downloaden en wordt aangeboden voor gebruik op de iPhone en de iPod Touch. TdK

REIST U OOK NAAR ROME?
U KOMT ME ZO BEKEND VOOR.
MISSCHIEN VAN DE TELEVISIE.
TELEVISIE?!
IK BEN ACTRICE.
HEB IK U WEL EENS OP HET SCHERM GEZIEN DAN?
ZOU KUNNEN. MAAR M'N HOOFD IS MEESTAL NIET IN BEELD.
WAT DOET U VOOR DE KOST?
IK BEN EEN MAN MET EEN MISSIE.
WERKT U VOOR DE KERK?
IK BEN FINANCIEEL ADVISEUR. MAAR IK DOE HET NIET VOOR HET GELD. HET GAAT ME OM DE MENSEN.

Uitgeverij L publiceert jaarboek Hein de Kort

Bij Uitgeverij L verschijnt een fraaie bloemlezing van cartoons en strips die Hein de Kort in 2009 heeft gemaakt. *Het jaar van Hein 2009* (ISBN: 978-90-245-3140-0, €17,50). Uitgever Jacques Post bestempelt deze uitgave als 'een overzichtstentoonstelling en/of jaaroverzicht in boekvorm'. Op deze manier krijgt de lezer hoogte van de vele bijdragen die De Kort levert aan allerlei kranten en tijdschriften. Het gaat om *Het Financieele Dagblad* (*Van pegels en zwart zaad*), *Libelle* (*4onder1kap*), *Het Parool* (*Piet en Riet van de Buis*), *Revu* (*Dirk en Desiree*, *IQnada*) en *Sportweek* (*Slappe Balle*). Vaak betreft het cartoons die na eenmalige publicatie uit het zicht verdwijnen. Of strips, zoals de hilarische indianenepisodes van *IQnada* uit *Revu* die waarschijnlijk niet in een apart album zouden verschijnen.

Post noemt De Kort meer dan een humorist. 'Wellicht zal hij het er zelf niet mee eens zijn, maar Uitgeverij L beschouwt Hein, behalve als een begenadigd cartoon- en stripmaker, als een gezond denkende commentator van de alledaagse werkelijkheid, Hein op z'n best is een formidabele schrijvende en tekenende stand-up comedian.' Dat L nu gekozen heeft voor een boekuitgave in plaats van een albumvorm is een bewuste keuze om een breder bereik te realiseren. De uitgeverij vindt het albumformaat niet de ideale drager om actueel humoristisch werk onder de aandacht te brengen. De reguliere boekhandel heeft bij voorbeeld meer belangstelling voor een boekuitgave dan voor een album op het bekende stripformaat. Over de oplage doet L geen uitspraken, maar Post meldt dat de aankondiging van *Het jaar van Hein 2009* bij de boekhandel boven verwachting goed is ontvangen. 'Om misverstanden te voorkomen, *Het jaar van Hein 2009* bevat niet alleen cartoonwerk, maar ook stripwerk, waaronder *Dirk en Desiree*.' Vlak voordat het boek naar de drukker ging, konden er overigens nog actuele grappen over de ineenstorting van de DSB Bank worden opgenomen.

De vraag of de jaaruitgave van De Kort betekent dat zijn serie-uitgaven, zoals *Piet en Riet van de Buis*, stoppen, kan Post nog niet beantwoorden. 'Daar wordt met Hein over gesproken. De vraag is niet òf we doorgaan, maar in welke vòrm we doorgaan. *Het jaar van Hein 2010* staat in ieder geval al gepland.' De uitgave wordt ondersteund met promoacties in samenwerking met kranten en bladen waarin De Kort publiceert, zoals *Het Parool*. RS

Wilders krijgt eindelijk antwoord op zijn vraag.

→ GAS & LICHT

RIK SANDERS

Lecttr

Kijk, dat zien we graag: striptekenaars die zich spontaan aanmelden voor deze rubriek! Steven Degryse alias Lecttr, bekend van zijn boeken (*Hara Kiwi* en *Lars Attacks)* bij Silvester stuurde drie tekeningen op. Hij publiceert in Nederland in *Veronica Magazine* en op *Nu.nl*, maar voert ook nog allerlei commerciële klussen uit die 'het daglicht amper zien'. Daarbij gaat het hier wel om Vlaamse klussen, zoals een cartoon voor het Belgische ziekenfonds (mutualiteit) Bond Moyson die is gebruikt in een campagne om te waarschuwen voor de gevolgen van het onbeschermd in de zon zitten. Lecttr maakt verder elke maand een grap voor het Belgisch tienerblad *Maks!*, een gratis uitgave van het ministerie van Onderwijs voor middelbare scholen. Eén van zijn favoriete opdrachtgevers, meldt de tekenaar, omdat hij altijd leuke thema's krijgt aangeleverd, zoals smerige wc's, en de doelgroep hem goed ligt. 'En grappen over kak en pis vind ik ook altijd heel fijn om te maken.' Geheel andere koek is de opdrachtgever *Kook ze!*, een luxueus uitgegeven boekentijdschrift over koken, lekker eten en lifestyle. Lecttr leverde onder andere een cartoon aan 'voor een artikel over de wondere wereld van de (peper)muntjes. Niet alleen leuk om te doen, maar ik leer ook nog eens heel veel bij.'

DIE ZONNEBANKEN WORDEN STEEDS REALISTISCHER
DIE VAN MIJ BOOTSTE PERFECT 'N TROPISCHE LENTEZON NA
DIE VAN MIJ BELGISCH ZOMERWEER
ZONNE-BANK
LECTRR

SCHOOLTOILETTEN VAAK TE VUIL...
DUS JE HOUDT 'T OOK OP TOT JE THUIS BENT? DA'S TOCH NIET ZO ERG?
IK ZIT 'T HELE JAAR OP INTERNAAT
LECTRR

NATUURLIJK PUBLICEREN (STRIP)TEKENAARS AL VAN OUDSHER HUN WERK IN DIVERSE KRANTEN EN TIJDSCHRIFTEN, MAAR SINDS DE VOORPUBLICATIEMOGELIJKHEDEN IN REGULIERE STRIPWEEKBLADEN IN NEDERLAND VERSCHRAALD ZIJN VERSNIPPERT HET AANBOD MEER DAN OOIT. STRIPSCHRIFT BRENGT REGELMATIG LICHT IN DE DUISTERNIS EN MAAKT OVERZICHTELIJK WAAR AL DIE LIEVELINGSAUTEURS HUN GAS EN LICHT VAN BETALEN. TIPS VOOR DEZE RUBRIEK WORDEN ZEER OP PRIJS GESTELD.

Magazine De Dikke Willem gaat door

Op 17 november verscheen *De Dikke Willem*, een speciale magazine-uitgave van de strip *Willems wereld* van Aloys Oosterwijk. Uitgeverij Sanoma verspreidt het magazine in een oplage van naar verwachting enkele tienduizenden over kiosken en andere tijdschriftverkooppunten. Oosterwijk is verguld met zijn uitgave. 'Het is zo'n tachtig pagina's dik, de prijs blijft net onder de €5, met drie nietjes er doorheen. De special staat voor een groot deel vol met strips, aangevuld met wat niet al te zware redactionele kopij. Een interview met Willem, bij voorbeeld.'

Oosterwijk liep al langer rond met het idee om een laagdrempelige uitgave rond zijn strip uit *Panorama* van de grond te tillen. 'Het is tegen de trend van grafische romans in, maar ik vind dat strips terug naar het volk moeten, om het populistisch uit te drukken. Strips moeten weer door een breed publiek gelezen worden. Het voordeel van zo'n magazine-uitgave is dat die zes weken in de schappen ligt. En dat vlak voor Sinterklaas en Kerst. Dan is *De Dikke Willem* een handig cadeau om aan vaders – een groot deel van de doelgroep – te geven. Het is toch altijd moeilijk om voor papa's een cadeau te bedenken.'

Bij Sanoma viel zijn idee voor een *Panorama*-special rond *Willems wereld* in goede aarde. De uitgeverij zegt dat tijdschriftspecials goed verkopen. 'Nu maar hopen dat dit ook voor *De Dikke Willem* op gaat. Uitgeverij L, die albums van *Willems wereld* uitgeeft, gaat overigens op termijn waarschijnlijk een luxe albumeditie uitbrengen.' RS

Hommage aan strippionier Masereel half geslaagd

Frans Masereel (1889-1971) staat in de stripwereld bekend als de schepper van zogenaamde beeldsuites, woordloze beeldromans die louter bestaan uit houtsneden, eentje per pagina (denk aan de *Dick Bos*-boekjes). Vooral tussen 1918 en 1925 graveerde hij er een stuk of tien prachtige, zoals *De zon*, *De stad* en *De idee*. Grote stripnamen erkennen hem als peetvader, zoals Will Eisner, Scott McCloud en Peter Kuper. Blankenberge, aan de Belgische kust, was 120 jaar geleden Masereels geboorteplaats en daar is hij de afgelopen maanden geëerd met een tentoonstelling: *Masereel en de zee*.

Jammergenoeg kwamen de stripliefhebbers maar beperkt aan hun trekken op deze expo. Natuurlijk, er hing prachtige grafiek rondom het thema 'de zee'. Maar het bleef bij losse plaatjes. Masereel is onder andere daarom zo uniek omdat hij als één van de eersten in de 20e eeuw die houtgravures in dienst van een doorlopend verhaal zette (Eisner zou zeggen: 'sequentieel'). De verhalende Masereel was amper te zien in Blankenberge, zoals hij ook al ontbrak in Mol, waar in 2008, nota bene onder auspiciën van Strip Turnhout, de tentoonstelling *Masereel, verteller(!) in beelden* liep.

De relatie met zijn geboortedorp was altijd al problematisch. Vlaanderen moest niets hebben van de pacifist Masereel. Blankenberge maakte hem ereburger, maar pas op zijn tachtigste! Ook de tentoonstellingsruimte deed de wenkbrauwen fronsen: de antikapitalist Masereel hangt in het... casino. Daar is wel een mooie catalogus te koop en Joris van Parys' goede biografie, maar géén complete verhalen, zoals die nu makkelijk beschikbaar zijn via bij voorbeeld de Amerikaanse uitgeverijen Dover en Firefly. Zonde! Wanneer zien we de 'graphic novelist' Masereel nu eens echt in een overzicht? Hier ligt een schone taak voor Stripdagen Haarlem 2010. WM

ADVERTENTIE

→ PORTRET VAN ED

WIE? Morris (Maurice de Bevere, 1923-2001)
WAT? Natuurlijk tekenaar van *Lucky Luke*, maar in de jaren 1950 ook een knap illustrator van tijdschriften als *Bonnes Soirées* en *Le Moustique*.
WAAROM? Hoewel vooral liefhebber van realistische strips las ik *Lucky Luke* altijd met veel plezier in *Pep*, vooral de verhalen die werden geschreven door René Goscinny.

ED HENGEVELD IS STRIPLIEFHEBBER. IN ZIJN VRIJE TIJD TEKENT EN SCHILDERT HIJ. VOOR *STRIPSCHRIFT* LEVERT HIJ DEZE JAARGANG ACHT PORTRETTEN.

→ LEZEN

IN DEZE RUBRIEK KOPPELEN WE EEN STRIP UIT HEDEN OF VERLEDEN AAN DE REALITEIT VAN NU.

Het is 7 december 1941. Om vijf minuten voor acht 's ochtends vallen Japanse vliegtuigen, gelanceerd van vliegdekschepen onder leiding van Admiraal Nagumo, Pearl Harbor aan. Vanaf dat moment was de Verenigde Staten definitief betrokken bij de Tweede Wereldoorlog, want Pearl Harbor op het Hawaiiaanse eiland Oahu was sinds 1884 Amerikaans grondgebied door een verdrag tussen Hawaii en de VS. Maandag 7 december 2009 is het Pearl Harbor Day en dus een mooie gelegenheid om *Buck Danny 1: De Jappen vallen aan* (1949) er weer eens bij te pakken. Buck Danny werkte in Pearl Harbor ten tijde van de aanval en het was voor hem de directe aanleiding om piloot te worden. En op de tweede strippagina wordt al gevochten. In welk stripalbum zien we dat tegenwoordig nog? PB/AvO

ADVERTENTIE

SUPERSTRIP SPECIAALZAAK

EPPO.NL

Kleine Berg 33 • 5611 JS Eindhoven • tel. 040 - 244 18 82 • fax 040 - 243 58 73 • www.eppo.nl

PAUL GEERTS

→ FLITSEN

De Britse Royal Mail heeft, vooruitlopend op de Zomerspelen en Paralympics in Londen in 2012, nu al een Olympische emissie uitgebracht. Tien illustratoren hebben elk voor een postzegel een sport verbeeld. Het gaat om John Royle, George Hardie, Nathalie Guinamard, Julian Opie, David Doyle, Paul Slater, Andrew Davidson, David Holmes, Guy Billout en Huntley Muir. Er volgt later een emissie van nog eens twintig sporten. ➲ Paul Reichenbach bundelde veertien volksverhalen uit Zwolle in *Zwolse blauwvingers – Verhalen onder de Sassenpoort* (ISBN 978-90-78718-10-9, Pear Productions, 96 pagina's, zwart/wit, €9,90). Hij voegde daar nog zes gedichten aan toe en kreeg Paul Geerts zo ver om daar een omslag en diverse illustraties bij te tekenen. ➲ Marvano is bezig aan een strip over de Formule 1. De verschijningsdatum van deel 1 is juni 2010. Het verhaal krijgt een inleiding door dè Belgische autocoureur Jacky Ickx, die al eerder warm liep voor *Michel Vaillant* van Jean Graton. Delen 2 en 3 verschijnen in 2011. ➲ Om het gouden *Asterix*-jubileum te vieren, is er een feestelijke uitgave verschenen met daarin een terugblik op die vijftig jaar: *De verjaardag van Asterix en Obelix – Het guldenboek*. Beetje ongelukkige titel van dit 34e album: dat had beter *Het gulden boek* moeten zijn. Nu lijkt het over guldens te gaan! In ieder geval: de eerste oplage van de jubileumeditie verschijnt tegelijk in vijftien landen en beloopt niet minder dan 3,5 miljoen exemplaren. Dat levert natuurlijk weer een hoop guldens, pardon... euro's op! Het verschijnen ging met het nodige tromgeroffel gepaard: een expositie, een *Asterix*-musical, een Franse *Asterix*-postzegel en een belegering van Parijs (Lutetia). ➲ Brussel kent nu ook een Corto Maltese-stripmuur: op de Akenkaai. ➲ Disney heeft een nieuwe *Peter Pan*-animatiefilm op dvd uitgebracht: *Tinker-Bell: De verloren schat*. Geheel andere koek is *Brendan & The Secret of Kells*, een wonderlijk mooie Ierse animatiefilm van Tomm Moore. ➲ Joep Bertrams moet weg bij *Het Parool*. Daartoe heeft de hoofdredactrice Barbara van Beukering besloten: 'Hij maakt fantastische cartoons, maar op een gegeven moment is het tijd voor iets anders.' Bertrams werkt sinds 1982 als freelancer voor *Het Parool*. Van Beukering zette al eerder het mes in het stripaanbod van de Amsterdamse krant. Onder andere *Heinz* van Windig & De Jong gooide ze eruit. ➲ Juniorpress geeft een nieuw magazine uit: *De Smurfen*. Geen strips, wel spelletjes, geïllustreerde verhalen, doe-pagina's en Smurfen-premiums. Het kleuterblad moet twaalf keer per jaar uitkomen. Jammer dat ze

ADVERTENTIE

Speechless a world history without words

is een scherpe *graphic novel* zonder woorden over de grote momenten in de wereldgeschiedenis, van Big Bang tot Klimaatcrisis. Cartoonist Polyp tekende deze ode aan mensen met lef die zich verzetten tegen machtsmisbruik en het uitputten van de aarde. Verstopt in het midden zit een klein boekje met een spannende parabel. De intrigerende symbolen maken het geheel tot een fascinerende puzzel waar ook nog veel mee te lachen valt. Speechless geeft je gegarandeerd een nieuwe kijk op de wereld!

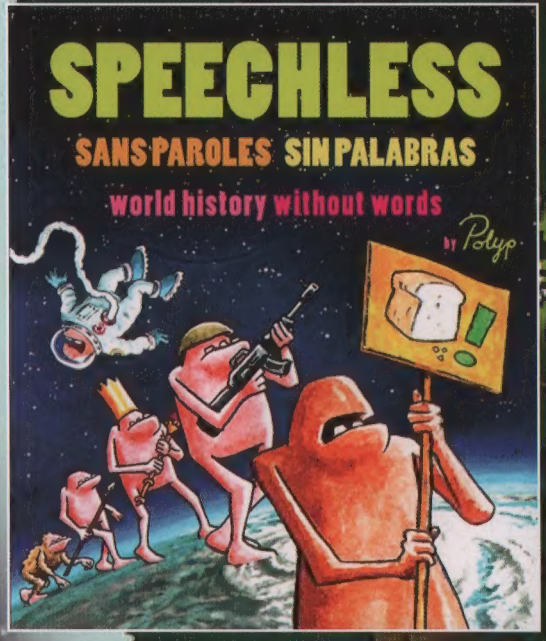

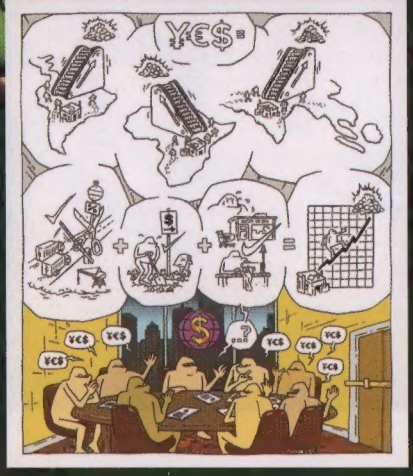

het Franse *Smurfen*-stripblad niet als voorbeeld hebben genomen. Dat is tenminste nog een blad dat de stripserie eer aan doet. ➲ Sanoma brengt een blad over Willie Wortel uit, vol met uitvinders-items. Van 1981 t/m 1989 had Willie Wortel al een keer zijn eigen blad in Nederland, namelijk *Willie Wortel's Puzzelparade*. De redacties van *Donald Duck* en *Zo Zit Dat* werken samen aan *Willie Wortel* (Een vrolijk weetjesblad). ➲ De al jaren lastig vindbare en/of kostbare Hermann-delen uit de collectie *Vrije Vlucht* van Dupuis (*Missié Vandisandi* en *Wild Bill is vermoord*) zijn heruitgebracht. Je moet wel met een softcover genoegen nemen. ➲ Het karakteristieke Kuifje-en-Bobbie-bord is gerestaureerd en al op het dak van het gebouw van uitgeverij Lombard in Brussel teruggezet. ➲ Medio oktober verscheen een nieuw nummer van *Hip Comics*. Deze legendarisch superheldenreeks (begin jaren 1960 tot begin jaren 1970) wordt in ieder geval in naam nieuw leven ingeblazen door Johan de Neef (*The Owl Organization*). In het nieuwe nummer onder andere *De stille getuige* (Steven de Rie) en een herdruk van de jaren 1950-serie *De vleermuis* (Albert Winands). ➲ De organisatie van Strip Turnhout maakte de eregasten voor de komende editie (11-13 december) bekend. Naast de bekende gezichten van Willy Linthout en Urbanus is dat Milo Manara. ➲ *Lanfeust* heeft ook zijn opwachting in een mangasetting gemaakt. Arleston (scenario) en Tarquin (tekenaar) keken mee over de schouder van Ludo Lullabi die er in *Lanfeust Queeste 1 en 2* zijn eigen mangasaus over goot. ➲ Marc Verhaegen brengt met *Potlood* een blad uit met alleen eigen werk (losse schetsjes, oudere verhalen en illustraties). ➲ Striptekenaar Co Loerakker (*Van nul tot nu*) heeft zes fasen uit de geschiedenis van het Zuid-Hollandse Nieuwkoop uitgebeeld. De panelen zijn te zien in het plaatselijke bezoekerscentrum van Natuurmonumenten. ➲ Verschillende supermarkten waaronder de Coop, Sanders en MCD gaven in navolging van een jaar eerder *Suske en Wiske*-stickers mee bij aankoop van €10. Met die stickers kon het stripalbum *De venijnige vanger* compleet worden gemaakt. Dat verhaal verscheen eerder als speciale uitgave tijdens de stripbeurs van Rijswijk in 2008. ➲ Het Amerikaanse blootblad *Playboy* liet het omslag van de novembereditie sieren door... Marge Simpson. Om jongere lezers te trekken, zeggen sommigen; omdat *The Simpsons* twintig jaar bestaat, zegt *Playboy*. Marge kent haar feitjes; ze knipoogt met haar pose naar een legendarisch omslag uit 1971, met Darine Stern, het allereerste zwarte model op een *Playboy*-omslag. ➲ Bij de Duitse uitgeverij Ehapa is in samenwerking met Moga Mobo de bundel *100 Meisterwerke der Weltliteratur* in stripvorm verschenen. Honderd overwegend Duitse tekenaars verstripten literaire klassiekers, elk op één pagina, en bijna allemaal zonder woorden. ➲ Bij uitgeverij Meinema verschijnt in februari 2010 het stripboek *Filosofie in beeld* van Margreet de Heer. Onderwerp is de westerse filosofie. Voor Meinema betreft het de eerste stripuitgave. De uitgever is gespecialiseerd in boeken over religie en zingeving. De Heer maakt één keer per maand voor dagblad *Trouw* (filosoisch gegetinte) stripreportages. ➲ Martijn van Santen presenteerde op de Kunststripbeurs in Utrecht op 7 november zijn stripalbumdebuut *Werk in uitvoering* (verschenen bij de Rotterdamse uitgeverij Stortbak). De strip verscheen in 2007 als webcomic. ➲ *Nrc.next*, uitgever De Vliegende Hollander en het Fonds BKVB organiseren een stripwedstrijd. Wie een strip van twee pagina's maakt en die voor 19 maart 2010 instuurt, maakt kans op de hoofdprijs van €1000 èn publicatie in *Nrc.next*. Volgens de flyer is meer informatie over deze 'Benelux Beeldverhalen Prijs' te krijgen op: *www.vaarmee.nl*, *kunststripbeurs.blogspot.com* of *www.nrcnext.nl/bbp*. De ene site gaat over vaarvakanties op de Vrouwe Maria; de andere twee geven niet thuis. Tsja... ➲ Luc Cromheecke en Laurent Letzer verschijnen met *Plunk* in *Le Journal de Mickey*, het grootste Franse kinderstripblad. Het is vergelijkbaar met *Donald Duck*, met als grote verschil dat er ook niet-Disney-strips instaan. ➲ Wat een verrassing: sinds 20 oktober heeft *AD* weer een strippagina! Iedere dag *De Stamgasten*, *Single*, *Pukkels*, *Dirkjan* en *Knudde* op de achterzijde van het sportkatern. ➲ Sherpa heeft de eerste zes delen van *Arq* gebundeld tot een dikke paperback. Een klein gedeelte van de oplage bevat een speciale genummerde prent van Andreas.

Je kunt **Speechless** bestellen voor **€ 10,-**
(via www.jma.org/speechless of www.foei.org/speechless)
of als je lid bent van JMA voor **€ 7,50**.

Uitgegeven door: JMA, FoEI en New Internationalist. Formaat: 230 x 210 mm, 128 pagina's, kleuren-illustraties, paperback.

Friends of the Earth International

Jongeren Milieu Actief

ncdo

Utrecht Centraal

Nadat in 2007 de laatste *De Inktpot* verscheen, het strip- en beeldblad van Stichting De Inktpot – die zich bezighoudt met beelduitingen waaronder strips, foto's en illustraties – ging men zich meer toeleggen op uitgaven verbonden aan een specifiek thema. Zowel het blad, de makers als de gekozen thema's hebben Utrecht als gemeenschappelijk binding. Met de uitgave *Utrecht Centraal* (ISBN 978-94-90426-01-9, 48 pagina's, kleur) ontmoet de lezer diverse tekenaars en fotografen die – zoals de Utrechtse schrijver en columnist Jack Nouws in zijn voorwoord zegt – een catalogus hebben samengesteld met het beste dat Utrecht aan beeldverhalen te bieden heeft. Omdat veel ontmoetingen op het station plaatsvinden, is voor *Utrecht Centraal* als overkoepelende titel gekozen. De inhoud is divers en bestaat onder andere uit strips van Merel Barends die met superheld *Blackbird* Utrecht beschermt tegen het Tipp-ex-gedrocht, Danibal (creëert een treinwoestijn), Meindert Keuning met een muzikale stripbijdrage en Jan Dirk Barreveld die een nieuwe grap op treinvertraging verzint. Ook Wilma van den Bosch, Ype Driessen, Pascal Oost, Rob van Barneveld en Albo Helm leverden een bijdrage. De stijlen en gekozen insteek zijn, zoals je mag verwachten met zo'n divers deelnemersveld, heel afwisselend. Abstract, cartoonesk, fotostrip, met een boodschap, gewoon lollig... ze zitten er allemaal tussen. Het boek is voor €7,50 bij de betere stripwinkel te koop of via *www.de-inktpot.nl* te bestellen. TdK

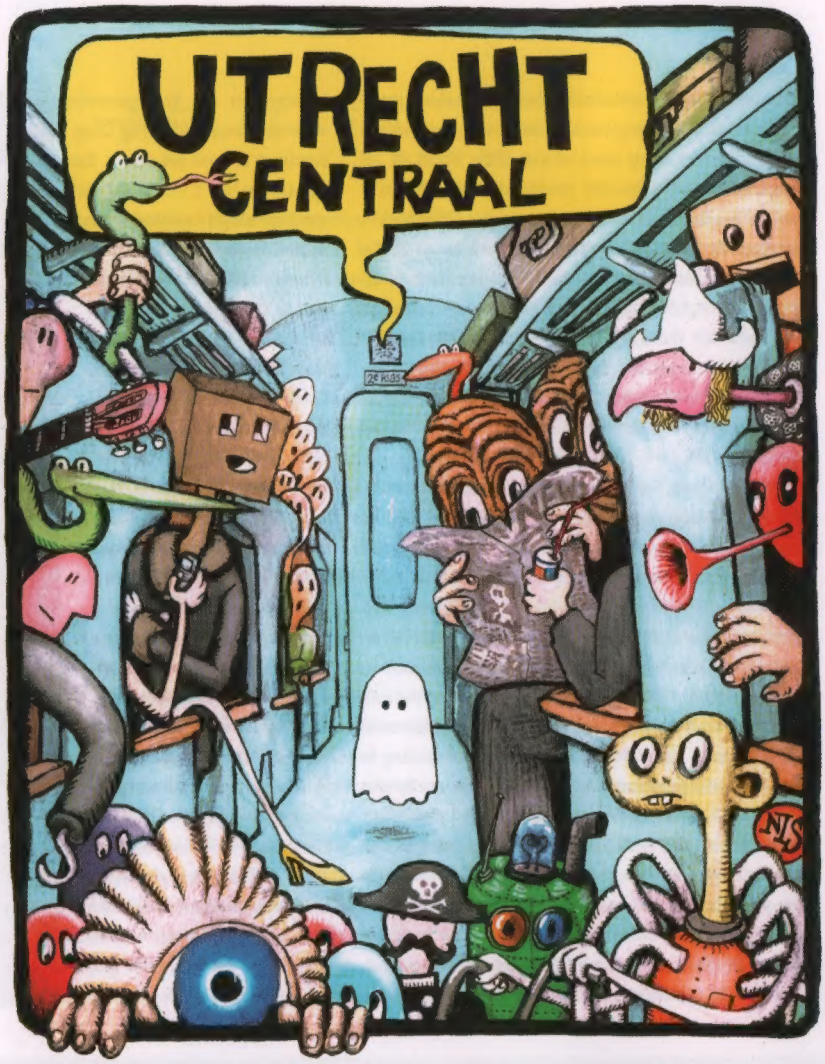

ADVERTENTIE

DE STRIPDAGEN 2009

Hoewel uw favoriete *Stripschrift*-reporter Mars Gremmen dit jaar in Houten bij zo'n vier verschillende uitgevers moest signeren (één uitgeverij per geflopt boekje), zag hij toch nog kans wat foto's te schieten voor de jaarlijkse De Stripdagen-fotoreportage.

FOTO ERWIN SUYAA.

Heel leuk om Dick Matena en Freek de Jonge op De Stripdagen te zien. Maar het allerleukst vind ik toch de ondeugende blik van de vrouw van *Professor Pi*-tekenaar Bob van den Born.

Een betrapte Minck Oosterveer en Adri van Kooten...

...*Dirkjan*-tekenaar Mark Retera...

...en de Belgische Lectrr: er werd zoals gebruikelijk weer menig lichaamsopening gepenetreerd met glanzend tekenmateriaal.

Uit bescherming van de sympathieke man laat ik u echter niet zien waar *Storm*-tekenaar Romano Molenaar zijn verzameling Eddings 850 in liet steken.

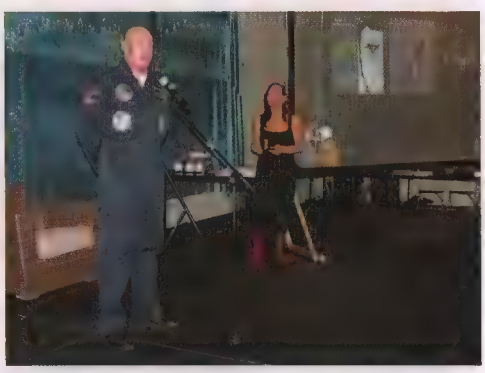

Nee, het is niet de loodgieter die kwam vertellen dat het publiek rustig en kalm de broekspijpen omhoog moest rollen om zich vervolgens naar buiten te begeven. En het is ook niet de broer van Henk. Het is niemand minder dan ruimtevaarder André Kuipers, die een Stripschappenning voor het mooie album *Een tweede jeugd* kwam uitreiken.

Na de uitreiking nam Kuipers, samen met Jan Kruis en Michiel Veenstra, de lighouding aan om de versnellingskrachten van de lancering naar Godweetwaar op te kunnen vangen.

Op discriminatie zul je mij nimmer kunnen betrappen. Maar de kans om een foto te schieten van een zwarte striptekenaar laat ik mij niet ontglippen...! (Geen idee verder wie het is.)

Exclusief in *Stripschrift*! Een foto van fotostripmakers Ype en Willem zónder tekstballonnetjes! (Dat die kleine ijdeltuit van een Floor de Goede er ook op staat is natuurlijk mooi meegenomen.)

Een foto van de Stripschapprijswinnares mag natuurlijk niet ontbreken. Hier zweeft Barbara Stok met haar beeldje van het podium af.

Hopelijk was Ronald Plasterks eerste ervaring met De Stripdagen niet dermate traumatisch dat hij het prijzengeld voor de Marten Toonderprijs per direct intrekt.

Mijn *Stripschrift*-reportages standaard eindigen met een stralende foto van de talentvolle Alice Kok lijkt me helemaal geen slecht idee! (Al zal ze daar zelf anders over denken. Hi hi hi...!)

Michiel van de Pol, Margreet de Heer, Erik Kriek, Aleks Deurloo, Jeroen Funke, Jorg de Vos, Sam Peeters, Hendrik J. Vos, Serge Baeken, René Leisink, Rob Derks, Gerard Leever en Robert van der Kroft kijken allemaal naar het vogeltje.

ADVERTENTIE

STRIPS & VEEL MEER!
STRIPS & veel meer!
Scheffersplein 1 Dordrecht
078 6142012 • stripwinkel-sjors.nl
STRIPWINKEL SJORS
313
driedertien
STRIPCURIOSA
STRIPCURIOSA
Voorstraat 313 Dordrecht • 078 6489500

1. *Star Wars Purge* one-shot.
2. Ook *The Goon* krijgt one-shot.
3. Handen ineen voor Image United.
4. Nieuwe miniserie *Lobo*.
5. *Wall·E* in stripvorm bij Boom! Studios..

ADVERTENTIE

→ [illegible]

One-shots, dat is de term die in de Amerikaanse comicwereld al jaren wordt gebruikt voor losse specials. Specials die toegankelijk zijn voor nieuwe lezers, omdat weinig of zelfs geen voorkennis is vereist. Bij uitgeverij Dark Horse Comics staat het laatste kwartaal van dit jaar helemaal in het teken van de one-shot. Liefst negen verschillende titels zullen verschijnen onder het kopje 'One-Shot Wonders'. In november wordt afgetrapt met het door John Ostrander geschreven *Star Wars Purge: Seconds To Die*, het op de gelijknamige internetfilm gebaseerde *Dr. Horrible* van Zack Whedon en Joëlle Jones en, vreemd genoeg, een nummer uit de reguliere serie *The Goon* van Eric Powell.

Uitgeverij DC Comics verbindt er weliswaar geen reclameslogan aan, maar ook zij grijpen deze herfst veelvuldig terug op het concept van de one-shot. Dat doen ze in combinatie met makers van naam. Zo verschijnt in de tweede week van november de *Batman/Doc Savage Special*, geschreven door Brian Azzarello (de man achter *100 Bullets* en de graphic novel *Joker*) en met tekenwerk van de voornamelijk om zijn covers bekende Phil Noto.

Uiteindelijk ligt DC Comics de miniserie echter toch net wat beter. Vandaar ook dat voor november onder meer op het programma staan het eerste nummer van *Lobo: Highway To Hell*, door Scott Ian (bandlid van Anthrax) en Sam Keith (bekend van *My Inner Bimbo* en *The Maxx*), het eerste hoofdstuk van het zesdelige project *Cinderella: From Fabletown With Love* door Chris Roberson (van *I, Zombie*) en Shawn McManus (van *Thessaly: Witch For Hire*) en het eerste deel van *The Great Ten*, een tiendelige reeks waarin Tony Bedard en Scott McDaniel personages volgen uit de beëindigde series *52* en *Checkmate*.

→ [illegible]

Vorige keer werd op deze plek melding gemaakt van *Haunt*, het nieuwe project van Todd McFarlane. Daarbij werd opgemerkt dat McFarlane eigenlijk een beetje vals speelde, omdat hij alleen het inktwerk verzorgt. Een maand later kan McFarlane, geestelijk vader van *Spawn*, echter niet

meer om een volwaardige comeback heen, want dan is het namelijk de beurt aan *Image United*, een zesdelige miniserie waarvoor zes van de oorspronkelijke oprichters van de uitgeverij Image Comics de handen ineenslaan. Als alles meezit, verschijnt het eerste nummer eind november.

Image United is aangekondigd als de crossover van de eeuw, een slogan die wellicht getuigt van grootheidswaan en zéker van enige voorbarigheid, maar die wel onderstreept dat het een bijzonder project is. Erik Larsen, Rob Liefeld, Todd McFarlane, Whilce Portacio, Marc Silvestri en Jim Valentino keren terug naar hun roots, naar de personages waarmee ze Image Comics groot hebben gemaakt. En als zes verschillende personages uit zes verschillende stallen op één pagina staan, wordt die pagina gemaakt door zes verschillende tekenaars. Aan het hoofd van de ambitieuze samenwerking staat schrijver Robert Kirkman (bedenker van *The Walking Dead*), die nog weinig over de inhoud los wil laten. Voor een coverprijs van $3.99 per nummer mogen we daar zelf over oordelen.

→ [redacted]

Jaren geleden begonnen Brian Michael Bendis (*Ultimate Spider-Man*) en Michael Avon Oeming (*Mice Templar*) bij uitgeverij Image Comics aan hun hobbyproject *Powers*, een realistische kijk op politiewerk in een wereld waar superhelden en superschurken de dienst uitmaken. Dat werd een succes en het duurde niet lang of de titel verhuisde naar Marvel Comics, waar het werd herstart en het deel ging uitmaken van de toen kersverse imprint 'Icon'.

Omdat Bendis zich de jaren daarna meer en meer ontplooide als een van de drijvende krachten achter crossovers en lange verhaallijnen in series als *Daredevil* en *New Avengers*, kwam *Powers* op een zijspoor terecht. Eind dit jaar zal daar verandering in komen, want dan begint de derde reeks van *Powers* en zullen Bendis en Oeming zich wederom storten op de nieuwe avonturen van hoofdpersonage Christian Walker, een rechercheur met superkrachten.

De titel *Existence 3.0* doet misschien vermoeden dat deze bij Image Comics uitgegeven miniserie ook toe is aan de derde reeks. Toch is dit pas de tweede reeks, de opvolger van de veelgeprezen miniserie *Existence 2.0* van schrijver Nick Spencer en tekenaar Ron Salas. Ook deze keer draait het sciencefictionverhaal om hoofdpersonage Sylvester Baladine, een wetenschapper die technologie heeft ontwikkeld waarmee iemands bewustzijn kan worden overgezet naar een ander lichaam. *Existence 3.0* heeft een coverprijs van $3.50 en verschijnt vanaf november.

olav.beemer@stripschrift.nl

■ **GECLAIMD** De erfgenamen van de in 1994 overleden comiclegende Jack Kirby hebben onlangs liefst vijfenveertig claims ingediend bij onder meer Marvel, Disney en Sony Pictures. Deze claims moeten ertoe leiden dat zij rechten terugkrijgen van door Kirby bedachte superhelden. Volgens de letter van de wet zouden de erfgenamen in 2017 de rechten op *Fantastic Four* kunnen claimen, in 2018 de rechten op *Hulk* en in 2019 de rechten op *X-Men*.

■ **VERZAMELD** In januari van volgend jaar maakt Dark Horse Comics een begin aan het bundelen van het klassieke werk van tekenaar Barry Windsor-Smith voor de toen bij Marvel Comics uitgegeven reeks *Conan the Barbarian*. De eerste van deze *Barry Windsor-Smith Conan Archives*, met verhalen van Roy Thomas, kost $49.95.

■ **GELANCEERD** Omdat de film hoge ogen gooide, kon een verstripping van Wall·E haast niet uitblijven. De comic komt uiteindelijk terecht bij Boom! Studios, waar schrijver J. Torres (*Teen Titans Go!*) en tekenaar Morgan Luthi de avonturen van het kleine robotje zullen vastleggen.

Het nulnummer van *Wall·E* verschijnt in november.

■ **BEVESTIGD** De trouwe fans waren blij toen een paar jaar geleden werd aangekondigd dat televisieserie Buffy, the Vampire Slayer een achtste 'seizoen' zou krijgen als comicserie bij Dark Horse Comics.

Inmiddels heeft bedenker Joss Whedon (*Astonishing X-Men*) bevestigd dat de serie na veertig nummers wordt vervolgd in 'seizoen 9'.

FOTO GEERT VAN GHELUWE

Claus
Een nachtbraker krijgt erkenning

GEERT DE GHELUWE

De auteurstandem van *De Rode Ridder*, bestaande uit de Antwerpse tekenaar Claus en de Rotterdamse scenarist Martin Lodewijk, loopt als een trein. De verkoopcijfers stijgen jaar na jaar en staan nu op 30.000 exemplaren per deel. Reden genoeg om vijftig jaar *De Rode Ridder* in Vlaanderen en Nederland uitgebreid te vieren. Claus, geboren op 13 mei 1949 in Wolfsburg als Claus Dieter Scholz, woont samen met zijn trouwe huiskaters Billy en Sammy. Een interview.

BOVEN - Claus met Johan, De Rode Ridder.

RECHTSBOVEN - Speciale tekening voor de paardenrace Winkel Koerse in 2006.

Claus: Ik ga zelden voor vijf uur 's morgens slapen. Net na de middag sta ik op. Daarna brunch ik in de plaatselijke *Lunchgarden* en dan doe ik mijn boodschappen. De videorecorder is de grote boosdoener. Sinds die op de markt is, hoef ik mijn favoriete programma's niet meer live op televisie volgen... Het heeft ook zo zijn voordelen. Collega-scenarist Martin Lodewijk kent mijn ritme en faxt mij elke dag tegen de avond een nieuwe halve pagina in schetsvorm door. Soms is dat al om zeven uur, maar het kan ook elf uur zijn. Wanneer die nieuwe stripstroken volledig in de inkt staan, wil ik me graag nog wat ontspannen. Een mooie film of een goede rock-cd van Manowar, Metallica of Iron Maiden kan dan op dat ogenblik wonderen doen.

Wie dacht dat we samen over scenario's brainstormen, heeft het goed mis. Ik heb geen enkele invloed op Martins schrijfgedrag; hij bepaalt volledig het wat, het waarover en het wanneer. Ook het opzoekwerk staat op zijn conto. In het verhaal waar we nu mee bezig zijn, *Het behouden zwaard* dat half december zal verschijnen, is de drooglegging van moerassen het hoofdonderwerp. Ik weet niet hoe ze dat in de Middeleeuwen deden. Dus roep ik Martins hulp in om dat op te zoeken. Uiteraard is het internet daar een zeer bruikbaar hulpmiddel bij.

Zelf ben ik nog van de oude stempel. Moderne technieken zijn niet echt aan mij besteed. Zoals je zelf kan zien staat er in mijn werkkamer geen moderne laptop of deskcomputer. En ook geen scanner of printer. Dat vind ik – zelfs medio 2009 – niet nodig. Begrijp me niet verkeerd, ik zal ze ooit wel eens

aanschaffen, maar ik wacht liever op een klein en praktisch toestel waar alles in en op zit. Dankzij uitgeverij Standaard staat hier nu een faxapparaat waarmee ik met Martin communiceer. Soms stuurt hij me ook afbeeldingen door van voorwerpen of zaken die ik dan uitteken in mijn verhalen. We werken nu al vijf jaar op die manier. Het loopt prima zo!

Van Wolfsburg naar Antwerpen

In Wolfsburg stonden diverse bioscopen. Als kleine man van zeven jaar mocht ik bijna elke zondagmiddag alleen naar de kindermatinee. Ik zag daar uiteraard veel films van Disney, maar vooral westerns waren favoriet. Op school rondde ik mijn basisopleiding af. Ik herinner mij nog dat ik heel wat boeken versierde met realistische tekeningen. Mijn grote droom was ontwerper van filmposters te worden. Dat kon, maar enkel als ik eerst slaagde voor drukker of etalagedecorateur. Ik koos voor dat laatste, maar dat bleek uiteindelijk een oersaaie job; het decoratief opstellen van potten en pannen en het schikken van veel te grote kleren op etalagepoppen beviel me niet. Mijn werk bood me gelukkig de mogelijkheid Duitsland door te reizen. Op zeker moment kwam ik terecht in een magazijn in Karlsruhe. Daar ontmoette ik een collega uit Antwerpen die mijn leven voorgoed veranderde. Ik had haar tijdens de lunchpauze verteld dat ik veel plezier had in het tekenen van stripplaatjes. Zij had een goede vriendin die bij Studio Vandersteen werkte. In de Paasvakantie van 1972 gingen ze naar België en ik mocht mee. Het eerste wat ik in Antwerpen deed was een telefooncel instappen, het nummer van Vandersteen opzoeken en hem opbellen. Het weekend daarop mocht ik Willy al ontmoeten in zijn Kalmthoutse villa. Zijn oordeel was kritisch maar correct. Hij vond mijn tekeningen nogal amateuristisch en was op dat moment niet op zoek

BOVEN - Vanwege '50 jaar *De Rode Ridder* geeft uitgeverij Standaard een aantal luxe genummerde versies uit van nieuwe albums. Daarin zit een gesigneerde ex-libris van de tekening van het omslag. In dit geval gaat het om album 222: *De duisterburcht*.

ONDER - Storyboard per fax van Martin Lodewijk dat de basis vormt voor de potloodschetsen van Claus. Met erbij het eindresultaat uit het album *De duisterburcht*.

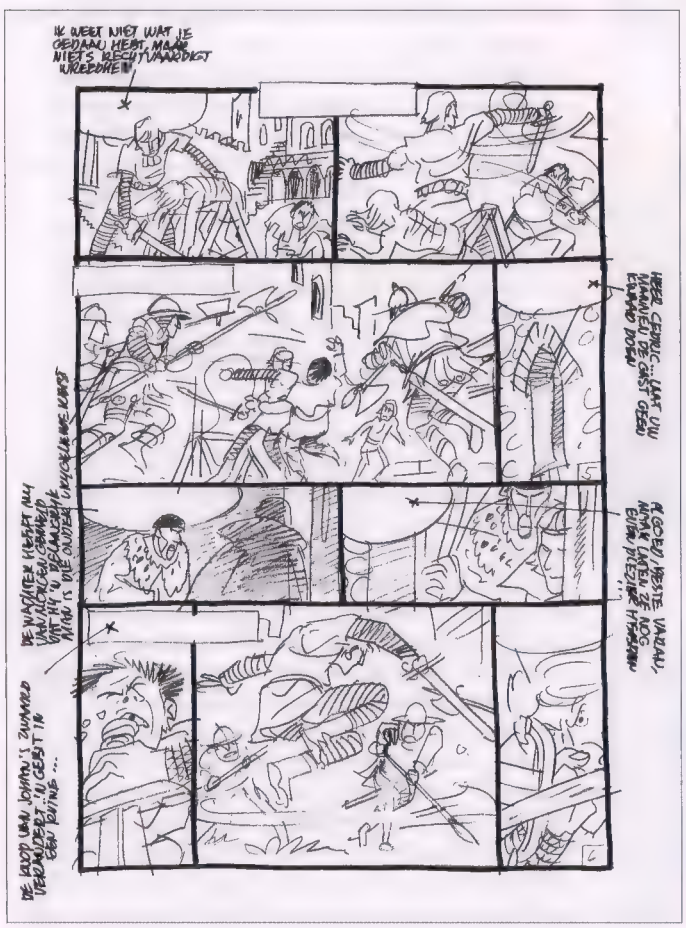
IK WEET NIET WAT JE GEDAAN HEBT, MAAR NIETS RECHTVAARDIGT WREEDHEID
HEER GERARD, LAAT UW MANNEN OOK EENS EEN KWAAD OOG DICHT
DE WACHTER HEEFT MIJ VANMORGEN GEMELD DAT HIJ EEN BELANGRIJK MAN IS DIE ONDER VRIJGELEIDE REIST
AL GOED, MIJN BESTE VAZAU, MAAR LAAT DE MANNEN ZE NOG EVEN PLEZIER HEBBEN
DE KNOOP VAN JOHANS ZWAARD VERANDERT EEN VEER IN EEN KLOOF ...

IK WEET NIET WAT JE GEDAAN HEBT, MAAR NIETS RECHTVAARDIGT WREEDHEID
OPNIEUW KLAPT DE ZWEEP MAAR HET ZWAARD VAN DE RODE RIDDER IS SNELLER
VAN ALLE KANTEN KOMEN WACHTERS GESNELD OM EEN EINDE AAN HET "BEVEN" TE MAKEN
HEER BERTRAM, LAAT DE SOLDENERS ONS JUIST EEN KWAAD OOG DICHT
DE WACHTER HEEFT MIJ VANMORGEN GEMELD DAT HIJ EEN BELANGRIJK MAN IS DIE ONDER VRIJGELEIDE REIST
AL GOED, MIJN BESTE MALEGIS. MAAR LAAT DE MANNEN NOG EVEN PLEZIER HEBBEN
DE KNOOP VAN JOHANS ZWAARD VERANDERT EEN VEER IN EEN KLOOF
ALS JULLIE MIJ DUIDELIJK WILLEN MAKEN DAT IK NIET WELKOM BEN OP DE DUISTERBURCHT

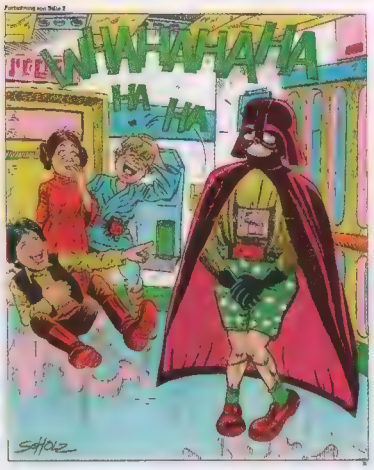

BOVEN EN ERNAAST - Voor het Duitse blad *Kaputt* maakte Claus grappen en satire over film en televisie.

RECHTSBOVEN - Claus tekende voor de Duitse uitgever Marvel Comics zo'n honderd omslagen.

ONDER - De Blauwe Heks, één van de illustere personages uit *De Rode Ridder*.

naar een nieuwe medewerker. Toch bleef dat moment nazinderen. Ik werd gebeten door de stripmicrobe.

Toen ik Willy Vandersteen voor het eerst ontmoette, wist ik niet wie hij was. Ik had wel – ter voorbereiding – in Duitsland twee albums van *Suske en Wiske* gekocht om zijn werk te bewonderen. Idem dito met *Bessy*, die ik wel van naam kende maar nog nooit had gelezen. Uiteraard kreeg ik veel ontzag voor de Vlaamse grootmeester bij wie ik uiteindelijk toch in het midden van jaren 1980 aan de slag mocht; Ron van Riet en Jeff Broeckx vroegen mij om mee te werken. Ik heb uiteindelijk een twintigtal *Bessy*-verhalen geschetst en geïnkt. Slechts twee daarvan – de albums *160: De zeehonden* en *161: De snelle ruiter* – kregen een Nederlandse versie. De rest verscheen in Duitsland. Veel van die verhalen werden hergebruikt voor *Karl May*-stripboeken.

Zilverpijl en Bakelandt

Ik wilde na dat onderhoud met Willy echt striptekenaar worden. Ik vestigde me in Antwerpen en klopte aan bij de Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening. Ze waren daar heel behulpzaam en gaven me een stapeltje adressen van Antwerpse reclamebureaus mee. Ik liep die lijst af tot iemand zag dat het tekenen van strips meer mijn ding was. Na een telefoontje met Frank Sels mocht ik in 1972 bij Studio Zilverpijl aan de slag. Wat ik daar meemaakte houd je echt niet voor mogelijk. Smalend noemde ik het regelmatig de heksen(strip)ketel... Weet je dat Frank, Jan van Rooy en ik op zeker ogenblik elke week een nieuw *Zilverpijl*-album maakten? Dat betekende voor mezelf dat er elke dag twee of drie volledige pagina's klaar moesten zijn. Het zal je niet verwonderen dat het me na verloop van tijd echt veel te veel werd. Toen ook het potje bij Frank overkookte, hield ik het er voor bekeken. Om de kost te verdienen, werd ik freelancer bij weekbladen als *Kuifje* en *Robbedoes*, maar ook voor een Duits magazine als *Mad* werkte ik tekeningen op bestelling af. Aan het Duitse Marvel Comics hield ik ook goede herinneringen over. Zeker honderd omslagen ontwierp ik voor hen met daarop stripfiguren van divers pluimage. Film- en televisiesatires tekende ik voor de Duitse bladen *Kaputt* en *Stupid*, die eigenlijk dezelfde formule hadden als *Mad*. Mijn toenmalige uitgever Condor bracht overigens veel van die magazines op de markt in de jaren 1980. Andere titels waren *Panic* en *Nonsense*. Rond 1990 waren die allemaal weer van de markt verdwenen.

Hec Leemans, de stripvader van de Vlaamse struikrover Bakelandt, had mijn *James Leigh*-verhaaltjes zien staan in *Robbedoes* en vond dat mijn en zijn tekenstijl overeenkomsten vertoonden. Op dat ogenblik verscheen *Bakelandt* nog in *Het Laatste Nieuws* en had Hec dringend een assistent nodig om de dagelijkse deadline te halen. Later werd hij ook nog tekenaar van *FC De Kampioenen* en mocht ik de *Bakelandt*-verhalen, op Rooie Zita na, volledig tekenen. Toen de krant afhaakte en de verkoop van de *Bakelandt*-strip terugliep, werd de reeks opgedoekt.

De Rode Ridder

Niet te geloven dat ik alweer vijf jaar *De Rode Ridder* teken. Hec Leemans bracht me op de hoogte over de zoektocht van uitgeverij Standaard naar een opvolger van wijlen Karel Biddeloo. Karel was mij uiteraard niet onbekend. Tijdens mijn *Zilverpijl*-periode had ik hem eens geportretteerd in een album dat enkel in het Duits is verschenen. Toevallig was dat nummer 250 uit de reeks met de titel *Die Eisenbahn-Hyanen*. Om de gelijkenis met de stripfiguur te optimaliseren, had Karel me diverse cowboyfoto's van zichzelf gestuurd. Later hebben we het daar wel eens over gehad. Dat ik uiteindelijk uitverkoren werd om zijn reeks voort te zetten, zou hem waarschijnlijk plezier hebben gedaan...

Nog vóór onze eerste tekeningen van *De grot van de beer* werden afgemaakt, vroeg Martin aan de toenmalige directrice bij Standaard of er beperkingen waren opgelegd door wijlen Willy Vandersteen en Karel Biddeloo in verband met seks

FOTO RIK SANDERS

LINKS - **Deze levensgrote De Rode Ridder van karton werd gebruikt als pr-materiaal in stripwinkels.**

ONDER - **De eerste bladzijde uit het nieuwe *De Rode Ridder 224: Het behouden zwaard* (verschijnt op 16 december 2009).**

en geweld in de verhalen. Het antwoord was negatief, maar dat betekent niet dat wij alles tekenen. Martin en ik zijn nog van de oude stempel en dat houdt in dat we graag wat aan zelfcensuur doen. Zo zal ik nooit de Blauwe Heks naakt tekenen met haar benen wijd uiteen. Waarschijnlijk zou dat op verzet stuiten bij de uitgever. Geweld was destijds op de slagvelden schering en inslag. Dat het bloed soms rijkelijk vloeit, is eigenlijk normaal. Zo'n actiescène teken ik graag.

Wat mijn tekeningen betreft, keek ik in het begin naar het werk van Karel. Maar het is niet gemakkelijk om een andere stijl te imiteren. Dat is eigenlijk net zoiets als de handtekening van een persoon. Je kan het wel proberen om het na te bootsen, maar of het echt lukt laat ik graag in het midden. Ik vond – zeker in zijn vroegere verhalen – de inktzetting heel goed. Zo tekende hij in die periode talloze achtergronden prachtig uit. Karel hanteerde ook een speciale eigen fotokopiemethode die hem typeerde. Maar het is vooral zijn bladindeling waar ik vaak jaloers op ben. De eer die Karel nu in Wuustwezel krijgt met onder meer een eigen realistisch standbeeld is dus volkomen terecht. Zelf tekende ik met groot plezier het album *De sluier van Wuustwezel*, waarin mijn voorganger als Karel de Montabour aan de zijde van Johan de Rode Ridder strijdt. Ook zijn echtgenote Urssla Lundmark is enthousiast omtrent alles wat gebeurt rond Karel, die als vroege zestiger stierf in Gooreind op 7 juni 2004.

Karel Biddeloo en Willy Vandersteen namen vaak een loopje met de realistische tijdslijn van *De Rode Ridder*. Zo speelde het verhaal rond Koning Arthur, waarbij de Romeinen zich terugtrekken uit Brittannië, zich af in de negende eeuw terwijl *Storm over Damme* dan weer bijna eind veertiende eeuw was. Martin en ik hebben afgesproken om onze Johan rond 1280 te laten opdraven. Eén uitzondering hebben we daar op gemaakt met ons verhaal rond Jeanne D'Arc, maar daar hebben we dan maar de mist en de nevel van de stripgeschiedenis aan gekoppeld. Er is zeker stof genoeg om ettelijke verhalen rond die periode te schrijven. Misschien hebben we de geschiedenis van toen niet letterlijk geraadpleegd, maar bij ons staan mensen en avonturen centraal. Een ridderverhaal kan je mijns inziens perfect vergelijken met een westernroman; de mythes, de legendes en de helden verwerken tot een spannende plot blijft een boeiend item. Zelfs na 222 albums is het laatste verhaal van *De Rode Ridder* nog niet geschreven of verschenen...

Paard

De meeste striptekenaars die ik ken, zijn eigenlijk stadsmensen die in hun dagelijks leven te weinig paarden in beweging zien. Het is niet gemakkelijk om een bewegend paard te tekenen. Zeker als je het anatomisch perfect wil doen rond het bewegen van de spieren van die edele viervoeters. Ik bezit meer dan duizend foto's van dravende en galopperende paarden. Dat helpt me. Zoeken naar een mooie houding van het paard vergt de nodige moeite. Veel tekenaars imiteren gewoon wat ze ergens kunnen zien of vinden, maar daar ben ik niet tevreden mee. Gelukkig kan ik bogen op diverse naslagwerken.

Als ik terugkijk naar mijn *Bakelandt*-periode, vind ik dat ik toen geen goede paarden tekende. Ook vrouwen tekenen is niet zo simpel. Iedereen kan wel van die pin-ups tekenen, maar zo zit het leven niet in elkaar. Zeker in de Middeleeuwen waren die dames niet zo mooi. Als je schilderijen uit de tijd ziet, denk je wel eens: 'De mannen moesten het doen met wat ze konden krijgen'. Er waren weinig rijke mensen zoals koningen of graven in verhouding tot de gewone (boeren)bevolking van toen. Het echte leven in die tijd was verre van romantisch. Doorgaans leefden een paar generaties van eenzelfde familie onder één dak en dat zorgde voor een

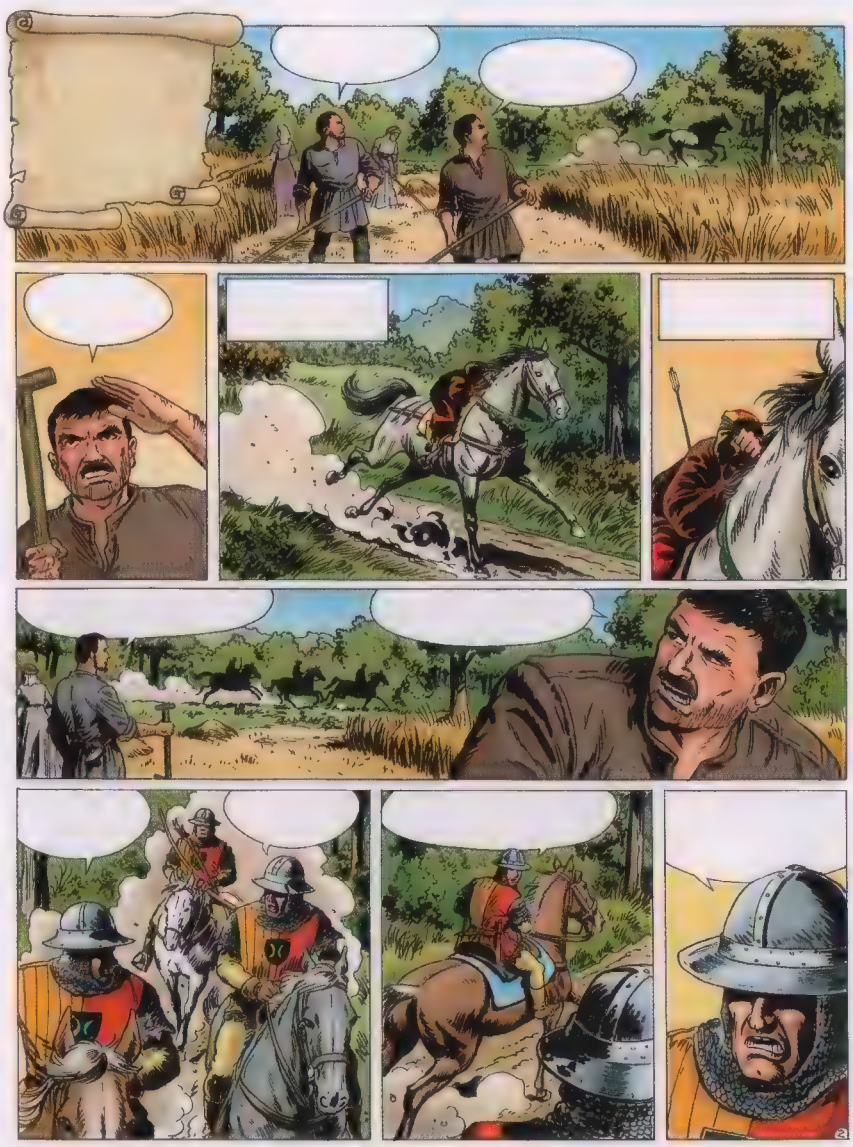

BOVEN - Claus was altijd in de ban van de western. Dit is het begin van een verhaal rond Tomboy Annie, een vrouwelijke deputy marshal die de orde wil handhaven in de Short Branch Saloon.

houvast. De moderne mens is maar al te vaak op zijn eigen ego ingesteld.

De Rode Ridder is voor mij niets meer – maar ook niets minder – dan de personages en figuren die ik daarvoor teken. Het werk dat ik nu doe, is vergelijkbaar met dat van vroeger. Elke avond en nacht kan, wil of moet ik een leeg blad vullen met het scenario van Martin.

Het is natuurlijk erg leuk dat de reeks aan een *revival* toe is en de oplage jaar na jaar stijgt. Je kan echter van mij niet verwachten dat ik nu van vreugde in de lucht aan het springen ben. Zo zit ik niet in elkaar. Zelf vind ik me aan koele kant. Het krijgen van het Gouden Potlood, een jaarlijkse striponderscheiding, zie ik eerder als een bekroning voor de gehele reeks. Idem dito voor de onderscheiding Hèt Paard in de Strip die ik begin oktober op een striphappening in het West-Vlaamse Sint-Eloois-Winkel kreeg.

RECHTSONDER - Amadeus & Co zijn de Beverly Hills-muizen die Claus in 2003 wilde uitwerken. Uiteindelijk koos hij voor *De Rode Ridder*...

ONDER - Claus Scholz kreeg op het stripfestival Middelkerke het Gouden Potlood 2009, een Vlaamse stripprijs. Compagnon Martin Lodewijk kreeg de bloemen.

Plannen

Vroeger las ik strips als *Asterix* of Disney's *Mickey Mouse* en was ik fervent verzamelaar van stripbewerkingen van films en televisiereeksen. Film en strip hebben volgens mij nog altijd veel met elkaar gemeen. Beide werken ze met beeld en tekst. Het is de bedoeling om in een strip het verhaal visueel te brengen. En dat is een kunst op zich. Striptekenaars kunnen perfecte tekeningen maken die je zo kan inlijsten en aan de muur hangen. Weinigen zijn echter geroepen om daar een goed verhaal bij te vertellen. Dat is jammer voor de lezers.

Zelf heb ik met het album 221 – *De spiegeldemon* - mijn eerste *Rode Ridder*-poging in die zin ondernomen. Ergens in 2008 wilde ik een idee uitwerken dat zich afspeelde zonder de huidige personages en ten tijde van koning Arthur. Martin noch uitgeverij Standaard maakten enig bezwaar. De opvolger die ik *De furiën* zal noemen, verschijnt hoogstwaarschijnlijk begin 2010. Galaxa zal in dat verhaal een grote rol spelen. Fans vroegen me bijna letterlijk de oren van het hoofd om één van de lievelingen van Karel nog eens in het verhaal ten tonele te voeren. Martin gebruikt haar liever niet meer in de strip; hij vindt dat met haar weinig aan te vangen is. Vanzelfsprekend speelt Johans rechterhand en ridder van de Ronde Tafel Lancelot du Lac een belangrijke rol.

In mijn hoofd ben ik al met een derde verhaal bezig. Koning Arthur neemt daarbij een belangrijke plek in. Je kan het een beetje vergelijken met wat Karel in 2001 deed met *De kronieken van Merlijn*. Het is wel de bedoeling dat mijn verhalen elkaar gaan opvolgen. Op het einde van *De spiegeldemon* stellen Johan en Lancelot voor dat ze naar het Engelse Camelot trekken. Bij de start van *De furiën* zijn ze inderdaad op weg naar die burcht.

Ik vermoed dat *De Rode Ridder* mijn laatste striphoofdstuk wordt. Elk jaar vier ridderverhalen en diverse opdrachten uit het potlood toveren is niet niets. Bovendien werkt mijn leeftijd niet echt in mijn voordeel. Ik heb ook al lang een paar projecten in de planning zitten. Zo rees ooit het idee om in 2003 – net voor *De Rode Ridder* – de reeks *Amadeus & Co* op te starten met als ondertitel *De echte Beverly Hills-muizen*. Ze zijn vergelijkbaar met andere stripfamilies met vader Amadeus, moeder Josie, zoon Bodo en dochter Sara. De eerste pagina's van die strip zijn klaar. Daarnaast blijf ik nog altijd een voorliefde koesteren voor de westernstrip. Mijn droom is *Tomboy Annie*. Als vrouw èn deputy marshal wil zij orde op zaken stellen in de Short Branch Saloon. Het scenario en de eerste platen liggen klaar. Ik laat haar zelfs in een gagstrip fungeren. Vorig jaar zette ik in een kalm moment de hartsvriendinnen cowgirl Pecos Belle en de indianenvrouw Fastwind op papier. Je weet maar nooit of daar ooit eens meer tijd voor zal zijn. De laatste keer dat ik Karel Biddeloo sprak, was hij ook nog een vat vol ideeën. Maar ook bij hem bleef er naast *De Rode Ridder* niet veel tijd meer over...

geert.van.gheluwe@stripschrift.nl

FOTO GEERT VAN GHELUWE

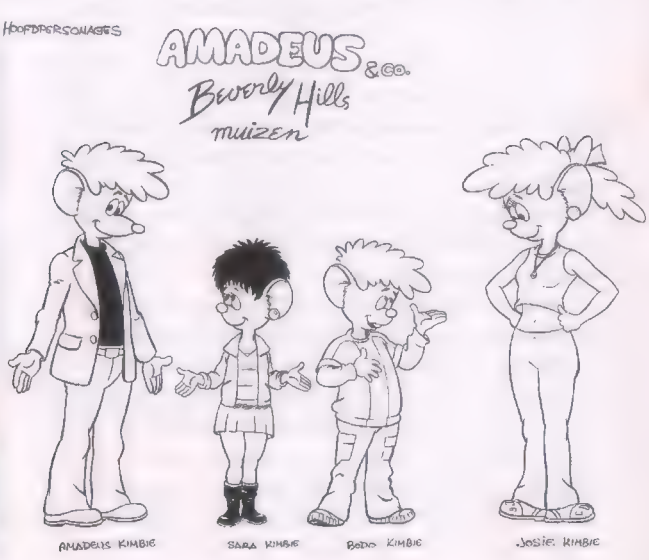

HET JAAR VAN HEIN

2009

GENIALITEIT SCHUILT IN DE EENVOUD

2009 – Het jaar van Hein bevat het beste van het werk dat Hein de Kort in het woelige jaar 2009 de wereld instuurde. Van de financiële crisis tot en met het echec van normen en waarden, veel komt voorbij in dit groepsportret van de samenleving anno 2009.

2009 – Het jaar van Hein is samengesteld uit de cartoons en strippagina's die Hein de Kort in 2009 tekende voor *Het Financieele Dagblad (Van Pegels & Zwart Zaad)*, *Libelle (4onderlkap)*, *Het Parool (Piet en Riet van de Buis)*, *Revu (Dirk en Desiree, IQnada)* en *Sportweek (Slappe balle)*.

€ 17,50 – gebonden, 192 pagina's in kleur,
met het beste van het beste van De Korts werk

Nu verkrijgbaar

UITGEVERIJ

De lange weg van een hulpsint

ANNETTE WOUTERS

Een van de bekendste Sinterklaasboeken aller tijden is na lange afwezigheid terug in de winkel. Uitgeverij De Meulder, bekend van de inmiddels tweeëntwintig delen tellende rode *Paulus*-serie, gaat van start met een nieuwe reeks: *Gouden Klassiekers van Paulus de boskabouter*, waarin de mooiste verhalen van Jean Dulieu een plaats krijgen. Voorlopig staan er zeven delen op stapel, te beginnen met het boek *Paulus de hulpsinterklaas*, dat tijdens De Stripdagen in Houten werd gepresenteerd.

De tijdschriftverhalen van *Paulus de boskabouter* die vanaf eind jaren vijftig in *Kris Kras*, *Eva*, *Fix en Fox* en *Margriet* werden gepubliceerd, hielden gelijke tred met het leven van alledag. In het voorjaar maakte Paulus de vogelhuisjes schoon, in de zomer ging hij kamperen of zeilen en in de winter werd er geschaatst en met sneeuw gekliederd. Ook de feestdagen bleken dankbare onderwerpen voor verteller Jean Dulieu. Rond Pasen ontmoette zijn getekende held de paashaas, tegen de Kerst zag hij Het Licht en in de aanloop naar 5 december werd de spanning rond de komst van Sinterklaas stelselmatig opgevoerd. Wat dat betreft mengden de avonturen van de kleine baas zich heel makkelijk met het Nederlandse gezinsleven.

Dit alles had een vrij voor de hand liggende reden. Paulus was onderdeel van Dulieus bestaan. Het was weliswaar een verzonnen figuurtje en zijn verteller zag geen 'kaboutertjes', maar hij projecteerde zijn kleine held wel op zijn directe omgeving en gaf hem als het ware een plaats in zijn eigen dagelijkse bestaan. Paulus 'leefde' in het gezin Van Oort en de verhalen die Dulieu over hem maakte liepen dus vaak synchroon met het leven in doorsnee Hollandse gezinnen. Paulus' avonturen speelden zich niet alleen in de natuur af, maar wáren ook heel natuurlijk en de gekkigheid die soms gebeurde werd dus gewoon als gekkigheid gezien. Daardoor sloten de avonturen van Paulus in de jaren 1960 op een logische manier aan bij het dagelijks leven van de lezers.

De eerste jaren dat Dulieu van Paulus vertelde, woonde hij op het eiland Terschelling. Paulus was voornamelijk bekend als krantenstrip, met als toevoeging de prachtige uitgave *Het winterboek van Paulus*. Het Waddeneiland kende vele oude tradities en één daarvan was het Klaasfeest, dat tweeledig werd gevierd. Op 5 december bezoekt de goedheiligman de

kinderen. En een dag later verandert het familiefeest in een gemeenschapsfeest voor uitsluitend eilanders die elkaar kennen. Het was onder die omstandigheden dat Dulieu begin jaren 1950 de basisversie tekende van zijn legendarische Sinterklaasavontuur, waarin hij de nog in Klaas gelovende kinderen uitlegde hoe de rol van de heilige soms door een ander wordt gespeeld, zonder daarbij de geheimen van het Klaasfeest te verraden. Je zou kunnen zeggen dat hij de gelovende lezertjes er onbewust op voorbereidde om later de overstap naar het niet meer geloven makkelijker te maken.

Kont tegen de krib

Maar laten we teruggaan naar het boek zelf, dat dus in 1952 onder de titel *De hulpsinterklaas* verscheen bij zijn toenmalige uitgever De Arbeiderspers. Die uitgever liet hem daarna weten dat hij beter wat anders kon gaan doen, omdat er weinig toekomst in zijn boskabouter-vertellingen zat. Overtuigd van eigen kunnen gooide de auteur z'n kont tegen de krib, verhuisde van het Waddeneiland naar het Gooi en zette alles op alles om zijn tekenvaardigheid en z'n stijl van vertellen op een hoger niveau te krijgen. Hij bracht zijn werk onder bij een nieuwe uitgever – Van der Peet – en produceerde daar klassiekers als *Paulus en Wawwa* en *Paulus en Eucalypta*, om in 1961 met een geheel vernieuwde versie van zijn Sinterklaasverhaal op de proppen te komen. Het boek kreeg ook een nieuwe titel: *Paulus de hulpsinterklaas*. Niet alleen kwam het verhaal dit keer beter uit de verf, ook zijn tekenstijl was in tien jaar tijd met sprongen vooruit gegaan. Voor wie beide uitgaven uit 1952 en 1961 naast elkaar legt, valt meteen op hoe de maker zijn nieuwe tekentalenten wilde uitdragen maar er tegelijkertijd van overtuigd was dat hij zijn oudere tekeningen wel de juiste illustratieve waarde hadden. Vandaar dat hij voor de nieuwe versie vrijwel alle illustraties handhaafde, maar ze stuk voor stuk in zijn nieuwe, professionele stijl hertekende.

Kort na het uitkomen van deze uitgave – wederom een eerste druk dus, nu in een felrood jasje – wisselde de auteur opnieuw van uitgever. Dit keer werd het Ploegsma, die hem met open armen ontving en jarenlang verantwoordelijk zou blijven voor een knappe reeks *Paulus*-verhalen in grote en minder grote afmetingen, met als uitsmijter *Paulus en de eikelmannetjes*!

Om te beginnen verscheen bij Ploegsma de tweede en licht aangepaste druk van *Paulus de hulpsinterklaas*. Enkele al te zware prenten waren door de auteur hertekend tot makkelijker te reproduceren lijntekeningen en het omslag kreeg een witte in plaats van een rode steunkleur, om zich van de vorige uitgever te onderscheiden. Prompt sprong de kinderboekenjury er bovenop. *Paulus de hulpsinterklaas*, het boek dat alle facetten van het Sinterklaasfeest in zich had en dat (tot vandaag de dag) aan alle ukken kan worden voorgelezen zonder dat het hun geloof in de goede bisschop verstoort, werd alsnog tot winnaar van de Kinderboekenprijs uitgeroepen.

Het boek wijkt in opzet overigens sterk af van de doorsnee *Paulus*-vertellingen, die gebaseerd zijn op de strijd tegen het onrecht. Meestal vertegenwoordigt Eucalypta daarbij dan het kwaad, maar de heks draaide in 1952 nog maar net mee en kreeg in *De hulpsinterklaas* geen rol toebedeeld. Ook in de tweede versie van Van der Peet bleef ze buiten beeld en dat is maar goed ook, want het verhaal is (vooral voor de kleinere lezers) zo al spannend genoeg. Dulieu vertelt hoe de boskabouter diep onder de indruk raakt van de uitstraling van de goedheiligman en alles uit de kast haalt om diens goede werk ook in het grote bos voort te zetten. Hij laat zich uiteindelijk verleiden om de sint te vervangen en als hulpsinterklaas op te treden, in een poging het kinderfeest naar de bosdieren te vertalen. De dieren van het grote bos lijken zelf net kinderen, zoals ze gretig reageren op snoep en cadeautjes, maar toch blijken er ook verschillen te zijn. Zo heeft Paulus er bijvoorbeeld niet aan gedacht dat geen enkel dier in staat is om zijn schoen te zetten, want die hebben ze immers niet...

Waar onze vaders en moeders meestal kans zagen om het klaasspel tot het einde toe in geloofwaardige banen te leiden, zo zien we de kleine boskabouter langzaam in zijn bisschoppelijke rol ten onder gaan. Uiteindelijk is het Sinterklaas zelf die de touwtjes weer in handen neemt en het verhaal tot een goed einde brengt.

DULIEU

DOSSIER 10

LINKSBOVEN - De allereerste kabouterklaas – de omslagillustratie van *De hulpsinterklaas* uit 1952 – is door z'n eenvoud een romantisch plaatje. Maar het laat ook zien welke enorme ontwikkeling de kunstenaar in de daarop volgende jaren doormaakte.

LINKS EN MIDDENONDER - Ook het rollenspel rond het klaasfeest kende een ontwikkeling. In een vertelling voor het blad *Eva* uit 1958 dwong Oehoeboeroe Paulus tot een afwijkende persoonsverwisseling. De oude uil vond het gepaster om zelf de statige goedheiligman uit te beelden en Paulus moest dit keer genoegen nemen met de rol van Zwarte Piet.

ONDER - We zien grote verschillen tussen oud en nieuw werk als Dulieu de echter bisschop in beeld brengt. Geheel links een statig klaasmoment uit *Het Vrije Volk* van 1954. En hieronder een Da Vinci-achtige klaasontmoeting uit Kris Kras van 1958.

Vier varianten van de eerste ontmoeting tussen Paulus en Sinterklaas, in de stikdonkere decembernacht.

VAN LINKS NAAR RECHTS –

- De tekening uit 1952 (*De hulpsinterklaas*).
- De illustratie op scraperboard uit 1961 (*Paulus de hulpsinterklaas*, druk 1).
- De opzet voor de vervanging daarvan.
- De definitieve tekening uit 1962 (*Paulus de hulpsinterklaas*, druk 2).

De laatste twee platen tekende Dulieu aan twee zijden van hetzelfde vel papier, waarbij de potloodschets aan de ene zijde vermoedelijk met een lichtbak aan de andere zijde in spiegelbeeld van inktlijnen werd voorzien.

Latere drukken

Na de witte, tweede druk volgde nog een tiental andere drukken. Eerst bij Ploegsma zelf en vervolgens bij Hema en Leopold. De laatste drukken kregen steeds kleinere formaten en de afbeeldingen – keer op keer doorgekopieerd van het allereerste loodzetsel – werden vetter en vetter. Dulieu, die al in 1984 met het tekenen van *Paulus* was gestopt, dreigde de grip op de heruitgaven op het laatst te verliezen. Dit leidde in het begin van deze eeuw zelfs tot een pocketuitgave waarbij de uitgever de tekeningen veel geweld aandeed. Illustraties werden uit elkaar getrokken, kwamen te vervallen of werden tot twee platen verknipt, waarbij het zelfs gebeurde dat eerst de rechterhelft van een tekening werd geplaatst en een pagina verder de linkerhelft. Gemakzucht? Minachting? Wie zal het zeggen, maar voor een auteur als Dulieu, zo secuur en zo precies, was het een frustrerende en kwetsende ervaring.

Lange tijd gebeurde er niets. Maar met de opzet van de reeks *Gouden Klassiekers* werd *Paulus de hulpsinterklaas* in ere hersteld. Het oude boekformaat is terug en qua illustraties is zoveel mogelijk uitgegaan van de oorspronkelijke tekeningen. Zelfs de verdwenen platen uit de eerste, rode druk zijn terug in deze uitgave. We kijken uit naar volgende titels, waarbij ons ook de terugkeer van de kleurrijke aquarellen is beloofd.

annette.wouters@stripschrift.nl

ONDER,
VAN LINKS NAAR RECHTS –
Ook de prent van Paulus en de schimmel kent een dergelijke geschiedenis.
Links de oerversie uit 1952, dan de scraperboard-uitvoering uit 1961, gevolgd door een schets die uit beide voorgaande platen lijkt te zijn samengesteld. Tot slot de definitieve pentekening voor de tweede druk uit 1962.

Ieder lijntje zichtbaar

Jean Dulieu was kunstenaar en bij toeval kwam hij vast te zitten in een holle boom. Paulus de boskabouter werd zijn broodwinning en hoe graag hij ook andere zaken tekende of schilderde, het lukte hem nauwelijks daar applaus voor te oogsten, hoe knap zijn werk ook was. Weinigen hadden oog voor de manier waarop hij in enkele lijnen een figuur wist neer te zetten, noch voor de kracht die zijn reisimpressies uitstraalden of voor de lichtval in zijn landschappen.

Doordat hij werkte vanuit de positie van kunstenaar, en niet vanuit de positie van illustrator, schiep hij een probleem dat hem zijn hele carrière zou achtervolgen. Hij tekende en schilderde vol overtuiging en hij liet zich zelden beperkingen opleggen door de grafische wereld. Dat een drukker, en dus ook de uitgever, in sommige gevallen de grootste moeite hadden om zijn kunstzinnige tekeningen in perfect drukwerk om te zetten, begreep hij niet. Zo gaat het verhaal dat de drukker er tijdens de productie van *Paulus en de eikelmannetjes* niet in slaagde om een bepaalde aquarel perfect te drukken. Dulieu werd uitgenodigd om te komen kijken en was zelf ook niet tevreden. Na veel experimenteren verzuchtte de drukker dat de enige mogelijkheid waarschijnlijk was om de zwarte drukgang bij die illustratie te laten vervallen. Hij zag dat als een soort heiligschennis in zijn vak, maar Dulieu haalde daar zijn schouders over op. Als dat de manier was om het juiste resultaat te behalen, waarom was die beslissing dan niet meteen genomen?

Voor de eerste druk van *Paulus de hulpsinterklaas* bij Van der Peet – de rode versie – maakte Dulieu enkele tekeningen op scraperboard. Dit materiaal bestaat uit hard karton waarop een krijtlaag is aangebracht met daar overheen een bekrasbare zwarte afdekking. Met een droge pen kan je daar zeer fijne witte lijntjes in krassen en op die manier geraffineerde nachtelijke effecten bereiken. Uitermate geschikt dus voor een scène waarin de goedheiligman zichzelf en Paulus in het donker verlicht met het aansteken van een lucifer. Het werd een prachtige en sfeervolle plaat, maar de drukker die destijds moest werken met loodzetsel en inktzuigend papier had er de grootste moeite mee. De meest fijne lijnen liepen dicht en het zwart overheerste op deze pagina's. Zo mooi als de platen oorspronkelijk waren, zelfs de auteur begreep dat hij het onmogelijke vroeg en dus hertekende hij ze voor de tweede druk (bij Van der Peet).

De Meulder was van mening dat de boeken in de nieuwe *Paulus*-reeks zo mooi mogelijk gedrukt moesten worden en zo compleet mogelijk uitgegeven. De weggelaten platen hoorden er dus ook bij. Hij vond steun bij vormgever Rudy Vrooman die menig uur besteedde om het nog voorhanden zijnde originele materiaal, dat deels uit ragfijne lijntjes bestaat, zorgvuldig te scannen. Het deel waarvan geen originele tekeningen meer voorhanden was werd noodgedwongen uit oude boeken gefotografeerd. Met het originele vergelijkingsmateriaal bij de hand bleek Dulieus fijne tekenwerk in de oude drukken tot vrij vette lijnen te zijn 'opgedikt' en door het loodzetselprocedé bijna in het zachte papier te zijn geperst. Er waren dagen werk voor nodig om het originele werk en de noodzakelijke reproducties uit de oudere boeken 'naadloos' op elkaar af te stemmen. Maar in het uiteindelijke boek zal niemand het verschil tussen beide soorten plaatjes opvallen.

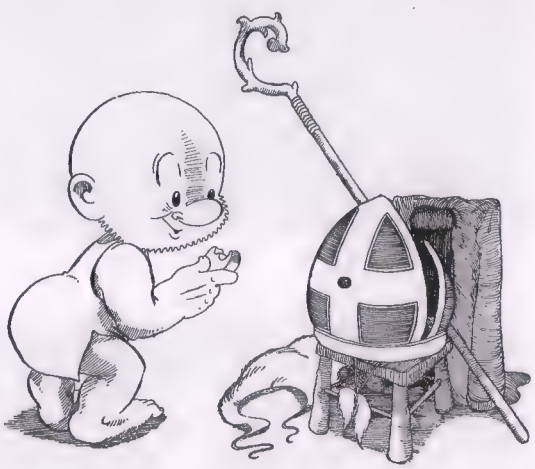

BOVEN - In 1952 tekende Dulieu nog silhouetten alsof het verfijnd vooroorlogs knipwerk betrof. Toch wilde de nacht niet echt nacht worden en dus veranderde hij dat voor het boek uit 1961 in een silhouetbeeld waarbij de witte ruimte werd opgevuld met een soort raster van handgezette stippen. Meteen na de eerste druk liep dit soort illustraties helemaal dicht.

RECHTS - Een ander mooi hertekenvoorbeeld geeft aan dat de ontwikkeling in Dulieus werk zich niet beperkt tot het beter hanteren van pen en penseel, maar ook door een beter inzicht in het opzetten van een illustratie.
Zo veranderde hij de kleding van de boskabouter van een soort rompertje (dat toen nog niet als zodanig bestond) in een nachthemdje.
En door Paulus naar de achtergrond te verplaatsen legde hij de nadruk veel meer op de sinterklaasattributen.

[BITS & PIECES → GOUD]

In Flevoland ging op 29 oktober een tv-ploeg van de plaatselijke omroep naar de Stripheldenbuurt in Almere-Buiten. Bewoners van de Asterixstraat werden aan de tand gevoeld over hun stripheld. Dat viel vies tegen. Geen hond wist dat Asterix jarig was. Laat staan dat hij 50 werd. Sommigen gooiden de deur dicht voor het ongevraagde bezoek. En uiteraard was er ook één die niet wist wie Asterix was. Hij woonde er alleen maar. Wat kon hem die klassieke componist schelen.

Er wordt een originelententoonstelling in het museum van Cluny neergezet. Uderzo wordt eredoctor bij een universiteit in Parijs. De Franse luchtmacht heeft met een vliegshow *Asterix, 50 ans* in de lucht geschreven. En *Time* wijdt een online-artikel aan het Franse anti-globalisme met de onoverwinnelijke Asterix als metafoor. Asterix, ooit [illegible] heeft de wereld veroverd.

Al deze ellende doet zich dus wereldwijd voor. Dat krijg je als je met veel bombarie een gouden album uitgeeft. Het album met korte verhalen waarin 300 personages allemaal die dikke en die kleine komen feliciteren, wordt op alle webblogs met de grond gelijk gemaakt. 'Geen [illegible] en slechte ideetjes', beschrijft een Belgische lezer de alomvattende teneur. 'Met een kitscherige voorkant' om het volledig af te maken.

Uderzo en zijn maten hangen nog aan het album. Net als [illegible]. Maar een album is voor Asterix een achterhaalde uitingsvorm. [illegible] dat zelfs respect afdwingt in de Verenigde Staten. Een wapen dat ingezet kan worden om politiek te bedrijven. Sarkorix, Président de la Republique. De Amerikanen zouden het vreten als Franse patat.

Albums doen er volstrekt niet meer toe. De laatste tien albums doen de liefhebber pijn tot in de teennagels. Men moet gewoon stoppen met het maken van verhalen. De oorspronkelijke serie albums is een legende op zich. Wereldwijde bewondering. Koester dat. En doe nu iets anders met Asterix, die het album al lang ontstegen is. Het is een wereldmerk geworden.

[illegible] export-gemaksfactor is geworden die opweegt tegen Amerikaanse topmerken zoals Mickey Mouse. Asterix is [illegible]. McDonald's Happy Meal wordt ook al verkocht door er Asterix op te plakken. Dat vinden ze bij *Time* kennelijk heel vervelend. Het staat er alsof ze aangerand zijn.

Maar de Amerikanen van Google hebben het wel begrepen. Daar kwam men op de feestdag met een briljant logo op de proppen. Terwijl Obelix helmen en everzwijnen het beeld in sjouwt, knalt Asterix een Romeinse legionnair door de 'G' voor het woord Google langs. Geweldig hoe in één shot de kracht en de kern van het medium Asterix deze tijd wordt ingetrokken.

Gooi dat nieuwe album maar weg.

ben.bits@stripschrift.nl

ADVERTENTIE

"DE STRIP-AAP"

Voortaan kun je al je strips vanuit je luie stoel bestellen!

Al meer dan 10.000 strips online!

www.stripaap.nl

ADVERTENTIE

STRIPWINKEL WONDERLAND

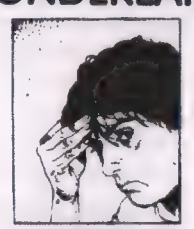

wonderland productions

Paardsdemerstraat 19
3500 HASSELT
✆ 011/22 82 00

FOTO P. PINCHART

Olivier TaDuc volgt zijn eigen pad

MICHEL VAN MERRIËNBOER

Na een gestaakte medicijnenstudie gooit Olivier TaDuc (1962) het over een andere boeg. Hij waagt de sprong naar de creatieve sector en besluit striptekenaar te worden. Zoekend naar iets passends besluit hij een *Kung Fu*-achtige westernserie te scheppen, *Chinaman*, en te stoppen met twee andere reeksen. Hij vindt er zijn draai mee en begint en passant ook nog aan een kinderstrip: *Mon pépé est un fantôme*.

RECHTS - Een eerbetoon aan David Carradine's *Kung Fu*.

Olivier TaDuc, geboren in het Franse Perreux-sur-Marne, liet zijn medicijnstudie voor wat het was en koos voor het vak van striptekenaar. Geen dokter dus, maar artiest. Een beslissing waar zijn ouders moeite mee hadden, maar TaDuc koos uiteindelijk voor datgene waarin hij het meest gelooft: tekenen.

Olivier TaDuc: Het was niet zomaar een overstap. Daar ging een heel proces aan vooraf. Ik had mij eerst aangemeld voor de opleiding medicijnen, omdat mijn ouders dit voor ogen hadden. Zij komen immers uit Vietnam en vonden dat ik, als hun zoon, de kans moest benutten om in het Westen een hoge opleiding te volgen. Dokter worden zagen zij als een eervolle baan. In Frankrijk moet je je echter eerst bewijzen om voor geneeskunde in aanmerking te komen. Daarna kun je pas een richting kiezen, bij voorbeeld huisarts of tandarts, en begint je studie pas echt. Het eerste jaar haalde ik niet en ook het tweede jaar vond ik nog te zwaar en zakte ik opnieuw voor de toelating.
Mijn ouders drongen er op aan dat ik een andere studie zou kiezen. Ik schreef me in bij een academie voor beeldende kunsten. Maar ik stopte met deze studie omdat er nauwelijks tekenonderwijs werd gegeven. Er was geen mogelijkheid het striptekenen te leren, laat staan het in de praktijk te brengen. Natuurlijk waren mijn ouders opnieuw teleurgesteld. Ik besloot nu voor mezelf te kiezen en volgde mijn eigen pad dat ik voor ogen had.

RECHTS - Een man wordt in zijn rug geschoten *(Chinaman 8)*. Net zo taboedoorbrekend als de ongewapende bandiet die wordt afgemaakt in *Comanche* van Hermann & Greg.

Dus ook de kunstacademie was geen optie voor je. Hoe wist je dan of het vak van tekenaar je zou liggen?
Ik ben altijd gek geweest op strips en in navolging van mijn voorbeelden – Neal Adams, Joe Kubert, John Romita, John Buscema, Jean Giraud, Hermann en Jijé – besloot ik in hun voetsporen te treden. De Franstalige tekenaars bewonder ik vooral omdat hun westerns realistisch van karakter zijn. Ik ben een autodidact. Van kleins af aan heb ik veel getekend. In de eerste jaren tekende ik heel veel na; pas later ben ik de stripboeken goed gaan lezen.
Doordat ik mijn studie staakte, moest ik eerst mijn militaire dienstplicht vervullen voordat ik me volledig op het striptekenvak kon storten. Daarna zonderde ik me bij mijn ouders thuis volkomen af. Ik nam er geen baan naast zodat ik niet afgeleid kon worden. Ik gaf me compleet aan het tekenen over om het in de vingers te krijgen. Toen ik tevreden genoeg was over mijn materiaal, dat voornamelijk uit veel schetsen bestond, ben ik langs alle uitgevershuizen gegaan. Zo ben ik in 1986 begonnen met publiceren bij Fleurus in een tijdschrift dat *Triolo* heette.

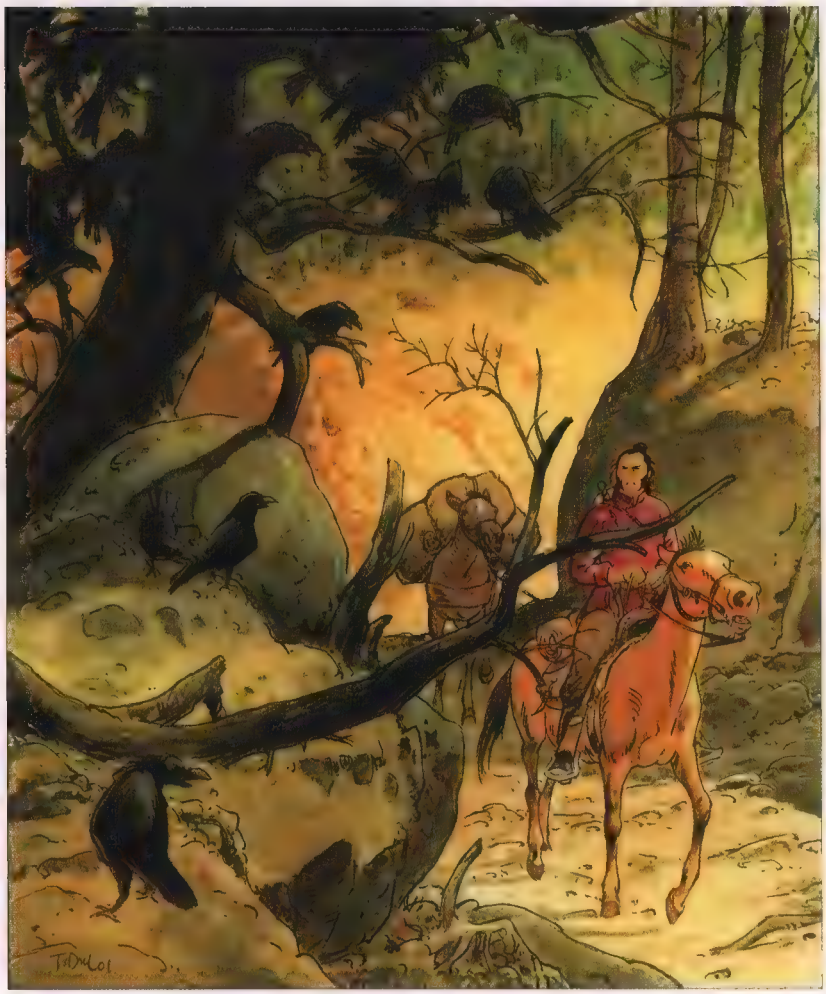

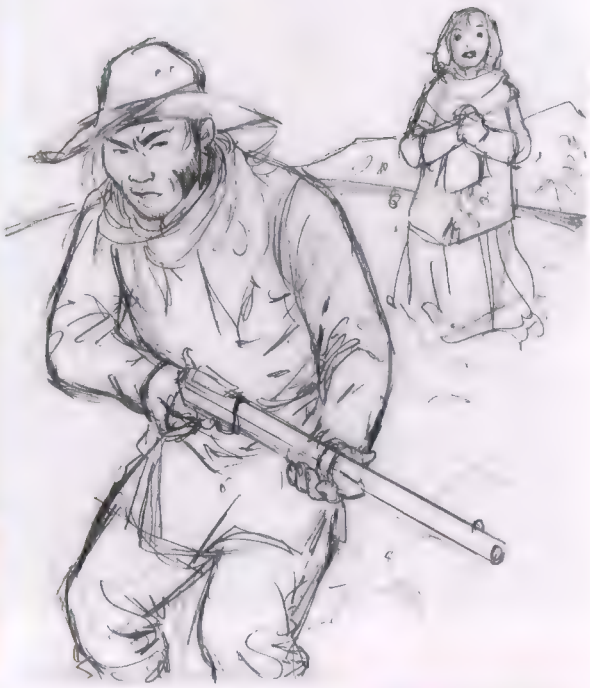

Was dit het startschot als voltijds betaalde tekenaar?
Oh nee, dat was nog lang niet aan de orde. Ik had net zo weinig geld als in mijn studententijd. Wel deed ik af en toe illustratiewerk voor andere uitgevers. Eén reclame-opdracht resulteerde in een album van rond de twintig bladzijden over het 'product' water voor het Syndicat des Eaux de France. Verder hielp ik in het atelier, waar ik intussen onderdak had gevonden, andere tekenaars als zij hun werk niet afkregen.

Dat atelier waar je introk, is dat de studio met Thierry Robin en Pierre-Yves Gabrion?
Ja, inderdaad. Wij kwamen elkaar tegen tijdens een etentje van jonge ambitieuze, beginnende stripmakers. Pierre-Yves, die het atelier van Régis Loisel had verlaten, stelde aan Thierry Robin en mij voor om in te trekken in het kleine atelier dat hij had ingericht in zijn huis in een buitenwijk van Parijs. Het was een verrijkende periode, maar ik ben er vertrokken om thuis te kunnen werken vanwege gezinsuitbreiding. Af en toe heb ik contact via Skype met mijn oud-collega's, om het gevoel van een atelier op een virtuele wijze na te bootsen.

Hoe zit het met je naam? Je familienaam is Ta, waarom ben je dan eigenlijk met TaDuc gaan signeren?
Er schijnt nog een tekenaar te zijn met de naam Ta. Daarom heb ik mijn tweede voornaam, die net zoals de achternaam uit het Vietnamees komt, achter Ta geplaatst om verwarring te voorkomen.

LINKSBOVEN - **Speciaal voor stripwinkel Alex vervaardigd affiche.**

GEHEEL BOVEN - **Schets voor het omslag van *Chinaman 3*. Als western, met verrassend een Chinees in de hoofdrol, doet de strip niet onder voor andere grote reeksen, zoals *Blueberry*, *Durango*, *Jonathan Cartland* en *Comanche*.**

BOVEN - **TaDuc en Le Tendre als 'Chinamen'.**

Mijn eigen serie

We kennen jou voornamelijk van *Chinaman*, maar daarvóór maakte je ook al albums. Jouw eerste uitgegeven serie, *Sark* (niet in het Nederlands verschenen. MvM), met scenarist Dieter (Didier Teste) sneuvelde al na twee delen. Het hoofdpersonage Sark is een 17e-eeuwse Franse verzetstrijdster Waarom werd deze serie gestaakt?

Dieter en ik kennen elkaar al sinds we beiden begonnen in dit beroep. Hij schreef met Thierry Robin voornamelijk korte verhalen voor *Triolo*. Ik raakte met hem in contact omdat ik met Thierry de studio deelde. Dieter had inmiddels met uitgeverij Glénat overeenstemming bereikt over het concept van *Sark*. Hij wilde mij graag als tekenaar. Gedurende de rit kregen we echter steeds meer onenigheid over de loop van het verhaal en dat bevorderde de samenwerking niet. Ik heb er een punt achter gezet al vond ik die beslissing erg moeilijk omdat het mijn eerste serie betrof.

Dieter werkte enige tijd later samen met Serge Le Tendre, de schrijver van *De reizen van Takuan*, aan een nieuw project. Ik hoorde toen dat Dargaud een opvolger zocht voor Emiliano Siméoni, de tekenaar van *De reizen van Takuan*. Dargaud vond hem te langzaam werken. Siméoni is meer een illustrator dan een striptekenaar. Na een beoordeling mocht ik de serie vanaf deel drie vervolgen, op script van Le Tendre. De reeks verhuisde overigens van Dargaud naar Delcourt.

Tussen *Sark* en *De reizen van Takuan* zit een periode van drie jaar. Wat heb je dan in de tussentijd gedaan?

Ik heb in die tijd illustraties gemaakt voor uitgeverij Hachette, *Le Journal de Mickey* en een strip in de kranten van de Bayard-persgroep. Ik had weliswaar geen serie meer, maar wist genoeg te verdienen om te voorzien in mijn levensonderhoud.

Maar met *De reizen van Takuan* hield je het na drie delen ook voor gezien. Wat was daarvan de reden?

Mijn samenwerking met Le Tendre is uitstekend, dus daar

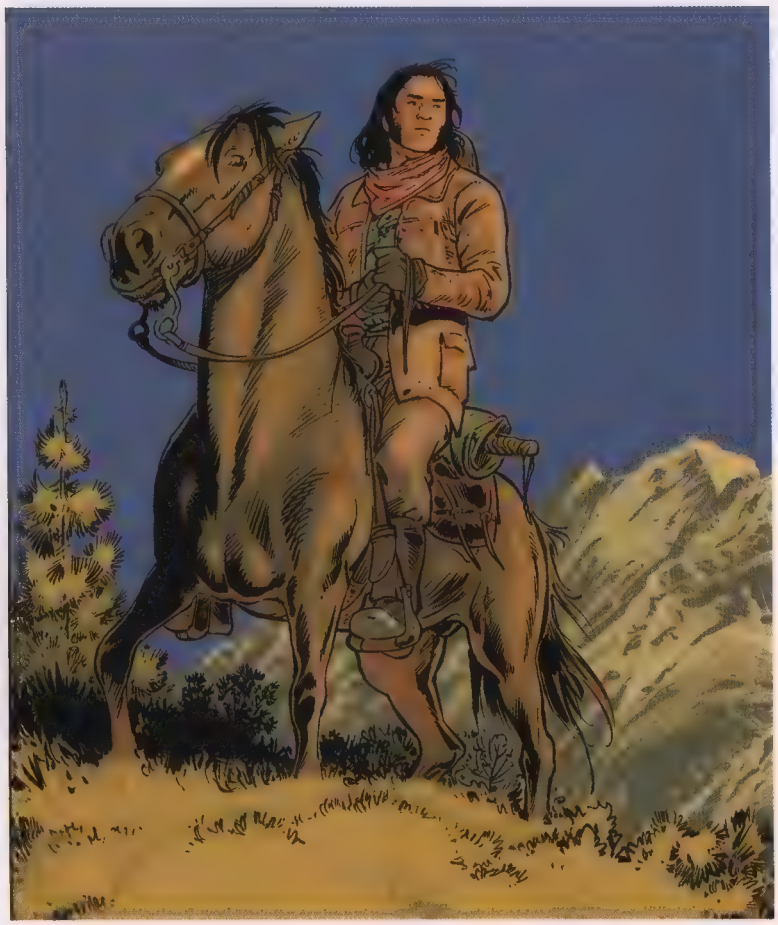

lag het niet aan. *De reizen van Takuan* vond ik leuk om te doen, maar het voelde niet als mijn serie. Ik had al zo'n tien jaar een concept in mijn hoofd om iets met een western, een zwervende man en *'martial arts'* te doen. Nu ik een naam had opgebouwd, was de tijd rijp om het plan uit mijn la te halen en het aan Le Tendre voor te leggen. Hij zag er wel wat in, en na wat aanpassingen is *Chinaman* ontstaan.

Terra incognita

Waarom lijkt Chinaman zoveel op de tv-serie *Kung Fu* uit de jaren 1970 met de onlangs gestorven David Carradine?
Ik wilde in de eerste plaats een vertrekpunt hebben om de weidsheid en de diversiteit van de natuur te tekenen. De Verenigde Staten zijn hiervoor bij uitstek geschikt. Ik heb altijd van westerns en films over oosterse vechtkunst gehouden. Deze ingrediënten wilde ik met elkaar mixen. Die zitten ook in *Kung Fu*.

Ben je dan ook met deze serie opgegroeid?
Ik herinner me de tv-serie wel, maar het is nooit mijn bedoeling geweest de serie na te bootsen. Het was eerder zo dat er nog nooit een strip met deze elementen was gemaakt. Dat wist ik. Daarom had ik het idee dat hier nog een braakliggend terrein lag.

Toch is in *Chinaman* de hoofdpersoon een Chinees die op de vlucht is na een moord aan het eind van de 19e eeuw in de VS. Dat is ook het vertrekpunt in de tv-serie. Zijn dat dan louter toevallige parallellen?
Net zoals de makers van de tv-serie hebben wij ons verdiept in het sociale leven van Chinezen in Amerika. Wij wilden hierover een gefundeerd verhaal maken en hebben ons goed gedocumenteerd. De Chinese minderheid heeft een belangrijke rol gespeeld in de ontwikkeling van de westelijke Staten van Amerika. Zij heeft een groot aandeel gehad in de aanleg van de spoorbanen voor de treinen, maar waren ook te vinden in de mijnen, als handelaren en in andere beroepen. Deze elementen komen samen in onze verhaallijnen. Het gebrek aan handhaving en de hardheid van het dagelijkse leven in die tijd bieden ons de gelegenheid er meerdere kanten mee op te gaan.

Bij *XIII* kreeg scenarist Jean van Hamme problemen omdat het uitgangspunt van de strip dezelfde is als in de thriller *The Bourne Identity*. Uiteindelijk moesten de advocaten van Van Hamme schikken met die van Ludlum om het niet tot een rechtszaak te laten komen. Ondervonden jullie niet de macht van de lange arm van Hollywood en zijn gehaaide Amerikaanse advocaten?
Nee, we hebben hier nog geen last van gehad. Wij hebben ook niets uit die tv-serie overgenomen. Ik weet niet hoe dat bij Van Hamme gegaan is en of er opzet in het spel was...

In *Chinaman* en in *Kung Fu* komen universele thema's terug zoals integriteit, eerlijkheid en vriendschap. *Kung Fu* stond bekend om de moraal in iedere aflevering en racisme was een veel besproken item. In *Chinaman* komt dit ook terug. Waarom hebben jullie gekozen voor dezelfde thema's?
Je hebt absoluut gelijk dat als je overeenkomsten bij elkaar optelt de series op elkaar lijken. Alleen, de verhaallijnen van de tv-serie was ik allang vergeten. Bovendien wordt onze hoofdpersoon niet gezocht door de autoriteiten, zoals in *Kung Fu* wel het geval is. Verder is het een algemeen gegeven dat leven voor de Chinezen als onderdrukte minderheid zwaar was en dat ze werden gediscrimineerd. Er was ook geen inmenging met andere bevolkingsgroepen omdat ze elkaars cultuur en taal niet begrepen. Serge en ik wilden het traject laten zien van een man die zeer gedreven is in de vechtkunst en in eerste instantie geen geweld schuwt in opdracht van de triades. Deze hoofdpersoon, Chen Long Anh, breekt echter met zijn Chinese werkgever en zodoende ontstaat er ruimte om het Amerikaanse land in te trekken. Langzaam aan zie je door zijn omzwervingen een psychologische verschuiving bij hem ontstaan. Hij komt in een identiteitscrisis terecht, omdat

BOVEN,
VAN LINKS NAAR RECHTS -
- **Chen Long Anh alias John Chinaman: een omslagtekening voor *Spirou*.**
- **Schetsen van gevechtshoudingen in kung fu-stijl en van een karakter.**
- **Ex libris van Chinaman.**

LINKS - **Duidelijke invloeden van Girauds western *Blueberry*.**

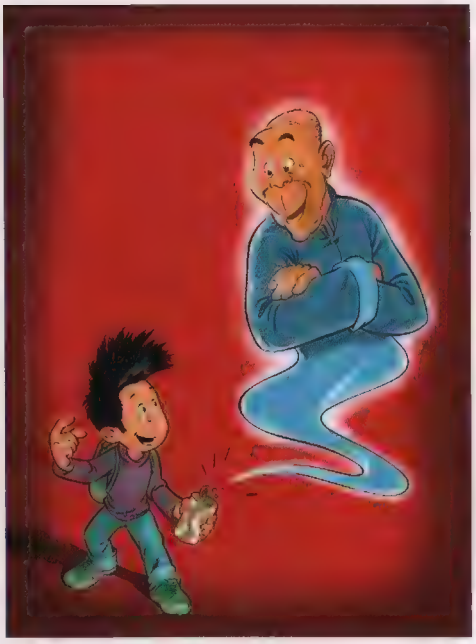

BOVEN - Twee verschillende versies van het omslag voor *Mon pépé est un fantôme 1* en de uiteindelijk gekozen tekening.

hij zijn oude leven vaarwel zegt en zich probeert aan te passen aan de nieuwe situatie binnen een cultuur en land die niet de zijne zijn. Hij voelt zich vooral in het begin niet aangetrokken tot de blanke wereld omdat die de Chinezen minacht. Dit leidt tot cultuurbotsingen. In deze harde wereld probeert hij zich staande te houden, maar zijn verleden achtervolgt hem en trekt als een magneet ellende aan. Deze evolutie vinden we prachtig om weer te geven.

Humoristisch

Je nieuwe serie *Mon pépé est un fantôme* – Mijn opa is een spook – gaat over het fantasierijke leven van een Aziatisch jongetje, Napoléon Tran. Vertel eens wat meer over deze reeks, waarin jouw achternaam is verwerkt in die van Napoléon?

Na ruim tien jaar *Chinaman* had ik zin om van 'wereld' te veranderen. De serie gaat over een jongetje dat contact heeft met zijn overleden grootvader. Nicolas Barral, scenarist èn humoristisch tekenaar, stelde dit concept aan mij voor. Ik vond het een grappig en interessant uitgangspunt. Ik was er aan toe te ontdekken of zo'n komische, luchtige kant mij ook ligt. Het was voor deze serie noodzakelijk dat ik anders ging tekenen want een realistische stijl zou niet functioneel zijn geweest. Dat heeft goed uitgepakt, durf ik wel te stellen. *Mon pépé est un fantôme* is gericht op kinderen, maar volwassenen kunnen er ook om lachen. Zelf heb ik gemerkt dat het ontspannen werkt om me in te leven in deze grappige en tegelijkertijd tedere wereld. Ik ben met het derde verhaal bezig en er zal zeker nog een vierde volgen.

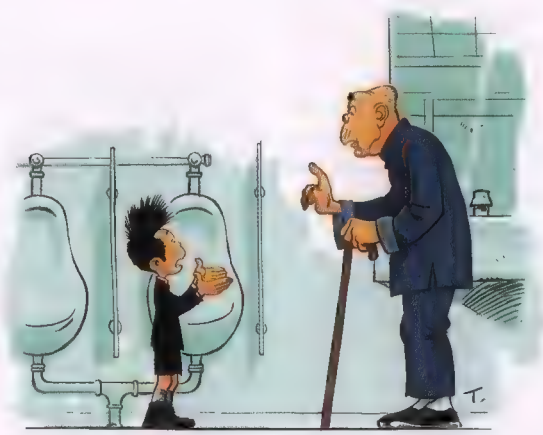

RECHTS - Napoléon met zijn 'overleden' opa.

We hadden het net al over de moraal in de series *Chinaman* en *Kung Fu*. Past *Mon pépé est un fantôme* ook in dit rijtje?

Minder. Hoewel de overleden opa van Napoléon hem opvoedt en wijze raad geeft, maken ze ook veel lol met elkaar. De kwaliteit van de teksten in *Mon pépé est un fantôme* van Nicolas Barral is hoog. Hij kan lezers emotioneel raken, door iets te laten gebeuren wat ze niet echt verwachten. We maken er ook een sport van om onze ervaringen uit het dagelijkse leven in de strip te verwerken. Napoléon komt trouwens heel dicht bij mijn familie, omdat bij voorbeeld mijn vrouw Chantal van origine eveneens van Corsica afkomstig is, net zoals Marie-Ange, de moeder van Napoléon Tran.

Wat kunnen we verder nog van je verwachten? Manga bij voorbeeld? In de Europese strip zie je weinig vechtscènes in strips, in manga des te meer. Is dat misschien iets voor jou om ook de Aziatische markt te bereiken?

Haha, nee, ik pak de draad van *Chinaman* gewoon weer op.

michel.van.merrienboer@stripschrift.nl

ONDER - Napoléon met zijn familie bij opa's kist.

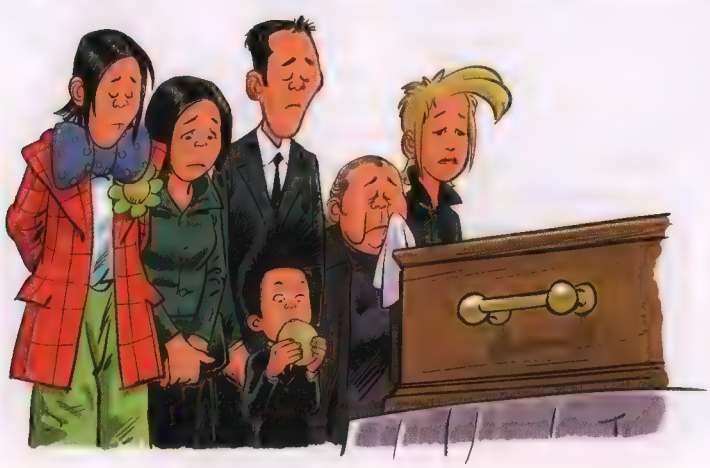

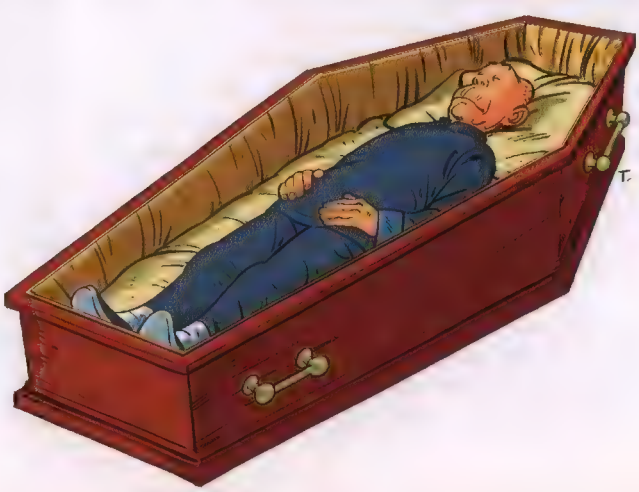

ROBERT CRUMB
GENESIS

De Bijbel als sensationele strip

In de boekhandel € 22,50

www.deharmonie.nl

PETER DE WIT

SIGMUND
FEESTDAGEN

Geen kerststress met pillen van dokter Sigmund

In de boekhandel € 9,90

www.deharmonie.nl

ZAK

In de boekhandel €9,90

www.deharmonie.nl

POSY SIMMONDS

TAMARA DREWE

Prachtige, nieuwe graphic novel van de auteur van *Gemma Bovery*

In de boekhandel €22,50

www.deharmonie.nl

De avonturen van
Red Rat 11 & 12:
Het heimwee
& De spijt

Van de Weert
Papieren Tijger 2009
ISBN 978-90-6728-236-9
Prijs €15
72 pagina's
zwart/wit (sk)

De terugkeer van Red Rat

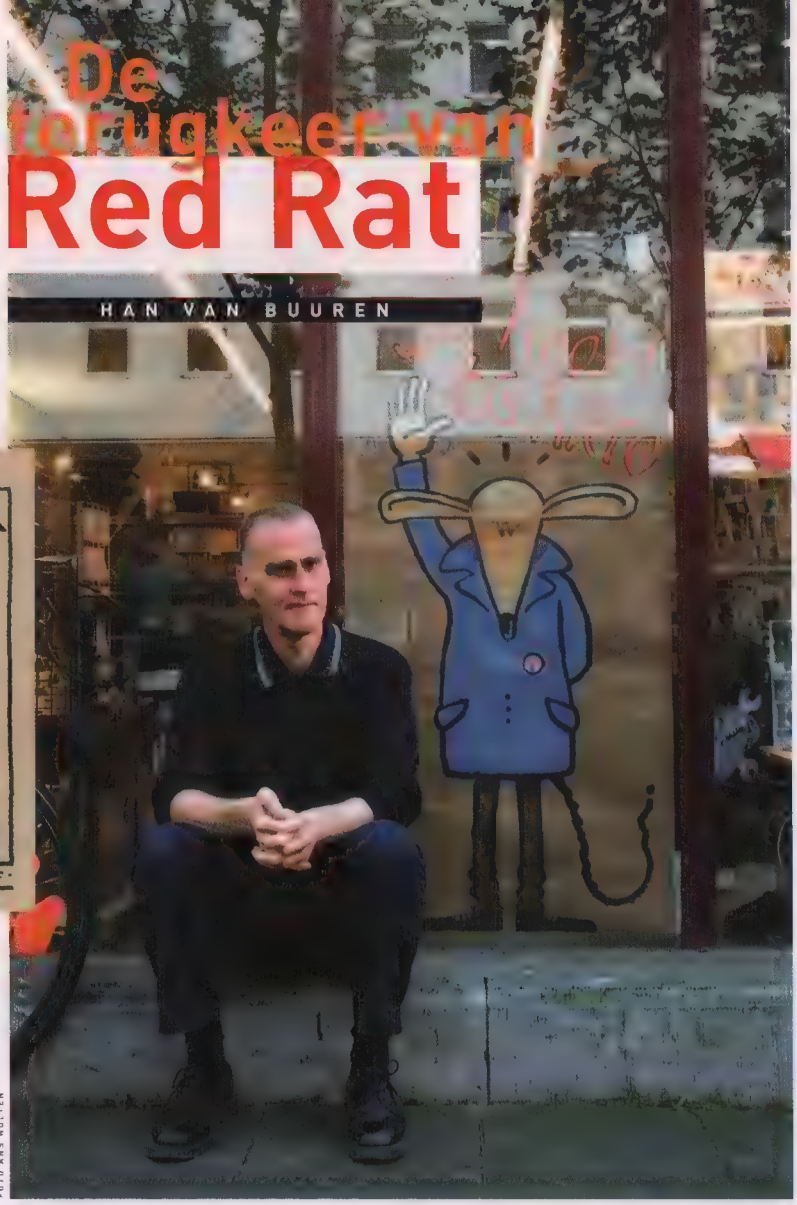

FOTO ANS NOLTEN

Eind jaren 1980 worden argeloze Rotterdammers geconfronteerd met graffiti-schilderingen van een mysterieuze Red Rat. Het is het pseudoniem van Johannes van de Weert, actief in de punk- en skinscene in Rotterdam. De gevestigde maatschappij wordt fanatiek bestreden met schilderijen van Piet, graffiti, het blad *Raket* en snoeiharde muziek van de Rondos, een punkband die opgericht wordt in de kantine van de kunst-academie te Rotterdam. Een locatie die nog steeds berucht is om de consumptie van enorme hoeveelheden koeken.

RECHTS - De tekenaar en auteur van *Red Rat* en zijn zelf geschilderde affiche in de Jodenbreestraat op een late zondagmiddag in Amsterdam.
GEHEEL RECHTS - Eind jaren 1980 meldt *Red Rat* zich aan als punker in Huize Schoonderloo (voor de gelegenheid Rondoloo gedoopt) te Rotterdam. Dit is de eerste pagina van het verhaaltje dat bij de muziekcassette van de Rondos was gevoegd.
ONDER - De arrestatie van *Red Rat* – in deel 11 – die door zijn ouders in Huize de Eindstreep toevallig op de tv wordt gevolgd.

Van de Weert, zanger van de Rondos, gebruikt ook een strip voor zijn politieke strijd. In 1978 verschijnen de verhalen *Geis* en *Geis gaat op reis* en in 1979 de *Hamer en sikkelstrip*. Gestencilde, zelf geniete zwart/wit-boekjes die in eigen beheer worden uitgegeven. In november 1980 tekent hij de strip *Red Rat* over de rellen tijdens Beatrix' kroning en verkoopt ze voor ƒ2 per exemplaar. Het simpele cartoonfiguurtje uit het blad *Raket* wordt stripheld en icoon van de kraakbeweging. Er komen zelfs vertalingen in het Duits. In 1983 wordt het laatste boekje van *Red Rat* uitgebracht. De punkbeweging valt uit elkaar en de anarchistische tak krijgt de overhand. Op de achterkant neemt hij schuchter afscheid van zijn lezers: 'Om nou een linxse Kuifje te worden... dat lijkt me nix...' Van de Weert vindt die tien delen een mooi afgerond geheel. Hij gaat andere verhalen tekenen en uitgeven zoals de strip *Uitverkoop* (1984) over de opkomst van de NSB en het verhaal *No pasaran* (1986) over een Nederlander in de Spaanse burgeroorlog.
Ruim dertig jaar later brengt de filmvertoning *Groeten uit Rotterdam*, grotendeels gewijd aan de Rondos in museum Boymans van Beuningen de groep weer bij elkaar. Er wordt in eigen beheer een verzamelbox van de band uitgebracht met twee cd's, een biografie, tekstboek, fotoboek en... een nieuw *Red Rat*-boekje over toen. Redrat keert terug in de tijd en beleeft de ondergang van de punkbeweging.

KLOOIBIBIO
redrat's spirituele krijgersbloed vereist het hoogste!
GGGRRRAAAAHH!!!
en daar is alsnog de persstrijdakriet diep uit zn binnenste mannen inbeest
en daar is ook het anti-terreur-arrestatie-team vanwege vermeende wapendreiging

voordat redrat het voorheeft ligt ie geboeid op straat
en wordt ie afgevoerd
he! kijk nou es - is dat niet eh - hoe heet-ie ook alweer?!
aaaaahhh!
geen idee
TV
ondertussen in huize de eindstreep
(wordt toch nog vervolgd)

Red Rat is terug

Uitgeverij Papieren Tijger in Breda verzorgt een nieuwe uitgave, en dat werd zondagmiddag 4 oktober gevierd in boekhandel *Fort van Sjakoo* in Amsterdam. Geen toevallige locatie omdat het bedrijf uit de kraakbeweging is voortgekomen. De kameraden van toen zijn ouder geworden. Hanenkammen, spijkerbroeken met omgeslagen pijpen, legerkisten en bretels zijn verdwenen. Tekenaar Johannes van de Weert zingt niet meer, is beeldend kunstenaar en woont in Amsterdam. Jazzmusicus Ditmer Weertman heeft zijn saxofoon en klarinet meegenomen en speelt zoals dat in de uitnodiging wordt vermeld 'mooie muziek'. Collega-tekenaar Roel Smit, superfan van *Red Rat*, begroet de oude kameraden.

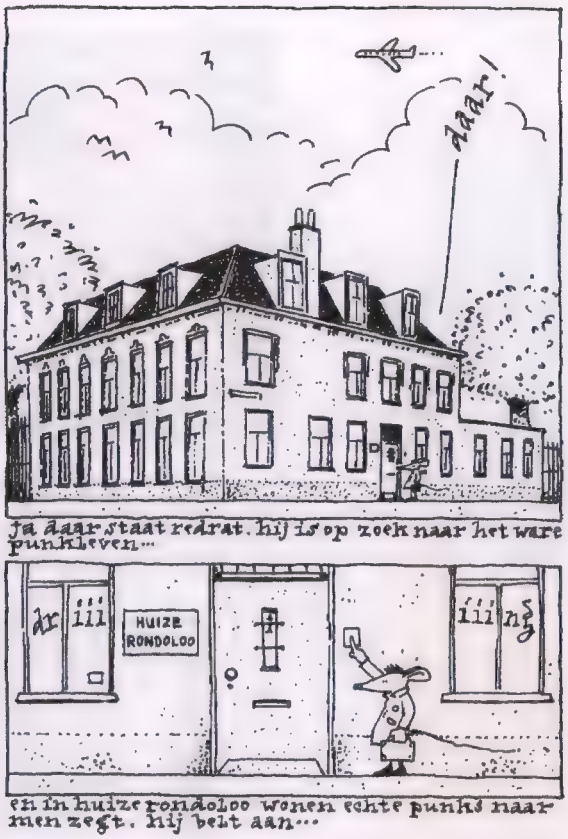
daar!
ja daar staat redrat. hij is op zoek naar het ware punkleven...
HUIZE RONDOLOO
en in huize rondoloo wonen echte punks naar men zegt. hij belt aan...

de avonturen van red rat
deel 11 & 12

"het heimwee" en "de spijt"

De nieuwe verhalen van de linkse rakker gaan over heimwee en spijt. Na meer dan 25 jaar 'anoniem gesappel aan de onderkant van de samenleving' loopt Red Rat doelloos en vertwijfeld rond in een veel te snelle moderne maatschappij. Ouder maar niet veel wijzer. Van zijn idealen is niet veel terecht gekomen. Van de Weert typeert het stripfiguurtje als een onschuldige voorbijganger die door maatschappelijke strubbelingen van het kastje naar de muur wordt gedreven. Meer toeschouwer dan held. De tekenstijl is, zoals dat hoort bij de punkbeweging, rauw en primitief. De verhalen zijn kort. Zo kun je dat misschien zelf ook en dat is volgens de tekenaar ook de charme van het figuurtje. De aandachtige lezer begrijpt natuurlijk dat het verhaal deels autobiografisch is.

De teksten laten zien dat Van de Weert een uitstekende schrijver is die de satire goed beheerst. Dat is vooral de kracht van zijn verhalen. De tekenaar is niet meer politiek actief. Hij is van mening dat ieder op zichzelf aangewezen is en er samen met anderen, ondanks de teloorgang, maar iets moois van moet maken. Hij leest niet veel strips, maar bezoekt regelmatig stripwinkel Lambiek om te zien wat er zoal uitkomt. Zijn favorieten zijn *Kuifje* en *Krazy Kat*. Van der Weert is een groot bewonderaar van Peter Pontiac. Zonder vooropgezet scenario werken ze samen aan een verhaal waarvan nu vier pagina's gereed zijn. Het scenario van de volgende *Red Rat* ligt al weer klaar. Uitgeverij Papieren Tijger heeft plannen om de oude verhalen van *Red Rat* uit de jaren 1980-1983 te bundelen en met extra materiaal in een dik boek opnieuw uit te brengen.

han.van.buuren@stripschrift.nl

ADVERTENTIE

ADVERTENTIE

Voor strips, boeken, originele tekeningen, autofolders, strip-verzamelobjecten en veel meer kijk je op www.profbarabas.nl
Nu vele Suske en Wiske-items in onze webwinkel!
-MALI-
Prof. Barabas
Met spoed gezocht: mooie stripverzameling. Barabas biedt u een eerlijke en goede prijs!! Mail ons op info@profbarabas.nl of bel 06-16110888

... En de tekst die ik op de voorkant wilde hebben ze achterop gezet... Godsamme!...

Het volle leven

Bézian
Sherpa 2009
ISBN 978-90-8988-005-5
Prijs € 19,95
136 pagina's
kleur (sk)

GOED GETEKEND, MOOI GEKLEURD ÈN GRAPPIG

Het volle leven is het eerste boek van **Frédéric Bezian** dat ik heb gelezen. Het is een verzameling van alledaagse, soms duidelijk autobiografische, scènes met veel humor en zelfspot. Het tekenwerk is scherp, maar met vakmanschap getrokken, sierlijk en levendig. De inkleuring van de vrijstaande tekeningen is origineel en smaakvol. De observaties van Bezian zijn zeer herkenbaar: dictatoriale kinderen die tegelijk zo schattig zijn dat je je toch aan hen overlevert, alledaagse ergernissen zoals parkeerders die het verkeer vastzetten en zeer luid pratende bellers in de stiltecoupé, of andere overlastgevende medeburgers die agressief reageren op een kritische opmerking en vervelende dronken mensen 's avonds laat in de metro.

Bezian bekijkt de mensheid met een enigszins vermoeide, maar toch barmhartige blik, waarbij de humor vaak ontstaat door de relativering die hij in de scènes inbouwt. De verhaaltjes, die mij soms deden denken aan het werk van Jules Feiffer, variëren van vier plaatjes tot zesentwintig, waarbij Bezian toont dat hij een groot gevoel heeft voor timing en compositie.

Erg geestig zijn ook de (autobiografische?) belevenissen van de schrijver/tekenaar tijdens signeersessies in de boekwinkel. Als hij niet wordt gebruikt als informatiepunt – Waar is de afdeling Menswetenschappen? – dan wordt hij wel belazerd: 'Kunt u misschien een tekeningetje maken op dit papier? Ik heb al uw boeken thuisliggen.' 'Maar dit is mijn debuut!'

... Zo moeilijk is dat ook weer niet!...

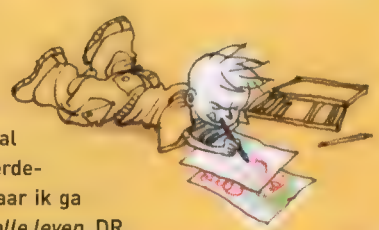

Behalve dat het boek leest als een trein, is het ook fraai uitgegeven door Sherpa. Attent is de informatieve biografische tekst op de voor- en achterflap zonder al te veel ronkende termen. Daarin is te lezen dat het eerdere werk van Bezian literairder en donkerder was, maar ik ga het absoluut lezen na de prettige ervaring van *Het volle leven*. DR

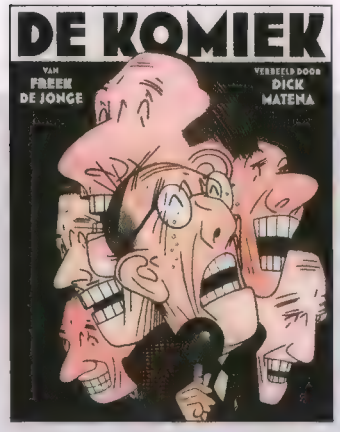

IK KAN SPREKEN, ZIEN EN HOREN, TOCH VOEL IK MIJ STOM, BLIND EN DOOF, ZIT TUSSEN AAP EN NOG NIET GEBOREN,
GE-LOOF, DAT IK DENK DAT IK DAT GELOOF,

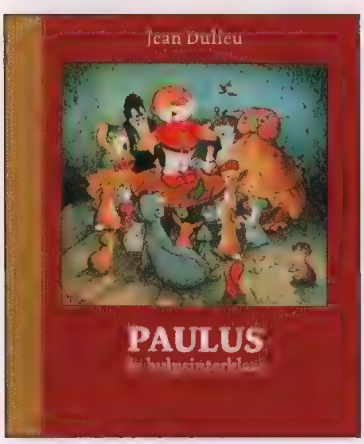

Juweeltjes op scraperboard

Paulus-uitgever Maarten de Meulder is een nieuwe reeks begonnen: *Gouden Klassiekers*. Hierin geeft hij de geïllustreerde verhalen van *Paulus de Boskabouter* zo compleet mogelijk uit, op een verzorgde manier tegen een betaalbare prijs. Volgens De Meulder was dat nodig omdat een goed en mooi overzicht ontbrak. In de loop der jaren publiceerden diverse uitgevers verschillende boektitels van *Paulus de boskabouter*. Hierbij zijn illustraties verminkt weergeven of zelfs weggelaten. Deze uitgaven deden het werk van schepper Jean Dulieu nauwelijks eer aan.

Het eerste deel in de nieuwe reeks is *Paulus de hulpsinterklaas*, een uitgave die in 1962 bekroond werd met de Kinderboekenprijs. De

Meulder meldt dat Dulieu een aantal platen uit het verhaal oorspronkelijk op scraperboard maakte: karton met een krijtlaag waar overheen een zwarte deklaag is aangebracht. Op deze deklaag werkte Dulieu met een droge pen zijn tekeningen in witte lijntjes uit. Daardoor ontstond het effect van nachtelijke scènes, zoals Sinterklaas die een lucifer aansteekt om Paulus in het donker te zien. De uitgevers verzuimden dit soort fraaie tekeningen met zorg af te drukken, waardoor ze dichtliepen. Daar kon Dulieu niet tegen en

Documentair eerbetoon aan Freek

In 1980 komt **Freek de Jonge**, die eerder met Bram Vermeulen ruim tien jaar het succesvolle en vernieuwende cabaretduo 'Neerlands Hoop in Bange Dagen' vormde, met een solovoorstelling, *De komiek*. Het 'spel in vier bedrijven' zoals de ondertitel luidde, slaat in als een bom. In een mengeling van cabaret in toneel speelt De Jonge afwisselend clown, komiek, aanklager en dominee in de huid van twee rollen: De komiek en zijn vader, terwijl Orlow Seunke de rol van Sanne, het doofstomme broertje van de komiek voor zijn rekening neemt.

De Jonge maakt grappen, relativeert, klaagt aan, haalt jeugdherinneringen op, getuigt, verklaart de wereld en confronteert het aanvankelijk verbijsterde maar enthousiaste publiek met een nieuwe vorm van cabaret: een mengeling van toneel, revue, variété en persoonlijke ontboezemingen, alles door een rode verhaaldraad verbonden, een genre dat hij in zijn volgende voorstellingen nog verder zou weten te verfijnen.

Striptekenaar **Dick Matena**, die zich na een omvangrijke hoeveelheid zelfgeschreven stripverhalen de laatste jaren toelegde op het sfeervol verbeelden van literatuur (*De avonden* van Gerard Reve, *Kort Amerikaans* van Jan Wolkers, *Kaas* van Willem Elsschot) heeft zich met *De komiek* nu ook aan het verstrippen van theatervoorstellingen gewaagd.

De heldere, scherpe tekenstijl van Matena past goed bij onrustige motoriek van De Jonge, en de naar alle kanten stuiterende teksten blijken de fantasie van de tekenaar flink te hebben aangemoedigd. Matena gaat moeiteloos mee met de cabaretier en verhuist de enscenering als het moet binnen drie platen van een knus toneel via een huiskamer naar een reusachtig soort schaakbord dat doet denken aan *Alice in Wonderland*. Ook komen schilderijen als *De aardappeleters* langs en vermoedt de lezer soms (vage) verwijzingen naar andere klassieke beelden, ook op stripgebied. Matena schrikt ook niet terug om zijn eigen associaties naar aanleiding van de teksten en grappen van De Jonge in de platen te verwerken.

De komiek is een document, een eerbetoon en fascinerend plaatjesboek dat uitnodigt tot herlezen. Toch blijft het de vraag of het boek erg toegankelijk is voor degenen die Freek de Jonge niet of nauwelijks kennen. En wie hem wèl goed kent mist de karakteristieke stem. DR.

hij verving bij herdrukken de tekeningen door versimpelde pentekeningen. De Meulder maakt zijn naam als hoeder van het Paulus-archief waar door dit scraperboard-werk wèl goed af te drukken in deze twaalfde editie.

De Meulder heeft eerder de 22-delige rode reeks uitgegeven. Hierin staan de verhalen van Paulus de boskabouter die Dulieu tussen 1973 tot 1984 maakte voor de regionale dagbladen. Zowel deze serie als de nieuwe klassiekersreeks leunen meer tegen de illustratiekant van Dulieu aan dan tegen zijn stripkant. Het is niet ondankbaar bedoeld, maar een mooie heruitgave van de oude Paulus-strips zou niet verkeerd zijn. In combinatie met een kritische biografie bij voorbeeld. Want over de mens Dulieu blijft het Paulus-archief tot dusver gesloten. RS

Gouden Klassiekers 1: Paulus de hulpsinterklaas

Dulieu
De Meulder 2009
ISBN 978-90-6447-032-5
Prijs € 14,90
88 pagina's
kleur (hk)

ADVERTENTIE

Baudoin - Het model
Het nieuwe boek van penseelkunstenaar Edmond Baudoin, een prachtige striproman van ruim 100 pagina's in kleur, over een schilder en zijn model en hun verhalen over de liefde...
HARDCOVER
104 PAG. KLEUR
PRIJS € 24,95
VERSCHIJNT IN
NOVEMBER '09
LEES DE PREVIEWS OP
WWW.SHERPA.NU
1989 · 20 jaar Sherpa · 2009

Boeiende strip stelt eisen aan lezers

De grafische biografie *Logicomix* behandelt de jaren des onderscheid van de Britse wijsgeer Bertrand Russell (1872-1970). Aan de vooravond van de Tweede Wereldoorlog – Russell is dan rond de 70 – geeft hij een lezing over zijn queeste naar de bronnen van de wiskunde. Hij had ervaren dat deze discipline was losgezongen van de dagelijkse realiteit. Zijn onmogelijke zoektocht naar de absolute waarheid voerde hem langs de rafelranden van de waanzin.

Dit zoeken naar waarheid was in zijn beleving een kwestie, die met logica kon worden opgelost. Met zijn ideeën ging hij op bezoek bij gerenommeerde wetenschappers van zijn tijd, die allen voor dezelfde duivelse, niet op te lossen, dilemma's stonden.

In zijn lezing volgt hij het spoor terug naar zijn jeugd als wees op Pembroke Lodge, het huis van de patriarch van de familie Russell, ten westen van Londen. Hij wordt streng opgevoed in een omgeving die bol staat van mysteries. Als jong en briljant onderzoeker is zijn grootste wens te bouwen aan 'Het huis der Wiskunde'. Zijn werk, van belang voor de ontwikkeling van de wetenschappelijke logica, eindigt feitelijk met de publicatie van zijn magnum opus *Principia Mathematica* dat hij voor zijn 40e levensjaar voltooide in samenwerking met Alfred Whitehead.

Russell beschouwde deze Principia als een mislukking, omdat het inhoudelijk te weinig heeft bijgedragen de wiskunde een vaste plek te geven binnen de logica. Als een rode draad loopt door het verhaal het onvermogen van Russell om met de vrouwen, die hem omringden, een normale relatie te onderhouden.

Het intellectueel opgezette verhaal kent twee niveaus. Naast de biografie over Russell stellen de makers zich (in tekeningen) voor, geven uiting aan hun frustraties als een bepaalde sfeer binnen hun verhaal niet lekker loopt en interveniëren regelmatig om de academische diepgang van de besproken filosofen te duiden.

Logicomix – Een epische zoektocht naar de waarheid

Doxiadis & Papadimitriou & Papadatos
Vliegende Hollander 2009
ISBN 978-90-495-0040-5
Prijs €19,95
352 pagina's
kleur (sk)

DIE VRAGEN RIEPEN EEN EXTREME ANGST IN RUSSELL OP, WANT ZE VIELEN EEN VAN ZIJN STERKSTE ZEKERHEDEN AAN, ZIJN GELOOF IN EEN OBJECTIEVE WERKELIJKHEID!
... EN WEL OP EEN MOMENT WAAROP ER GEEN ANDERE TOEVLUCHTSOORDEN MEER WAREN!
HIJ HAD ALYS AL VERLATEN EN ZIJN LIEVE EVELYN WILDE NIET VOOR ZIJN CHARMES BEZWIJKEN.
DAN WAS ER TEN IEDER GEVAL ÉÉN IEMAND DIE BESEFTE DAT ZIJ GETROUWD WAS MET ZIJN BESTE VRIEND!
IK DENK DAT RUSSELL WITTGENSTEIN ALS EEN SPIEGEL ZAG: HIJ HERKENDE ZOVEEL VAN ZICHZELF!
MAAR VOORAL DIE 'INTENSITEIT'.
WAARVAN HIJ ZICH GELEIDELIJK REALISEERDE DAT DIE SLECHTS EEN UITING WAS VAN...
EEN ONDERLIGGENDE INSTABILITEIT!
Op een keer stormde Wittgenstein om drie uur 's nachts mijn kamers in, vreselijk overstuur vanwege een logisch detail.
Ik waarschuwde hem dat hij moest uitkijken, de manier waarop hij zichzelf opjoeg tot waanzin leiden.
Maar in ze...
GOD BEWOEDE ME VOOR GEZOND VERSTAND!
DAT ZAL GOD ZEKER!

Door de aanwezigheid van de scenaristen en het team van tekenaars wordt de kijker/lezer het verhaal ingetrokken. De tekenstijl is semi-realistisch met een neiging om door te schieten naar karikaturaal als personages in hun filosofische problematiek dreigen vast te lopen. De tekeningen zijn bijzonder sfeervol. Afhankelijk van de geestelijke staat van de diverse protagonisten of antagonisten is gebruik gemaakt van duistere en dreigende impressies of vrolijk, licht en luchtig.

Dit stripverhaal, dat eisen stelt aan zijn lezers, wordt afgesloten met een voortreffelijk geredigeerd register, waarin uitgebreid wordt ingegaan op de besproken subjecten en objecten. RB

[EN VERDER]

Albatros 2: Het boze oog (Vincent, Daedalus). Tweede deel van driedelig, spannend en mooi vormgegeven fantasieverhaal met de 14-jarige cabaretdanseres Ombeline, die het bordeel ontvlucht en terechtkomt op het piratenluchtschip Albatros. DR

Alfa 11: Fucking Patriot (Jigounov, Lombard). Iouri Jigounov doet *Alfa* tegenwoordig in zijn eentje, nadat scenarist Mythic wegens verschil van inzicht over de ontwikkeling van de serie zijn congé kreeg. Deze breuk heeft de serie goed gedaan. Waar de laatste delen van *Alfa* met Mythic op hol geslagen waren, is *Fucking Patriot* weer een ouderwets goede spionagethriller. Grote vraag voor de komende delen: is Alfa inderdaad een dubbelspion? RS

Antarcides 2: Achter het Duistere Land (Paris/Val, Daedalus). Chaotisch verhaal en tekenwerk over de verloren beschavingen van 12.000 jaar BC met fantasy-elementen. MvM

Arcadia Archief 7: Benjamin: Interimitis (Hachel/Dusart, Arcadia). Dit is het tweede deel in deze reeks van Benjamin, die dit jaar zijn veertigjarig jubileum niet in rust wilde vieren. Nostalgie met gedateerde grappen. TdK

Artemis Fowl – De Graphic Novel (Rigano/Colfer/Donkin, Mynx). *Artemis Fowl* is een populaire jeugdreeks rond het gelijknamig twaalfjarig meesterbrein van de Ierse schrijver/komiek Eoin Colfer. Hij liet – striefhebber in hart en nieren – van zijn reeks een comicbewerking maken in samenwerking met de Engelse kinderboekenschrijver Andrew Donkin. Als tekenaar trokken ze Giovanni Rigano aan, die diverse Italiaanse Disney-producties op zijn naam heeft staan, alsmede de serie *Daffodil* (samen met Fred Brrémaud). Het tweede deel van deze levendig in beeld gebrachte serie is inmiddels uit, maar de vraag is of sf-specialist Mynx dit ook in Nederland uitbrengt. Het fonds gaat begin 2010 op in De Boekerij. RS

Carthago 2: Challenger Deep (Henninot/Bec, Daedalus). Een megalomane wetenschapper redt een team onderzoekers uit een schijnbaar hopeloze situatie in een diepzeetrog. Mysteries in een claustrofobische omgeving. RB

Cassio 2: De tweede messteek (Reculé/Desberg, Lombard). Onderhoudende klassieke-oudheidstrip waarin mystieke lijntjes tussen het oude Rome en het hedendaagse liggen. RS

Dokus, de leerling 15: Er hangt vakantie in de lucht (Godi/Zidrou, Lombard). Zet een luie leerling in een klas en de grappen blijken oneindig te zijn. Redelijk te verteren bij gedoseerde hoeveelheid. TdK

Donald Duck 134: Als vaag figuur (Barks/Jippes, Sanoma). En wij maar denken dat deze Carl Barks-reeks afgerond was! Volgens de Disney-database I.N.D.U.C.K.S. *(www.coa.inducks.org)* gaat het in dit album om strips die getekend zijn door Daan Jippes, naar een idee of een herbewerkt scenario van Carl Barks. Ook staan er een paar losse tekeningen in van Barks. Een wat vage uitgave eigenlijk; jammer dat een verantwoording ontbreekt. RS

Hoshin Engi 5: De shisei van het Kuryu-eiland (Fujisaki, Glénat). Een manga vol spectaculaire gevechten en magie, waarin water als zeis gebruikt wordt of in wijn verandert. EvdH

De avonturen van Kim & Eddy 2: De schat van de Sassenpoort (Van Vliet/Reichenbach, Pear Productions). Vervolg op *Het goud van Kampen*. Leuke kinderstrip over de zoektocht naar een schat uit de 16e eeuw. Met op een losse manier interessante historische weetjes over Hanzestad Kampen in het verhaal gevlochten. RS

Lincoln 5: Malse kadetjes in het rulle zand (Jouvray/Jouvry, Daedalus). Malle westernstrip waarin antiheld Lincoln in Mexico belandt en de schone revolutionaire Paloma ontmoet. In deze familieproductie is de inkleuring van zus Anne-Claire Jouvray. RS

Stripkarakters komen succesvol tot leven

De sitcom Single *blijft ook in haar tweede seizoen zijn succesformule trouw. De drie vriendinnen Stella* ***(Katja Römer-Schuurman)****, Fatima* ***(Bracha van Doesburgh)*** *en Nienke* ***(Eva van der Gucht)*** *blijven ondanks al hun tegenstellingen naar elkaar toe trekken.*

Zij ontmoeten elkaar in bar/koffiehuis Enza en natuurlijk in het streekziekenhuis waar ze alle drie werken. De hoofdmoot van hun gesprekken: mannen en relaties. Stella windt ze moeiteloos om haar vinger om ze na een heftige nacht net zo makkelijk weer te dumpen. Fatima is gaan samenwonen met Jeroen, is zo verliefd als een dertienjarig meisje en gedraadt zich ook zo. Nienke tenslotte is met regelmaat zeer ongesteld en daarbuiten vooral naïef vrolijk en daardoor kwetsbaar.

Dit seizoen doet ***Edwin de Vries*** *als gynaecoloog zijn intrede, en drukt meteen in de eerste aflevering zijn stempel door het routineonderzoek op Nienke te doen uitmonden in een officiële klacht.* ***Myranda Jongeling****, die de rol van stevige hoofdzuster Wilma Meerdink invult, weet wel raad met de problemen van het verplegende personeel. Verder vervullen* ***Cas Jansen*** *(als dove liftmonteur Melle met wie Fatima een hele korte romance beleeft) en* ***Daphne Bunskoek*** *een bescheiden gastrol.*

Scenarioschrijvers ***Wim Bax*** *en* ***Ger Apeldoorn*** *weten de stripkarakters van* ***Hanco Kolk*** *en* ***Peter de Wit*** *op perfecte wijze tot leven te wekken. De overwegend korte grappen op papier worden op kundige wijze tot een doorlopende, hilarische aangedikte werkelijkheid verweven. Het hele seizoen beschouwend is het dan ook niet vreemd dat iedere aflevering honderdduizenden kijkers trekt en Net5 al weer een nieuw seizoen besteld heeft. TdK*

Single: Seizoen 2

Dutch Filmworks
±250 minuten
Alle leeftijden

Orbital 3: Nomaden (Pellé/Runberg, Dupuis). Interessante sciencefiction-strip die zich afspeelt in de 23e eeuw. Heeft wel iets weg van *Ravian*, maar dan harder en minder humoristisch. RS

Pema Ling 5: Katoek, de tulpa (Bess, Dupuis). Mooie, 'Oosterse' avonturenstrip rond vrijheidsstrijdster Pema Ling. Ze krijgt in deze episode te maken met een haast niet te overwinnen vijand... de pest. RS

De pijl van Nemrod 1: Patiënt 1167 (Griffo/Héloret/Bollée, Silvester). Héloret beperkt zijn bijdrage tot het tekenen van de eerste drie pagina's. Griffo is de hoofdverantwoordelijke auteur. Een niet onaardig concept – het geheim van een zwijgende patiënt onthullen – maar de tekeningen doen wat klinisch aan. TdK

Reiziger 7: Heden 3 (Boisserie/Stalner/Bourgne, Glénat). Sciencefiction-serie waarin ditmaal strijd wordt geleverd in het hedendaagse Parijs tegen ecologie-terroristen. DR

Schemerwoude 14: Vassya (Hermann/H., Glénat). Eén van Hermanns meest constante reeksen. Fraaie plaatjes en een scenario dat tegen de achtergrond van een verschrikkelijke veldslag een tragisch liefdesverhaal vertelt. TdK

Walhallie (Lama, Xtra). Hallie Lama is een cartoonist uit het (web)smallpress-circuit. Uitgeverij Xtra wil de reikwijdte van zijn werk met deze bundel vergroten. Zijn stijl: absurditeiten, woordspelingen en droge constateringen in een rommelige tekenstijl. Met, en daar herkennen we de stripliefhebber, een heuse *Pol, Pel & Pingo*-grap! RS

Wolf 17: De jonge jaren (Dupré, Bee Dee). In deze aflevering komen we te weten hoe Wolf aan zijn naam komt. TdK

OOG & BLIK | DE BEZIGE BIJ

Windig en de Jong Heinz van H tot Z, #H

Voor deze speciale uitgave werden de stroken van Heinz door de auteurs handmatig ingekleurd.
De complete avonturen van Heinz zijn aangevuld met bijdragen van collega's, schetsen, wetenswaardigheden en andere kijkjes in de keuken.

verschenen, 240 pagina's in kleur, ISBN 9789054921967, €34.90

Dominique Goblet Net doen alsof is ook liegen

Poëtisch, autobiografisch beeldverhaal van een uniek talent.
Met haar experimentele grafische stijl en een belettering die pas bij de emotionele zeggingskracht van het verhaal, zorgt Dominique Goblet voor een vernieuwend en aangrijpend beeldverhaal.

verschenen, 144 pagina's in kleur, ISBN 9789054922599, €29.90

Winshluss / Pinokkio

Verkozen tot het beste boek van 2008 in Angouleme. Iedereen kent het wereldberoemde verhaal van Carlo Collodi over het houten jongetje dat tot leven komt. Het verscheen vanaf 1880 voor het eerst als feuilleton. Honderden tekenaars hebben hun tanden inmiddels stukgebeten op een houten ventje, maar niemand deed dat op zo een originele manier als Winshluss!

Gebonden, kleur, 192 pagina's, €34.90, verschijnt in november

Jim Woodring Weersomstandigheden

Een duik in de krochten van Woodrings levendige fantsie.

verschenen, 96 pagina's, zwart wit, ISBN 9789054922759, €12.50

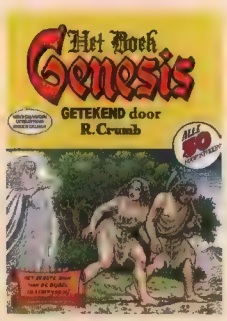

Crumb / Genesis

Pioneer van de underground strip, verstript eerste boek van de Bijbel! Ruim vier jaar werkte Robert Crumb, oervader van de graphic novel en voor vele de grootste levende striptekenaar, aan zijn eigen interpretatie van Genesis. Deze stripversie van het eerste boek van de Bijbel verschijnt in het najaar gelijktijdig bij gerenommeerde uitgeverijen over de hele wereld.

Paperback, zwart wit, 216 pagina's, €22.50, verschenen

In samenwerking met de Harmonie

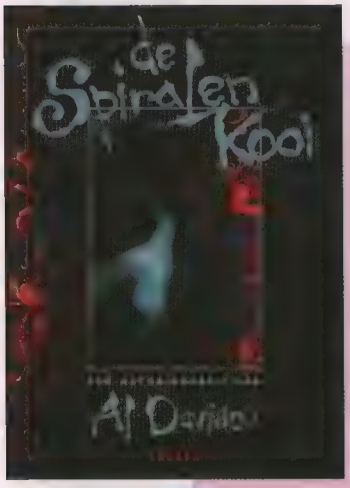

De spiralen kooi

Davison
Sherpa 2009
ISBN 978-90-75504-96-5
Prijs €19.95
144 pagina's
zwart/wit (sk)

Ik was verbluft toen ik begin jaren negentig de autobiografische strip *The Spiral Cage* van **Al Davison** las. Anno 2009 ben ik dat nog steeds, want het is echt een geweldige grafische roman, een voorloper in zijn soort. Toch knaagt er iets. Iets dat ik niet snap van Nederlandse stripuitgevers. Het lijkt een trend om stokoude stripromans eindelijk eens een vertaling te gunnen: denk bij voorbeeld aan *It's a good life if you don't weaken* (Seth), *The Jew of New York* (Katchor), pas nog *Autoroute du soleil* (Baru) en nu dus het albumdebuut van Davison. Mind you: *The Spiral Cage* beleefde in 1988 zijn eerste druk. Dat is eenentwintig jaar geleden. Een-en-twin-tig jaar! Davison had de pech dat zijn toenmalige uitgever (Renegade Press) op de fles ging, maar gelukkig wilde Titan Books al in 1990 een uitgebreidere versie uitgeven – goeddeels het boek dat nu ook in het Nederlands verschijnt. Prachtig voor hen die het werk van Davison nog niet kennen, want dat is echt een gemis. Maar waarom moest het zo lang wachten?

Davison (Newcastle, 1960) is geboren met de spierziekte spina bifida, waardoor hij vanaf zijn middel goeddeels was verlamd. Hoewel de doktoren zijn ouders een abortus adviseerden, Al zelf lange tijd totaal niet kon lopen en hij er de rest van zijn leven mee is gepest, leest *De spiralen kooi* niet als een zielig boek. Integendeel, Davison toont op overtuigende wijze zijn strijdbaarheid. Hij overwint de ergste vormen van zijn ziekte, ontwikkelt zich als kunstenaar, verrijkt zijn leven met karate en boeddhisme, en ontmoet de vrouw van zijn dromen. Ik vertel dit nu heel chronologisch, maar het interessante aan Davison is dat hij heel springerig en gefragmenteerd te werk gaan. Elke fase uit zijn eigen leven lijkt bovendien een eigen tekenstijl te hebben. Davison tekent soms feilloos realistisch, dan weer draaft hij door in arceringen, maar het kan ook zijn dat hij een beetje karikaturaal (zijn kindertijd) of bijkans abstract (zijn dromen) tekent. Bovendien heeft hij op verschillende plekken ruwe schetsen (soms zelfs gemaakt met zijn linkerhand, of vlak nadat hij tijdelijk blind was geworden) opgenomen middenin het verhaal. Nee, Davison verveelt niet gauw zichzelf en ook zijn lezer niet.

Dit boek is zeker niet primair een stijlexperiment, al was het maar omdat Davison een belangwekkende boodschap heeft die hij met de hele wereld wil delen. Dat doet hij intelligent. Over kanker mag je sinds het boek van zwemmer Maarten van der Weijden eigenlijk niet meer zeggen dat je er door te vechten overheen bent gekomen, maar voor spina bifida geldt dat zeer zeker wel. Davison laat dat treffend zien, in een verhaal dat emotioneert en kracht geeft. Ook is hij bij vlagen heel filosofisch. Zo analyseert hij zelfs het soort boek dat hij maakt: 'Een autobiografie is een gek ding. Je begint gebeurtenissen vast te leggen en het vastleggen wordt zelf een gebeurtenis. Waardoor de blik op die vroegere gebeurtenissen, en je leven zelf, verandert.' Het knappe van Al Davison is dat hij je kijk op gehandicapten verandert. Een urgent boek, zelfs na eenentwintig jaar. JM

De uitroeptekens staan voor de volgende waardeoordelen:

!!!!! grote klasse!
!!!! kopen!
!!! middenmoot
!! mwâh
! kastvulling
... door 't putje

A D V E R T E N T I E

Fokke & Sukke - Het afzien van 2009
Reid, Geleijnse & Van Tol

128 pagina's - Uitgeverij Catullus
ISBN 9789078753278
€9,95

Jaarlijkse bundeling van de beste actuele cartoons uit NRC Handelsblad, NRC Next, Vara-Gids en De Wereld Draait Door. Het perfecte Sinterkerstcadeautje voor het einde van het jaar om terug te blikken op de hoogte- en dieptepunten van het dagelijkse leven. Wat er ook in de wereld gebeurt, met Fokke & Sukke blijf je lachen.

Ligt vanaf donderdag 26 november a.s. naast de kassa van uw boek- of stripwinkel!

Nu al zonder portokosten te bestellen via de webshop van www.foksuk.nl

L'amour zit in de lucht

Parijs in de jaren 1950. Het is lente. Christine Alamaro is er klaar voor. Met nieuwsgierige blik en ogen zo groot als die van Amélie Poulain, kijkt de jonge studente de wereld in. Ze valt voor de charmes van de galante Jean, een student van haar vader, hoogleraar archeologie aan de Sorbonne. Michel, de harkerige wetenschappelijk assistent van de hoogleraar, is kansloos. Maar Jean speelt een spel. Hij is uit op de andere schat van de professor: de verdwenen goudschat van de Visigoten. Jean erfde twee delen van een perkament. Samen met het derde deel, dat de professor bezit, vormen ze een schatkaart. Michel zoekt troost bij Simone, 'de zus' van Jean. Er volgt een avontuur vol gekluns, vergissingen en verrassingen. Een komedie met tragische kantjes, waarbij zelfs (bijna) doden vallen.

Schat!
Durbiano
L 2009
ISBN 978-90-245-3070-0
Prijs €14,95
116 pagina's
kleur (hk)

Christine is een meisje met blozende wangen, vrolijke jurkjes en elke dag een andere kleur strik in haar donkere haar. **Lucie Durbiano** (1969) hanteert een op het oog kinderlijke, strakke tekenstijl. Met een paar strepen en een enkel gekleurd vlak schetst ze mensen en een decor. De stijl doet in de verte denken aan die van de *Kuifje*-strips. Durbiano gaat het niet om realistische details. De symbolen zijn herkenbaar. Een paar gebogen lijntjes vormen de Eiffeltoren, 's nachts is de achtergrond donkerblauw met de maan als een witte cirkel. Hergé gebruikte vaak zweetdruppels om spanning te suggereren, bij Durbiano zitten alle emoties in de gezichten.

In *Schat!* zit voldoende actie maar de gevoelens en psychologische ontwikkeling van de personen zijn belangrijker. In het verhaal ontbreken uitgesproken zwart/wit- en goed/kwaad- tegenstellingen. Jean blijkt niet zo'n ploert als gedacht, de professor leidt aan tunnelvisie en ook Michel en Christine hebben minder aangename trekjes.

Durbiano doorliep de kunstacademie van Straatsburg en illustreerde kinderboeken. In 2001 debuteerde ze als striptekenaar. *Schat!* is haar vierde stripboek. Op de site van BD Angoulème staat een interview, in het Frans, met de auteur. EvdH

Spoorstraat 3: De geheime spleet

WéVé
Oog & Blik 2009
ISBN 978-90-5492-272-8
Prijs €12,50
36 pagina's
kleur (sk)

Platter dan plat

Na acht jaar komt **WéVé** (alter ego van **Willem Vleeschouwer**,1950) met een nieuw verhaal van de jongens van de Spoorstraat. In 2001 gingen de kereltjes voetballen. Ditmaal draait alles om het verlangen van Razzo, Moxy, Lalopula en Kroeske naar de verleidelijke juffie Soesa. Razzo, de aanvoerder van het stel, laat haar poseren. Hij wil net als Leonardo da Vinci beroemd worden, met zijn 'Madonna met de spleetogen'. Handjes thuis, waarschuwt het model als hij met zijn kwassie te dichtbij komt. Razzo blijft gefrustreerd achter. Zijn raadgeefster, de heilige Maria, maakt het er niet beter op. Olijk lachend leert ze hem dat wie de hemelpoort van een vrouw wil beroeren, in zijn buidel zal moet tasten.

Ook de maatjes van Razzo ontdekken dat ze met een geschilderde spleet makkelijk grof geld kunnen verdienen. Zonder model gaan ze zelf aan de slag. De man die vieze plaatjes zoekt, jaagt de pubers weg. Gelukkig betaalt een kunstkenner onverwacht veel voor het werk 'De spleet'. Zo krijgen de jongens toch nog geld om hun 'nachtzuster' te bezoeken.

Vleeschouwer is illustrator, af en toe maakt hij een stripje. Hij tekent in een prachtige, herkenbare stijl. De zwart/wit-tekeningen met een klare lijn zitten vol vaart. Tekenaar WéVé verdient een betere tekstschrijver. Als striptekenaar ging WéVé, ook in zijn *De Waarheid*-tijd al nooit erg de diepte in. *De geheime spleet* is platter dan plat. EvdH

ADVERTENTIE

Kort & Triest 2 - Opgepeuzeld! - Jean-Marc van Tol

48 pagina's - Uitgeverij Catullus
ISBN 9789078753285
€7,95

Jean-Marc van Tol tekent naast Fokke & Sukke ook de strookjes- en sprookjesstrip Kort & Triest ('En ze leefden nog kort en triest...'), waarin alle bekende Europese sprookjes op humoristische wijze aan bod komen. In dit tweede deel zijn er weer tekstuele bijdragen van Herman Roozen, die ook schrijft voor o.a. DirkJan, Donald Duck en Jan, Jans en de kinderen.

Pieter Steinz (NRC Handelsblad) over het eerste deel: *'Het is een album dat de ideale opstap vormt voor de veeleisende humor van Fokke & Sukke. Wie niet hikt van het lachen bij Repelsteeltjes telefoongedrag, de modebewuste Gelaarsde Kat en de vergeefse pogingen van Ali Baba om zijn grot open te krijgen, is een Droogstoppel, of heeft nooit een sprookje gelezen.'*

"Misschien even wennen voor de Fokke & Sukke-verslaafde, maar uiteindelijk net zo grappig gedaan."
Ruben Eg - Metro ★★★★

Sympathieke strip overtuigt maar half

Nelson Mandela – De biografie

Buchanan & Smith & Ampa & Matwa & Nzoni
Contact 2009
ISBN 978-90-254-3290-4
Prijs €19,95
208 pagina's
kleur (sk)

Ter gelegenheid van zijn negentigste verjaardag verscheen een geautoriseerde stripbiografie over Nelson Mandela, de Zuid-Afrikaanse anti-apartheidsheld. Ha, denkt de Nederlandse lezer, die zich verheugt op de spannende affaire met Klaas de Jong (smokkelde wapens voor het ANC en dook twee jaar onder op de ambassade), of op de getekende ontmoeting van Mandela met *fan* Ruud Gullit; en zeker op het lezen van dat prachtige Zuid-Afrikaans. Die taal is immers onze zustertaal en het van oorsprong Nederlandse (leen)woord 'apartheid' is in zo'n beetje alle talen ter wereld overgenomen (een twijfelachtige eer).

Maar daarover niets in *Nelson Mandela – De biografie*. De herkomst van het dikke album verklaart waarom: het is een vertaling van een Engelstalige, voor de Zuid-Afrikaanse markt gemaakte strip. De biografie verscheen gratis in acht delen en is door een team jonge Zuid-Afrikaanse tekenaars gemaakt (team Umlando Wezithombe, de tekenaars worden op de laatste bladzij in kleine letters genoemd). De verantwoording ligt bij de Nelson Mandela Foundation.

Dan ligt een heiligverklaring voor de hand, denkt de kritische lezer. Dat valt nog best mee. De kwestie rondom Winnie Mandela, de aanvankelijk bejubelde,maar later veroordeelde (inmiddels ex-)vrouw van Nelson, is niet verzwegen, zei het in voorzichtige woorden: 'geweld dat verband hield met'. (Het zwarte eendje Winnie in Herman van Veens *Alfred Jodocus Kwak*-verhalen is naar haar vernoemd, overigens toen zij nog een heldin was). Over de politieke terugkeer van Winnie aan de zijde van de ook al niet frisse Zuma geen woord.

Het voorwoord van Nelson zelf is een mooi staaltje van zelfspot: 'Je weet dat je pas echt beroemd bent als je een stripfiguur bent geworden'. Daarmee zorgt Mandela zelf voor de komische noot. Het verhaal over zijn leven wordt verteld door een gids, die een groepje jongelui in het heden rondleidt langs de belangrijke plaatsen in het leven van Mandela. Op zo'n plek gaan we met de strip terug in de tijd, vanaf Mandela's geboorte tot aan 2007, in acht hoofdstukken. Een hoofdstuk gaat uiteraard over Mandela's verblijf op Robbeneiland, compleet met cliché-gevangenbewaarders. Indrukwekkend vond ik verder de passages over zijn bezoek aan *Iron Lady* Margaret Thatcher en zijn intree als kersverse president in de ambtswoning (het personeel moet afleren zichzelf te verstoppen als de 'president 'langs kwam!).

Maar, zoals gezegd, de lezer raakt soms het zicht op de kern kwijt door een overdosis feiten. Tientallen namen van personen en groeperingen (onder hun Engelse naam) zeggen de Zuid-Afrikaanse lezer mogelijk wat, maar mij boeide het steeds minder. Over de rol van de Nederlander Verwoerd, architect toch van de apartheid, en over de Zuid-Afrikaanse taal, verplicht voor zwarten volgens de wet op het Bantoeonderwijs, lees ik vrijwel niets. (remember *Bitterkomix*!).

Verhelderend was het wel om te lezen wat de rol van bij voorbeeld Aziatische Zuid-Afrikanen was. De realistische computertekeningen gingen mij op den duur ook tegenstaan, maar er staan ook mooie kleurpotloodtekeningen in en als de gids het woord heeft, zijn er mooie foto-inpassingen. De verschijning van de strip in Nederland valt mooi samen met de aandacht in de media voor de gelijknamige musical.

Al met al een sympathieke strip over één van de helden van onze tijd, die mij maar half kon boeien. *Less is more*: de persoon Mandela was beter uit de verf gekomen met minder feiten. WM

A D V E R T E N T I E

Balletjes - Michiel van de Pol

96 pagina's - Uitgeverij Catullus
ISBN 9789078753261
€8,95

Michiel van de Pol debuteerde in 1996 in Sjors & Sjimmie Stripblad. Sindsdien stonden strips en illustraties van zijn hand in Zone5300, Brabants Dagblad, Flair, AD, NRC Next en NRC Handelsblad. In 2006 won Van de Pol de Stripstrijd van Het Parool met korte stripjes over zijn eigen leven.

Balletjes is zijn eerste cartoonbundel. De losjes getekende cartoons zijn metafysisch, erudiet en geestig. Achter het absurdisme verschuilen zich filosofische denkwijzen die een onmetelijke diepte bij de maker doen vermoeden. Wat gelukkig niet kan verhullen dat de cartoons gewoon ontzettend grappig zijn.

"Aanrader voor de liefhebbers van Kamagurka."
Ruben Eg - Metro

Nâ diverse puike suggeskies omtrent de lokâtie vân 't Geboortekânâal hâd God weer iets Goedkopers bedâcht
wâär doon-hoen?
mâär Gâdt dât Geen Pyn doen, dânt

Niets zo lastig als humor

Rembrandt werd bij de Parool Stripstrijd in 2006 niet gekozen als dagelijkse strip voor de Amsterdamse krant maar werd eervol derde. Uiteindelijk verschenen er toch ruim tachtig afleveringen in de krant, later gevolgd door publicaties in *Myx Magazine* en *Stripnieuws* van Het Stripschap. In het gelijknamige album zijn nu alle stroken verzameld, voorzien van schetsen en de nodige achtergrondinformatie.

Pieter Hogenbirk, ook bekend van *Tim Tijdloos* uit *Eppo*, heeft een vlotte, zwierige stijl. De stroken zijn verzorgd ingedeeld waarbij hij inventief gebruikt maakt van de schaduwpartijen. Die constante grafische kwaliteit is helaas niet aanwezig bij de teksten. De strip draait om het leven van Rembrandt die na de dood van zijn vrouw Saskia van Uylenburgh samenwoont met huishoudster Geertje, het dienstmeisje en heimelijke maîtresse Hendrikje en zijn jongvolwassen zoon Titus. Vaste ingrediënten zijn de driehoeksverhouding tussen de schilder en zijn vrouwen, zijn altijd terugkerende geldproblemen, de knipoogjes naar onze tijd (zoals het ophokken van kippen en het verschijnsel barbecue) en de knipoogjes naar de schilderkunst waardoor onder meer Picasso in beeld komt. Rembrandt is een weinig serieuze man die voornamelijk kleine pleziertjes nastreeft als een stoeipartij met Hendrikje in de bedstee of een braspartij in de herberg.

Het valt nog niet mee om van dit gegeven een verzameling aardige grappen te maken. Er is een aantal buitengewoon geestige ingevingen, Rembrandt die badend in het zweet wakker wordt van een nachtmerrie waarin hij als fotograaf pasfoto's maakt, maar ook erg flauwe woordgrappen over de Nachtwacht. Alles wat er tussen deze uitersten zit is meestal van een acceptabel niveau maar niets is zo lastig te maken als humor, blijkt maar weer. JdL

Rembrandt

Roozen & Hogenbirk
Shaker Media 2009
ISBN 978-90-489-0028-2
Prijs € 10
88 pagina's
zwart/wit (hk)

De avonturen van Magere Hein en Lao-Tse 3: www.de-dood.com

Boucq
Casterman 2009
ISBN 978-90-303-6262-3
Prijs €9,80
48 pagina's
kleur (hk)

Om je dood te lachen?

De dood wordt in een seculiere maatschappij als een abstractie beschouwd. Het traditionele beeld van het wandelende skelet met zeis wordt als te concreet en te middeleeuws ervaren en dus ontkend. Het allegorische beeld van de dood is feitelijk gericht op de onvermijdelijke afloop. Om deze onafwendbare dreiging te laten kantelen plaatst **François Boucq** de dood in een humorvol perspectief.

Hij geeft in elf korte verhalen de dood een onalledaagse rol in deze maatschappij. Magere Hein, vergezeld door een op hoge hakken lopend varken, genoemd naar de Chinese filosoof Lao-Tse, zwaait de scepter over de plaatselijke begraafplaats. Op regelmatige tijdstippen gaat hij naar de kroeg om met de lokale bevolking over de problemen van de wereld te praten. En passant laat hij zich informeren over potentiële klanten.

De humor is bot, plat, vervelend en maar zelden vol esprit. Een stripmaker als Boucq onwaardig. De tekeningen zijn bijzonder en redden dit album. Beschouw dit boekwerk als tekstloos kijkboek en denk met weemoed aan de fameuze types Fre Vandermugge en de vrouw van de tovenaar. RB

A D V E R T E N T I E

Ype+Willem - Heel herkenbaar
96 pagina's - Uitgeverij Catullus
ISBN 9789078753308
€9,95

Het vergeten genre van de fotostrip wordt nieuw leven ingeblazen met de autobiografische strip Ype+Willem. De hilarische belevenissen van de licht-neurotische Ype en zijn trouwe vriend Willem worden dagelijks door vele honderden lezers verslonden op www.fotostrips.nl. Of ze nu bekvechten over een dekbedovertrek, "onbezorgd" op vakantie gaan, of indruk willen maken op hun (schoon)ouders - de strips van Ype+Willem zijn altijd scherp, verfrissend en heel herkenbaar.

Flo - De Dagelijkse Beslommeringen
128 pagina's - Uitgeverij Catullus
ISBN 9789078753216
€9,95

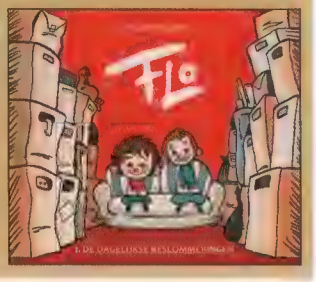

Aanstekelijke autobiografische strips van één van de meest getalenteerde stripmakers van Nederland! Het leven van Floor de Goede wordt iedere dag gevolgd door een grote schare fans op www.doyouknowflo.nl. De soepele tekeningen, de grappige teksten en de rake reflecties op zijn eigen bestaan, maken de Daily Flo's tot één van de leukste strips van Nederlandse bodem. Iedere twee maanden verschijnt er een nieuw deeltje.

[DE BOVENTOON]

Rabaté flikt het weer

Pascal Rabaté brak tien jaar geleden definitief door met zijn serie *Ibicus*, een donkere roman over een Russische profiteur tijdens de revolutie (integrale herduk net verschenen). Twee jaar geleden besprak *Stripschrift* zijn *Een tweede jeugd*, en noemde het een geslaagde stijlbreuk. Het album was een in pastelkleuren geschetste ode aan wat Rabatés landgenoten de *troisieme age* noemen.

Zijn nu verschenen *De Maria van plastic* borduurt voort op *Een tweede jeugd*. De hoofdrollen zijn voor een bejaard echtpaar, dat inwoont bij hun dochter en schoonzoon. Maar mocht je denken dat je de helden van dit album aan hun leeftijd wel geplaatst hebt, dan heb je het mis.

Opa is communist en oma katholiek en vooral de voortdurend vloekende opa heeft treiteren als zijn favoriete hobby. Het is een strijd op (bijna) leven en dood. Wanneer een door oma in Lourdes gekocht Mariabeeld gaat bloeden, verhevigt de vete zich. Met veel mededogen vertelt Rabaté de spannende geschiedenis, met een echte climax en de inkeer tot slot. De hele familie raakt in de ban, een voortdurend spullen lenende broer van de vrouw des huizes, wordt door zijn zwager bij de lezers geïntroduceerd als: 'van de familie Kloothommels, de zoon'.

Visueel is het boek ook een feest. **David Prudhomme** tekent lojes en luchtig, en met vrolijke kleuren. Een lifter rijmt mooi op een crucifix, een *Mickey Mouse*-bal blijkt bij herlezing steeds op te duiken en is dus een *rollin' gag*. In de aanloop naar het hoogtepunt, een klassieke familiebijeenkomst á la *Wie is er bang voor Virginia Woolf*, filmt de nietsnut-broer en zien wij in het venstertje van zijn filmcamera wat de spelers zelf nog niet weten, een vondst. Rabaté krijgt een *cameo* als slimste jongetje van de klas.

Er rest slechts een vraagteken: Rabaté schreef het scenario, Prudhomme tekende *De Maria van plastic*. Het lijkt erop dat de laatste zijn best doet, in de stijl van Rabaté te tekenen. De tekeningen lijken als twee druppels water op die uit *Een tweede jeugd*. Nergens voor nodig. WM

De Maria van plastic

Rabaté & Prudhomme
Oog & Blik/ Bezige Bij
ISBN 978-90-5492-254-4
Prijs € 19,90
120 pagina's
kleur (hk)

Weinig heldendom, des te meer inzicht

In de wereld van het stripwereld wordt de oorlog veelal gereduceerd tot de krijgshaftige gebeurtenissen op het slagveld. Het genre van de oorlogsstrip ontleent daar in belangrijke mate zijn bestaansrecht aan. In *De oorlog van Alan*, waarvan het eerste van in totaal drie delen nu door **Gert Jan Pos** in het Nederlands is vertaald, vormt een jonge Amerikaanse militair inderdaad de hoofdpersoon. Maar heldhaftige taferelen zijn even afwezig als de uitbeelding van het daadwerkelijke oorlogsterrein in dit eerste deel. Het boek bevat de vertolkingen door **Emmanuel Guibert** – bekend van zijn stripwerk over een Franse fotograaf in Afghanistan – van Alan Cope's terugblikken op de oorlog. Een halve eeuw na de oorlog deelde deze Amerikaanse *expat* in Frankrijk zijn alledaagse ervaringen en persoonlijke observaties als *GI* in opleiding. Het ingetogen maar beeldende tekenwerk sluit prachtig aan bij de manier waarop zonder opsmuk wordt teruggeblikt op een periode waarin vele duizenden jongemannen werden klaargestoomd voor gevechtstaken in landen waar ze anders nooit terecht waren gekomen. Hoewel Guibert zijn werk 'geen geschiedkundig werkstuk' wil noemen, prijst de uitgever het aan als 'persoonlijk historisch document'. De waarheid ligt in het midden, maar dat verhindert geenszins dat dit stripverhaal op overtuigende en aansprekende wijze inzicht biedt in het oorlogsbestaan van een gewone Amerikaan. KR

De oorlog van Alan – Herinneringen van Alan Ingram Cope 1

Guibert
Silvester 2009
ISBN 978-90-5885-406-3
Prijs € 19,95
96 pagina's
zwart/wit (hk)

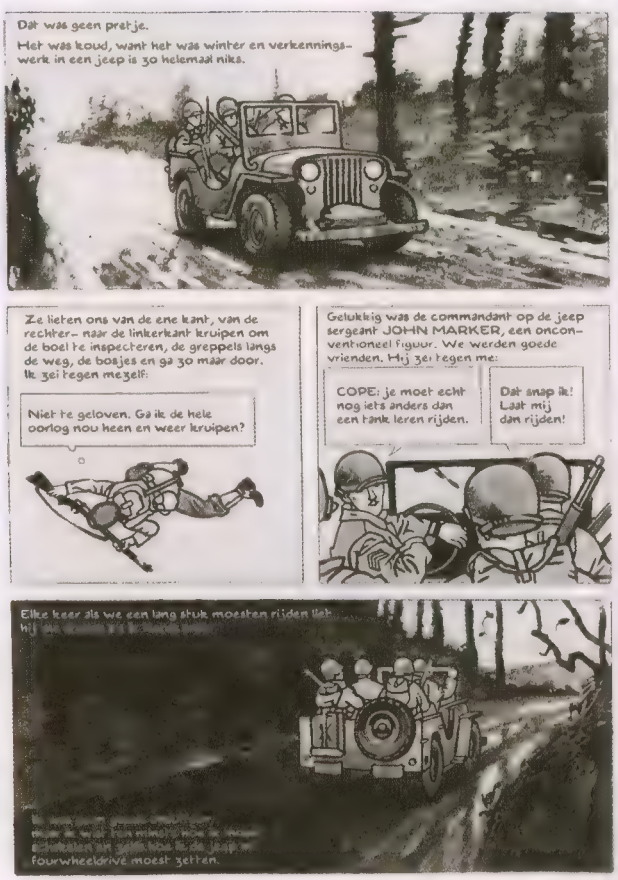
Dat was geen pretje.
Het was koud, want het was winter en verkenningswerk in een jeep is zo helemaal niks.
Ze lieten ons van de ene kant, van de rechter- naar de linkerkant kruipen om de boel te inspecteren, de greppels langs de weg, de boajes en ga zo maar door. Ik zei tegen mezelf:
Niet te geloven. Ga ik de hele oorlog nou heen en weer kruipen?
Gelukkig was de commandant op de jeep sergeant JOHN MARKER, een onconventioneel figuur. We werden goede vrienden. Hij zei tegen me:
COPE: je moet echt nog iets anders dan een tank leren rijden.
Dat snap ik! Laat mij dan rijden!
Elke keer als we een lang stuk moesten rijden liet hij
fourwheeldrive moest zetten.

Familietragedie in WOII

Glénat heeft de smaak te pakken. Na het zowel in artistiek als in commercieel opzicht succesvolle *De meesters van de gerst* startte de uitgeverij meer epische familieverhalen. Nu is daar *De laatste van de Schoenfelds* bijgekomen.

In deze serie reist de Amerikaan John Dillman naar Frankrijk om zijn tot dusver verzwegen familieachtergronden te achterhalen. In de Perigord blijkt het omvangrijke bezit van zijn joodse familie – de Schoenfelds – in handen van één enkele andere familie. Een verklaring daarvoor is er nog niet. Documentairemakers **Agnès** en **Jean-Claude Bartoll** schreven het scenario dat **Cédric Hervan** in beeld mocht brengen. Geen van de makers blijkt echter voldoende bekwaam om een zwaarmoedig onderwerp als deze tragedie overtuigend en boeiend in beeld te brengen; het verhaal komt rommelig over en de karakters komen niet uit de verf. Het tekenwerk is hoekig en ongeïnspireerd. Bij vlagen bevat het zelfs onjuiste verhoudingen en verkeerd perspectief. De lessen die uit de Holocaust getrokken moeten worden zijn relevant voor een nieuwe generatie lezers en daarom kunnen de persoonlijke geschiedenissen uit die tijd niet vaak genoeg verteld worden. Het komt de boodschap ten goede als dit op een meeslepende en prikkelende manier gebeurt en dat is niet het geval in *De laatste van de Schoenfelds*; het vertelt een belangwekkend verhaal op een oninteressante manier.

Wel een familie-epos, maar geen *De Meesters van de gerst* dus. HW

De laatste van de Schoenfelds 1: De biecht van Agathe

Bartoll & Hervan
Glénat 2009
ISBN 978-90-6969-247-0
Prijs €14,50
48 pagina's
kleur (hk)

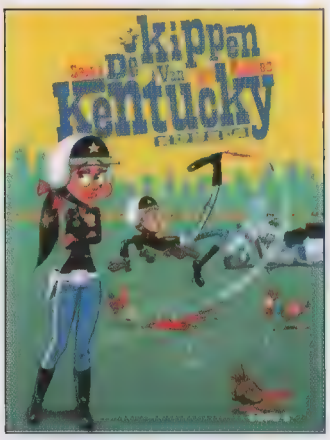

De kippen van Kentucky 1: De kip en de klos

Saive & Richez
Dupuis 2009
ISBN 978-90-314-2986-8
Prijs €5,25
48 pagina's
kleur (sk)

Tok! Tok!

Geen kip is veilig waar de agenten – kippen in bargoens Vlaams – Miranda Garcia en Pepper rondscheuren. Zij is een pittige latino die je zonder handschoenen niet kan aanpakken en hij is een rossige debiel met hersens zo groot als een erwt. Zij is de chick in het verhaal en hij de klos. De auteurs nemen series als *Chips* en *CSI* flink op de hak, maar het wordt nergens leuk. Het zijn één- of tweepagina gags, waarin alle clichés die tot in den treure zijn uitgekauwd, onbeschaamd worden herhaald. Een slager bij voorbeeld, die een moord pleegt en de lichamen verwerkt in de worsten die hij aan Pepper verkoopt. Of Garcia die geen enkele moeite heeft de goorste dingen op te pakken, maar is in het laatste plaatje wel bang is voor een muis. Dupuis vermeldt in de brochure dat de strip bedoeld is voor lezers vanaf acht jaar. Ik wil er een maximale leeftijd aan toevoegen: hooguit tot twaalf jaar! Waarschijnlijk hebben makers **Olivier Saive** en **Hervé Richez** hier zelf als kippen zonder kop aan gewerkt. MvM

ADVERTENTIE

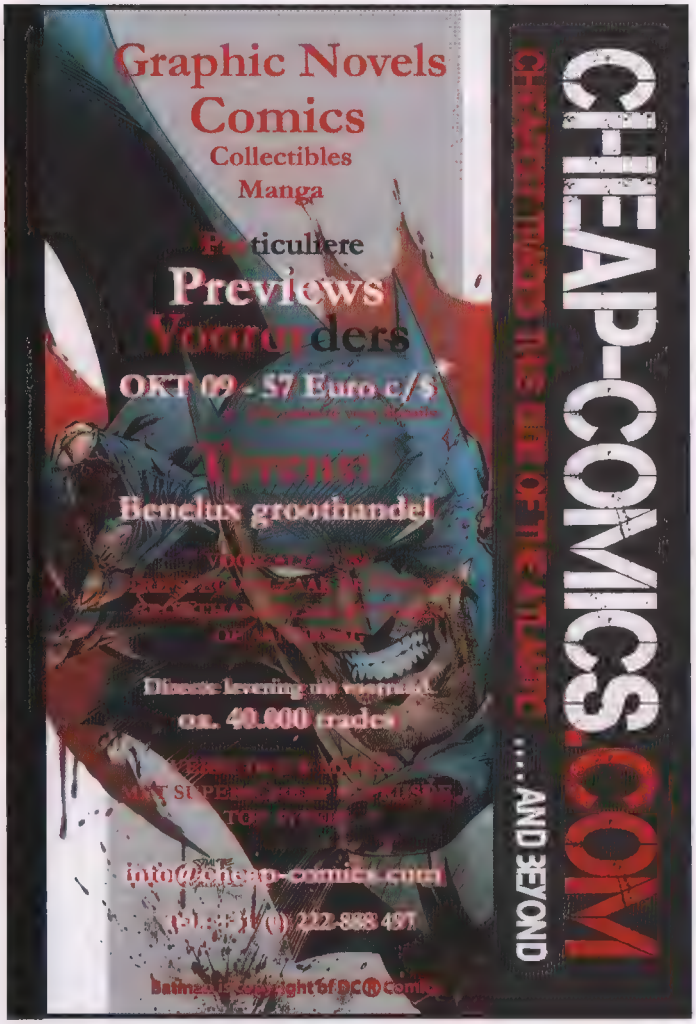

ADVERTENTIE

Nederlandse Stripklassiekers
voor de jeugd van toen

TOM POES

Integrale uitgave van de 69 Tom Poes-verhalen uit het weekblad Donald Duck.
De verhalen waren voor velen de eerste kennismaking met de avonturen van Tom Poes en Heer Bommel.
Geheel in de originele kleuren gedrukt.
Reeds 20 delen verschenen. Prijs per deel € 59.

Eric de Noorman

Voor het eerst volledig in boekvorm: alle verhalen van Eric en Erwin de Noorman.
Van alle striphelden die in de jaren veertig en vijftig hebben rondgelopen, is Eric de Noorman degene die het meest tot de verbeelding van zijn lezers sprak.
Reeds 22 delen verschenen. Prijs per deel € 52.

DICK BOS

Alle 73 avonturen van Dick Bos in een reeks van 19 luxe banden.
In april 1941 lag in de kiosken een klein boekje met een compleet stripverhaal! En wat voor één! Een met een echte held: judoka-detective Dick Bos!
Reeds 15 delen verschenen. Prijs per deel € 52.

Kijk op www.uitgeverij-panda.nl of vraag meer informatie.
T: 070 3615393, F: 070 3060256, E: info@uitgeverij-panda.nl

→ AGENDA

AANVULLINGEN? VERTEL HET ONS! STUUR NIEUWS OVER BEURZEN, TENTOONSTELLINGEN OF ANDERE INTERESSANTE STRIPEVENEMENTEN AAN **AGENDA@STRIPSCHRIFT.NL** OF NAAR **POSTBUS 84206, 3009 CE ROTTERDAM.**

- ***t/m 6 december 2009*** *Expo 'Het stripverhaal, 20 jaar later...', Belgisch Stripcentrum, Zandstraat 20, Brussel, België, info: www.stripmuseum.be*
- ***t/m 13 december 2009*** *Expo 'Kazuo Kamimura – Lorsque nous vivions ensemble', Belgisch Stripcentrum, Zandstraat 20, Brussel, België, info: www.stripmuseum.be*
- ***t/m 3 januari 2010*** *Expo '20 Jaar creativiteit', Belgisch Stripcentrum, Zandstraat 20, Brussel, België, info: www.stripmuseum.be*
- ***t/m 3 januari 2010*** *Expo 'Sexties: Crepax, Cuvelier, Forest, Peellaert', Bozar, Ravensteinstraat 23, Brussel, België, info: www.bozar.be*
- ***t/m 7 februari 2010*** *Expo 'Barbaraal', een overzichtstentoonstelling rond Stripschapprijswinnaar Barbara Stok, Nederlands Stripmuseum, Westerhaven 70, Groningen, info: www.nederlandsstripmuseum.nl*
- ***t/m 28 februari 2010*** *Expo 'Aanvalleu!', Koninklijk Museum van het Leger en de Krijgsgeschiedenis, Jubelpark 3, Brussel, België, info: www.klm-mra.be*
- ***t/m 26 maart 2010*** *Expo 'Brussel in het stripverhaal', Stichting Raymond Leblanc, Paul-Henri Spaaklaan 7, Brussel, België, info: www.fondationrleblanc.be*
- ***t/m 28 april 2010*** *Expo 'Stripverhalen, hoe het begon', Autrique-Huis, Haachtsesteenweg 266, Brussel, België, info: www.autrique.be*
- ***11 t/m 13 december 2009*** *Strip Turnhout 2009, Cultureel Centrum De Warande, Warandestraat 42, Turnhout, België, info: www.stripturnhout.be*
- ***16 en 17 januari 2010*** *Stripfestijn Rijswijk, Expo Rijswijk, Volmerlaan 12, Rijswijk, info: www.strip2000.nl*
- ***23 januari t/m 25 april 2010*** *Expo 'De fantasiefabriek – Animatie in Nederland', Noorbrabants Museum, Verwersstraat 41, 's-Hertogenbosch, info: www.noordbrabantsmuseum.be*
- ***14 februari 2010*** *13e Leuvense Stripbeurs, Zaal KA Redingenhof, Redingenstraat 90, Leuven, België, info: hendrickxjeanpierre@skynet.be*
- ***6 en 7 maart 2010*** *Stripbeurs Breda, Schaats- en Racketcentrum Breda, Terheydenseweg 500, Breda, info: www.stripbeurs.nl*
- ***21 maart 2010*** *15e Mercatorstripbeurs, Gemeenteschool Kruibeke, Bazelstraat, Kruibeke, België, info: www.mercatorstripbeurs.be*

Belgisch Stripcentrum viert een feestje

Op 6 oktober was het precies twintig jaar geleden dat het Belgisch Stripcentrum – toen nog onder de naam Belgisch Centrum van het Beeldverhaal – haar deuren voor het eerst opende. Voor het gevoel van veel Belgische stripliefhebbers eigenlijk al veel te laat. Strips zaten de Belgen in het bloed en het was niet meer dan voor de hand liggend dat deze juist in België zo gewaardeerde kunstvorm zijn eigen expositieruimte kreeg. In het prachtige gebouw aan de Zandstraat in Brussel kregen de liefhebbers wellicht meer dan waarop vooraf was gehoopt.

Nu wil het museum expliciet stil staan bij dit jubileum en viert haar verjaardag met activiteiten en natuurlijk tentoonstellingen. Het feestelijke eerste weekend van oktober werd opgevrolijkt met muziek, animatie en reeks aan signerende auteurs onder wie Jean-Yves Delitte, Ferry en Hermann. Op expositieniveau worden maar liefst vier nieuwe tentoonstellingen gepresenteerd. In Strips... 20 jaar later worden de meest opmerkelijke nieuwigheden en tendensen van de afgelopen twintig jaar belicht. Een rondleiding aan de hand van eenentwintig stripverhalen. In Het centrum door het oog van de fotograaf wordt het werk van huisfotograaf Daniel Fouss in de schijnwerpers geplaatst. Al twintig jaar lang fotografeert hij bij alle exposities, feestjes en andere speciale gelegenheden. Ook de pers profiteert met regelmaat van zijn werk. De onlangs ingerichte gallery van het museum herbergt de tentoonstelling Bastien Vivès – Amitié étroite. Hierin zijn computertekeningen en origineel werk van Bastien Vivès te zien. Deze 25-jarige Fransman sleepte begin dit jaar met zijn debuutalbum De smaak van chloor een prijs in de wacht op het stripfestival van Angoulème. Amitié étroite is zijn nieuwe album dat dit najaar verschijnt. In 20 jaar creativiteit wordt op een andere wijze terug gekeken naar de afgelopen twee decennia. Het museum zèlf pakt dan uit met een uitgebreide collectie originele platen en illustraties. TdK

Meer info: zie Agenda.

→ HET VAK

DEZE RUBRIEK IS BESTEMD VOOR MUTATIES IN HET ROERIGE STRIPWERELDJE, ALSMEDE VOOR MELDINGEN VAN OVERLIJDEN. FUNCTIEWIJZIGINGEN, WISSELINGEN VAN UITGEVER OF DISTRIBUTEUR, VERHUIZINGEN... HIER LEEST U ER ALLES OVER. STUUR MUTATIES AAN **HETVAK@STRIPSCHRIFT.NL** OF NAAR POSTBUS 84206, 3009 CE ROTTERDAM.

>WAARHEEN?

Vanaf 2 september is **André Testa** de nieuwe voorzitter van Stichting Het Nederlands Stripmuseum. Eerder was Testa voorzitter van de Stichting Beeldverhaal Nederland. Als directeur van de NZH liet hij zijn liefde voor strips al blijken door te kiezen voor jaarverslagen met strips en illustraties. Voorganger Bert Brink leidde de stichting vanaf 1997 en in zijn bestuursperiode werd in 2004 Het Nederlands Stripmuseum in Groningen geopend.

DC Comics bestaat niet meer. Eigenaar Warner Brothers richtte kort geleden DC Entertainment op waar ook de strips onderdak vinden. Aan het hoofd ervan staat Diane Nelson. Naar verluidt heeft het geen gevolgen voor Superman, Batman en al hun stripcollega's.

Disney investeert vier miljard dollar in de overname van de uitgever van Marvel Comics. Marvel boekte recent succes met de verfilming van enkele van zijn striphelden zoals *X-men* en *Spider-Man*. Disney neemt door de overname een belangrijk aandeel in de Amerikaanse stripmarkt in. Ondermeer *Hulk* en *Fantastic Four* maken onderdeel uit van Marvels succesvolle comicfonds.

Eind dit jaar sluit weer een gerenommeerde stripwinkel haar deuren. Dit keer is het de **Haagse Stripshop** van eigenaar Peter van Uunen. Na 28 jaar winkelierschap heeft hij besloten de verkoop alleen via het internet te continueren. De winkel heeft diverse locaties aan de Haagse Wagenstraat gehad maar bevindt zich al weer enkele jaren aan de Stille Veerkade 43. Van Uunen kondigt verkoopacties via zijn internetsite *www.haagsestripshop.nl* aan, maar ook zal een groot gedeelte van zijn voorraad via zijn internetboekhandel *www.comicshop.com* worden aangeboden. Van Uunen was ook betrokken bij het op jong talent gerichte stripblad *Striptuur* (tien nummers) en hij was bestuurslid van de inmiddels niet meer bestaande Belangenvereniging Stripspeciaalzaken (BVS). Ook is hij de oprichter en beheerder van het Stripnet Stripliefhebbersforum.

Ook de Belgische stripspeciaalzaak **Alfa Strip** in Geel houdt op te bestaan. In het pand van de stripwinkel aan de Stationsstraat 125 komt een zonnebankcenter; een andere business van de eigenaar. Op 1 november is de uitverkoop begonnen, de winkel blijft tot medio december geopend.

Op zaterdag 26 september werden tijdens De Stripdagen diverse albumprijzen toegekend. Album van het jaar in de categorie Buitenlands werd *Een tweede jeugd* van Pascal Rabaté. Berend Jan Vonk won met zijn *Avonturen, avonturen* de prijs voor album van het jaar in de categorie Nederlands Literair. In de categorie Nederlands Avontuur en Vermaak was het Mark Retera met *Dirkjan 14* die met de prijs aan de haal ging. Album van het jaar in de categorie Nederlands Jeugd werd verkozen door een jeugdjury bestaande uit groep 8 van basisschool De Zevensprong uit Houten. Zij kozen *Suus & Sas 5: Zzzzeur Meyer* van Gerard Leever als beste. De Stripschappenning voor Album van het jaar in de categorie Productie ging naar Rob van Bavel voor *Karl the Viking – The collection*.

Mede namens zijn college van schepenen heeft Freddy Thielemans, burgemeester van Brussel, op 12 oktober **William Vance** benoemd tot ereburger van zijn stad. Vance, pseudoniem van William van Cutsem, werd in 1935 geboren in Anderlecht, een gemeente in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en studeerde aan de Koninklijke Academie voor Schone Kunsten in de hoofdstad. Inmiddels woont hij al jaren in Santander, Spanje.

Brecht Evens won, dankzij zijn strip *Handen uit de mouwen*, in september De Plastieken Plunk die voor het tweede jaar werd uitgereikt. Het is een prijs voor het beste korte stripverhaal van het afgelopen jaar. De prijs is vernoemd naar het stripfiguur van Luc Cromheecke en Laurent Letzer. De prijs is een initiatief van *Pulp Deluxe* en *Plots Stripmagazine*. Evens ontvangt naast de trofee ook een geldbedrag van €250. De publieksprijs, goed voor een Plunk en €50 is voor Peter Moerenhout en Pieter Rosseel vanwege hun creatie *Zuiverend vuur*.

Haarlem Strip, de BV waaronder zowel de voormalige stripwinkel **Bee Dee** in Haarlem als de gelijknamige uitgeverij vallen, is op dinsdag 20 oktober failliet verklaard. Eigenaar Jan Verdegaal onderzoekt of een doorstart tot de mogelijkheden behoort.

Op de Frankfurther Buchmesse viel de Belg **Kamagurka** in de prijzen. Hij ontving de Bernd-Pfarr-Sonderpreis, een speciale prijs voor de categorie stripverhalen. De jury sprak van een guerillacartoonist die zich op humoristisch gebied begeeft waar geen mens zich ooit eerder gewaagd heeft. **Ralf König** heeft de Sondermann 2009 voor beste Duitse strip in de wacht gesleept met zijn boek *Prototyp*. In de categorie 'buitenland' viel *De donkere toren* van Stephen King en Jae Lee in de prijzen. De prijs voor de beste cartoonist ging naar Joscha Sauer. De Sondermann is de publieksstripprijs van de Frankfurter Buchmesse.

De **Stimuleringsprijzen** van elk €20.000 die iedere twee jaar door de Fiep Westendorp Foundation worden toegekend aan drie jonge illustratoren, worden voor 2010/2011 toegekend aan Merel Boers (28 jaar, Heemskerk), Maaike Verwijs (23 jaar, Breda) en Anne van den Berg (25 jaar Veghel).

>WAARVOOR?

FOTO DANIEL FOUSS

Op 20 oktober overleed op 82-jarige leeftijd **Jef Nys**, één van de godfathers van de Belgische strip en geestelijk vader van Jommeke, Flip, Filiberke en al die andere stripfiguren waar menig Belg groot mee werd. Nys blijkt al op vroege leeftijd veel tekentalent te bezitten. Al op zijn elfde krijgt hij les aan een tekenschool. Zijn academische opleiding in Antwerpen eindigt in 1944 als een Duitse bom de school tijdelijk doet sluiten. Na de oorlog tekent hij veel en voor diverse opdrachtgevers. Grotere bekendheid ontstaat als hij de strips *Jef Neus* en *De lotgevallen van Amedeus en Seppeke* (als voorloper van *Jommeke*) tekent. De eerste echte *Jommeke* verschijnt op 30 oktober 1955 in *Kerkelijk Leven*. Een paar jaar later verhuist de strip naar *Het Volk*. In de jaren 1960 volgt de reeks *Langteen en Schommelbuik*. Vanaf de jaren 1970 begint Nys hulptroepen om zich heen te verzamelen die hem helpen de verhalen te verzinnen en de tekeningen te vervolmaken. Hij behoudt wel altijd de eindregie. Nys wint verschillende prijzen waaronder de bronzen Stripvos, Het gouden potlood en de bijzonder zeldzame Gouden Adhemar. Van de reeks werden inmiddels al meer dan 55 miljoen exemplaren verkocht. Nys heeft bepaald dat Jommeke ook na zijn dood zal worden voortgezet. In de zomer van 2010 staat deel 250 op de planning.

[SERVICE SPREAD]

→ HARRY'S POSTZEGELHOEKJE

Juni 1995 gaat Disney's 33e tekenfilm in première. Het vertelt het verhaal van de liefde tussen een indianenmeisje en de Engelse kapitein John Smith. De titel is *Pocahontas*. Hetzelfde jaar verschijnt ook een stripboek en een uit 28 (!) postzegels bestaande serie uit Guyana die door zijn lengte zelf al bijna weer een stripverhaal is. We beelden 9 zegels af:

- John Smith vertrekt naar de nieuwe wereld.
- John Ratcliffe, de op goud beluste slechterik van de film, wordt vergezeld door loopjongen Wiggins.
- Opperhoofd Powhatan wordt door zijn volk begroet.
- Pocahontas staat op haar lievelingsrots.
- Pocahontas en Nakoma peddelen naar huis.
- Powhatan wil dat Pocahontas met Kocoum trouwt.
- Pocahontas krijgt haar moeders ketting.
- Pocahontas vraagt Grootmoeder Wilg om raad.
- Pocahontas ziet het Engelse schip met John Smith aankomen.

Film, stripboek en zegels lopen slecht af; de geliefden nemen aan het eind voorgoed afscheid. Geen lang en gelukkig leven dus.

De historische Pocahontas heette Matoaka. Waarschijnlijk heeft ze nooit iets met John Smith gehad. Ze trouwde met een andere kolonist die haar meenam naar Engeland, waar ze veel bekijks had en zo een investeringsimpuls voor Virginia aanjoeg. Matoaka stierf op 22-jarige leeftijd aan een besmettelijke ziekte, vermoedelijk tuberculose, vlak voor ze terug wilde keren naar de nieuwe wereld.

HW

Land van herkomst: Guyana
Jaar van uitgifte: 1995
Cataloguswaarde: € 0,20 per stuk

ADVERTENTIE

Yendor
STRIPWINKEL

Korte Hoogstraat 16
3011 GL Rotterdam
Tel 010 - 433 17 10

www.yendor.nl

→ WINNEN

Bij uitgeverij The House of Books verscheen enige tijd terug de biografie van René Goscinny. *Stripschrift* geeft in samenwerking met de uitgever vijf exemplaren weg aan inzenders van het goede antwoord op de vraag:

In welk Frans blad werd de eerste aflevering van *Asterix* gepubliceerd?

Stuur het antwoord
vóór 20 december 2009 naar

Goscinny-prijsvraag
Postbus 84206
3009 CE Rotterdam
of naar winnen@stripschrift.nl

Bij meer dan vijf gde oplossingen zal er worden geloot. De winnaars maken we in een volgend nummer bekend.
Maximaal één inzending per adres en discussiëren over de uitslag doen we natuurlijk niet.

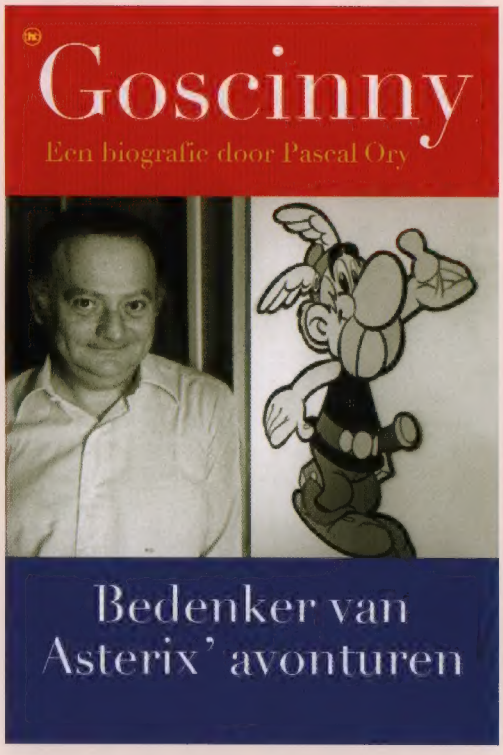

Uitslag Elsschot-prijsvraag *Stripschrift 401*:
Wij vroegen welke twee Elsschotverhalen eerder werden verstript. De juiste antwoorden – *Kaas* en *Het dwaallicht* – werden meermalen gegeven zodat loting bepaalde dat de volgende drie prijswinnaars een exemplaar van *Een dolende hond van een vader*, Willem Elsschots in stripvorm uitgebrachte biografie, hebben ontvangen. **Henk Klein** (Diemen), **Bertie Schouten** (Vlijmen) en **Xavier van Weehaeghe** (Roeselare, België).

Uitslag Crisis-prijsvraag *Stripschrift 402*:
Wij vroegen in welke krant de strip *Broodje Crisis – De recessie gestript* van Gerrit de Jager wordt voorgepubliceerd. Het juiste antwoord, en let op de spelling, is *Het Financieele Dagblad*. De winnaars van een gesigneerd exemplaar van De Jagers stripboek zijn: **Michael van den Berg** (Utrecht), **Cok Jouvenaar** (Den Haag), **Ron van Loon** (Rotterdam), **P. Schoep** (Deventer) en **Nico Vogelaar** (Monster).

Alle prijswinnaars gefeliciteerd!

Ook een keer iets schrijven over jouw specialisatie binnen de stripwereld?

Neem dan via
redactie@stripschrift.nl
contact met ons op!

Van de uitgever

Door kostenstijgingen zullen vanaf *Stripschrift 406* de abonnementstarieven iets moeten worden verhoogd.
De abonnementstarieven zijn als volgt vastgesteld:

Nederland	€47,00
België	€50,00
Overige landen	€64,00

Abonnees die ons machtigen of reeds gemachtigd hebben om het abonnementsgeld jaarlijks automatisch te innen krijgen €1,00 korting!
Leden van Het Stripschap blijven uiteraard recht houden op hun korting van €1,25 per jaargang.
Nieuwe abonnees kunnen zich nog *tot 1 januari 2010* aanmelden tegen de tarieven van 2009.

De uitgever

STRIPSCHRIFT COLOFON

JAARGANG 41 • NUMMER 7 (404) • NOVEMBER 2009

's Werelds oudste stripinformatieblad verschijnt 8 maal per jaar en wordt samengesteld door een onafhankelijke redactie.

Redactie
Teus de Kruijf, Arco van Os, Dik Rondeltap, Rik Sanders

Medewerkers
Olav Beemer, Ben Bits, Ruud Booms, Patrick Bremmers, Han van Buuren, Daniel Fouss, Geert van Gheluwe, Mars Gremmen, Ed Hengeveld, Erik van der Hoeven, Martin Hofman, Just de Leeuwe, Willard Mans, Michel van Merriënboer, Jeroen Mirck, Ans Nolten, P. Pinchart, Kees Ribbens, Erwin Suvaal, Rudy Vrooman, Harry Wibier, Annette Wouters

Omslag
Claus Scholz

Redactie-adres
Postbus 84206
3009 CE Rotterdam
t 010-2201063
f 010-4210608
e redactie@stripschrift.nl

Abonnementen
Een abonnement omvat 8 nummers en wordt daarna telkens stilzwijgend verlengd. Eventueel gemiste nummers zijn te bestellen via onze Back Issue Service.

Maak het juiste bedrag over op girorekening 9347590 ten name van Stichting Uitgeverij Stripstift te Rotterdam.
Nederland €46,00
België €49,00
Other countries €63,00
IBAN NL07 INGB 0009 3475 90
SWIFT/BIC INGBNL2A
Bedragen zijn inclusief 6% BTW
Opzeggingen schriftelijk richten aan de uitgever, uiterlijk twee nummers voor het aflopen van het abonnement.

Reprorecht
Het overnemen, maar ook het vermenigvuldigen van artikelen en illustraties is slechts geoorloofd na schriftelijke toestemming van de redactie.

Materiaal
Ongevraagd toegestuurd materiaal wordt niet geretourneerd.
De verantwoordelijkheid voor de artikelen berust bij de auteurs.

Advertenties
Voor de opgave van advertenties en het opvragen van de tarieven kunt u contact opnemen met de uitgever, of e-mailen naar adverteren@stripstift.nl

Druk
Printec Offset, Kassel, Duitsland

Uitgever/Distributie Nederland

Stichting Uitgeverij Stripstift
Kleine Beer 467
3067 ZW Rotterdam
t 010-2201063
f 010-4210608
e uitgever@stripstift.nl
w www.stripstift.nl
KvK Rotterdam 24335843

Distributie België
Pinceel, Leuven
AMP, Brussel

Stripschrift wordt uitgegeven in opdracht van Het Stripschap. Leden van Het Stripschap krijgen € 1,25 korting op de abonnementsprijs.

ISSN 0165-845X

KIES TWEE ALBUMS UIT HET FONDS* EN KRIJG GRATIS DIT *BONE*-POPPETJE VAN ONS!

SILVESTER

*Bij aankoop van twee albums naar keuze uit het *gehele* Silvester-fonds krijg je gratis het afgebeelde Bone-poppetje. Actie duurt tot en met 31 december 2009. Zolang de voorraad strekt. Vraag ernaar bij uw strip-speciaalzaak.

www.silvesterstrips.nl